

การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

อมรรารณ แก้วพ่อง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

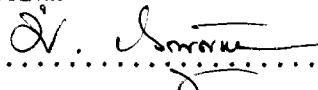
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

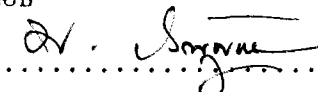
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

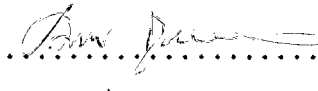

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ รัตนสุกุล)

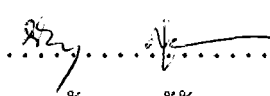

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสร วังยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

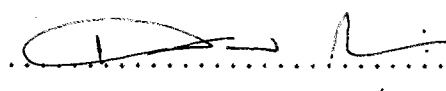

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ รัตนสุกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสร วังยู่น้อย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. คอมเพชร จิตรสุกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร. นันทา สิริรักษา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จาครองศาสตราจารย์ ดร. เมธีนรินทร์ ภิญโญชน ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรศุภกุล และ ดร.นันทา สุรักษา กรรมการที่ปรึกษาเพิ่มเติม ที่ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์พรรณิศา วาณิชยการ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมควร ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดน้อยใน และคณาจารย์โรงเรียนวัดน้อยในทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกตลอดเวลา ที่ทำการทดลอง และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นที่รักเคารพเพียง แต่คุณครู-อาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนและสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

อมรรรณ แก้วพ่อง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	50
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	77
ตัวอย่างแบบสอบถาม	80
เกณฑ์การให้คะแนน	83
แบบแผนการทดลอง	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง	83
วิธีดำเนินการทดลอง	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	85

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
บทย่อ	93
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	93
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	93
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	93
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	94
การดำเนินการทดลอง	94
การวิเคราะห์ข้อมูล	95
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	95
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย	228

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	61
2	แบบแผนการทดลอง	83
3	เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	90
4	เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ...	91
5	เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	92
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	224
7	แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	225
8	แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	226
9	เปรียบเทียบคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ..	227

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 ได้กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพของคนทั้งปวงว่า จะต้องพัฒนาให้คนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะฝีมือ เพื่อให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีจิตสำนึก และมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีงามทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลย์ ยั่งยืนบนพื้นฐานของความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ และ สังคมแห่งชาติสำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2540 : 11) และการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาจริยธรรม ทั้งนี้เพราะประเทศใดที่ประชากรมีจริยธรรมสูง เช่น มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต ประเทศนั้นจะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การปลูกฝังจริยธรรมให้กับประชากรจึงเป็นเรื่องสำคัญ (สนธยา จิตรมาศ, 2532 : 4) :

จริยธรรมด้านหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทุกคน คือจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะหนึ่ง ที่แสดงถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะบุคคลแต่ละคนมีบทบาทที่จะต้องกระทำมากมายในสังคม (ละม้ายมาศ ศรีทัตต์ และจรรยา สุวรรณทัต, 2510 : 4)

การกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลว ย่อมขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง ย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตน และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำ ย่อมไม่สนใจในหน้าที่การงาน ปล่อยปละละเลยเป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล อันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2514 : 76)

โดยเฉพาะในปัจจุบัน ซึ่งมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย ครั้งใดที่มีเด็ก ๆ เข้าไปร่วมกระทำผิด

สังคมจะโทษ ผู้ปกครอง และโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอนในโรงเรียนที่เด็กคนนั้นสังกัดอยู่ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากคนในสังคมขาดจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง เมื่อนักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองก็จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น หนีเรียน เข้าเรียนสาย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของครู และไม่ยอมรับผิดในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ซึ่งหลาย ๆ โรงเรียนกำลังประสบกับปัญหาดังกล่าว

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นของอาจารย์โรงเรียนวัดน้อยใน จำนวน 23 คน โดยการสอบถามถึงเรื่องจริยธรรมด้านใดที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนของเรามากที่สุด ปรากฏว่าอาจารย์ จำนวน 18 คน ต้องการให้พัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพราะมีพฤติกรรมการหนีเรียน มาโรงเรียนสาย ไม่ทำงานที่อาจารย์มอบหมาย เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่ให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

เมื่อผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลจากครูอาจารย์บางส่วนแล้ว จึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นของนักเรียนทุกระดับ โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมด้านใดที่นักเรียนขาด และต้องการพัฒนาให้มากขึ้นในตัวของตนเองมากที่สุด ผลการสำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 200, 300 และ 280 ตามลำดับ พบว่า ร้อยละ 32.00, 49.33 และ 26.07 ต้องการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 80, 85 และ 90 คน ตามลำดับ พบว่า ร้อยละ 20.00, 12.94 และ 8.88 เพียงเท่านั้นที่ต้องการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จากผลการสำรวจดังกล่าว พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ตรงกับความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ต้องการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากกว่านักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักการพัฒนาด้านจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งระดับของจริยธรรม วัดโดยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ในแต่ละขั้นจะสัมพันธ์กับอายุ และสติปัญญาของตน ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์กมีความเห็นว่า มาจากการพัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่ยังเด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่นจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการ

ผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของคนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้อง และกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใดก็ตาม

โคลเบอร์เกอร์เชื่อว่า การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เป็นไปตามขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นมิได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป จะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำ ๆ กว้าง ก็จะถูกใช้น้อยลงทุกที และถูกละทิ้งไปในที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520 : 44)

พัฒนาการของจริยธรรม จึงเป็นผลของการสังเกตและการคิดไตร่ตรองของบุคคล ผู้ที่ไม่ชอบสังเกต หรือไม่ชอบที่จะคิดไตร่ตรอง พัฒนาการทางจริยธรรมก็ไม่เกิด แม้ว่าพัฒนาการทางปัญญาได้เข้าสู่ขั้นสูงแล้วก็ตาม (ชัยพร วิชชาวุธ และคนอื่น ๆ. 2530 : 25) ดังนั้น การใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน นอกจากนี้ ยังอาจทำให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และท้ายสุดอาจทำให้สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเขาในสถานการณ์แต่ละชนิดได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520 : 41)

ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น การให้แสดงบทบาท การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม และการเลียนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520 : 41)

กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิธีการที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวไว้ข้างต้น เพราะกิจกรรมกลุ่ม คือ การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าว ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน (คมเพชร จิตรสุกุล. 2522 : 14) และสมชาย

แสงอนอม (2540 : บทคัดย่อ) ได้พบว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาเปลี่ยนทัศนคติความคิดของ คนได้ จากการศึกษาเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มี ต่อทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ดีขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทานองเดียวกับฐิติพร คล้ายพันธ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลของกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลอง มีเจตคติต่อการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากกิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาเปลี่ยนแปลงความคิด ทัศนคติ เจตคติของเด็ก นักเรียนได้แล้ว การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มก็นำมาพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเองให้กับนักเรียนได้เช่นกันโดยเฉพาะการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) เพราะช่วยให้บุคคลตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จัก วิธีสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ให้ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้ และได้รับความรักจากผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีค่า นอกจากนั้น ยังช่วยให้บุคคล รู้จักประเมินค่านิยม รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดควรกระทำหรือพึงละเว้น (วัชร ทรัพย์มี, 2533 : 183 - 184) นอกจากนั้น พงษ์พันธ์ พงษ์โสภะ (2525 : 166 - 167) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า มุ่งที่จะช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด คือมีความรับผิดชอบในตนเอง และสามารถพัฒนาความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็น จริง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต และคมเพชร จัตุรัสกุล (2521 : 91) ได้มีแนวคิด ในลักษณะเดียวกันว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเผชิญ กับปัญหาของตนเอง และแก้ไขปัญหานั้น นักเรียนมีโอกาสอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา และวิธี การแก้ไขร่วมกัน ซึ่งนอกจากนักเรียนจะเป็นผู้คิดแก้ไขปัญหานั้นแล้ว นักเรียนสามารถเสนอ ความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานั้นด้วย วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนแต่ละคน แสดงความ สามารถต่อกลุ่ม อันจะนำความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามาสู่นักเรียนทุกคน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนก่อน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนก่อน และหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่า ก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่า ก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนและ เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว อาจารย์สอนจริยธรรมศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชน โดยการนำกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มาใช้ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองแก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี และเป็นกลุ่มที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 35 ลงมา จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี และเป็นกลุ่มที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 35 จำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง แบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.1.2 การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการที่มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน แล้ววิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง และของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้นขณะนั้น อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เทคนิคที่ใช้ได้แก่ การอภิปรายกลุ่มย่อย สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ และเกมต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้

1.1 **ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม** ได้แก่ การสนทนานำเข้าสู่เรื่อง ชี้แจงกติกากฎเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติ กิจกรรม

1.2 **ขั้นลงมือปฏิบัติ** ได้แก่ การที่สมาชิกลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และร่วมมือกันทำกิจกรรมให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย โดยมีผู้วิจัยคอยดูแลช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่สมาชิก

1.3 **ขั้นวิเคราะห์** ขั้นนี้ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และสรุปกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกัน และอภิปราย เพื่อให้ทุกเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้นรวมทั้งเพื่อให้สมาชิกได้รู้จักตนเอง และผู้อื่นยิ่งขึ้น

1.4 **ขั้นสรุป และประยุกต์หลักการ** ขั้นนี้สมาชิกรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

2. การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มโดยยึดหลักการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความคิด และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไปสู่ความคิดและพฤติกรรมที่เหมาะสมภายใต้บรรยากาศของความอบอุ่น และการยอมรับของสมาชิก และผู้ให้คำปรึกษา ภายหลังจากที่ได้ประเมินพฤติกรรมของตนเองแล้ว อย่างมีระบบ และมีเหตุผลโดยเน้นให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และฝึกทักษะในการคิดหาเหตุผลเป็นสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนการให้คำปรึกษา ดังนี้

2.1 **ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา** เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียด และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกคุ้นเคยกัน ไว้วางใจ เข้าใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะเปิดเผยถึงความคิด และพฤติกรรมของตนเอง

2.2 **ขั้นสำรวจปัญหา** ขั้นนี้สมาชิกทุกคนจะพูดถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเองที่แสดงออกมาในปัจจุบัน พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลของการกระทำพฤติกรรมนั้น โดยมีผู้ให้คำปรึกษาคอยกระตุ้น และสอนให้สมาชิกเกิดความตระหนัก อยากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสม และร่วมกันคิดหาวิธีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

2.3 **ขั้นวางแผน** ขั้นนี้สมาชิกร่วมกันวางแผนการเปลี่ยนแปลงความคิด และพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยเขียนเป็นขั้นตอนให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งตั้งเงื่อนไข หรือข้อผูกพันให้สมาชิกปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เน้นถึงความรับผิดชอบต่อตนเองของสมาชิกแต่ละคน โดยไม่มีข้อแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้น

2.4 **ขั้นยุติการให้คำปรึกษา** เมื่อสมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และความคิดได้เหมาะสมตามต้องการ ก็ถือว่าสมาชิกทุกคนประสบความสำเร็จ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขความคิด และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านอื่น ๆ ต่อไป

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการดูแลและจัดการกับตนเองได้ในด้านอนามัยส่วนบุคคล การเงิน การเรียน การเข้าสังคม การเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัวและสาธารณะ และการตรงต่อเวลา ตลอดจนการแสดงออกถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ภารกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังยอมรับผลของการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการให้เหตุผลเพื่อเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการดูแลและจัดการกับตนเองได้ในด้านอนามัยส่วนบุคคล การเงิน การเรียน การเข้าสังคม การเก็บรักษาทรัพย์สิน ส่วนตนและสาธารณะ และการตรงต่อเวลา ตลอดจนการแสดงถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ภารกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังยอมรับผลของการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พิจารณายึดหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) หมายถึง เหตุผลที่เด็กอายุ 2 - 7 ปี ระบุในการเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำ เพื่อหลบหลีกการลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวดที่ได้รับ และยอมทำตามคำสั่งผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตน ได้แก่ ไม่หนีโรงเรียนเพราะกลัวครูตี หรือไม่ลักขโมยเพราะกลัวตำรวจจับ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (The Instrument Relativist Orientation) หมายถึง เหตุผลที่เด็กอายุ 7 - 10 ปี ระบุในการเลือกกระทำ หรือไม่กระทำ โดยใช้ความพอใจของตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจกระทำ และต้องการได้รับรางวัลจากผู้อื่น เมื่อทำแล้วได้รับคำชมเชย หรือสิ่งของตอบแทน ได้แก่ การส่งการบ้านก่อนคนอื่น เพราะต้องการคำชมเชย

ขั้นที่ 3 ขั้นการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or "Good Boy - Nice Girl" Orientation) หมายถึง เหตุผลที่เด็กอายุ 10 - 13 ปี ระบุเลือกในการกระทำ หรือไม่กระทำโดยการตัดสินใจพิจารณาจากสิ่งที่ตนคิดว่าผู้อื่น หรือเพื่อนฝูงเห็นด้วยเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับยกย่องชมเชย เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง มักจะคล้อยตามผู้อื่น หรือดูตัวอย่างโดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนของตน ได้แก่ ทำทานเพราะเป็นสิ่งที่คนอื่น ๆ ปฏิบัติกัน หรือเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน เพราะเพื่อน ๆ เข้าร่วมด้วย

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามหน้าที่ และระเบียบของสังคม (The "Law and Order" Orientation) หมายถึง เหตุผลที่เด็กอายุ 13 - 16 ปี ระบุในการเลือกการกระทำหรือไม่กระทำโดยพิจารณา สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมที่ต้องรักษาระเบียบ และกฎหมายของสังคมร่วมกัน ได้แก่ นักเรียนต้องส่งการบ้านตามครูสั่ง เพราะเป็นหน้าที่

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามค่านิยมสัญญา (The Social Contract, Legalistic Orientation) หมายถึง เหตุผลที่เด็กอายุ 16 ปีขึ้นไประบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ โดยพิจารณาจากข้อตกลง หรือสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่น ไม่พยายามทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวมีความเคารพต่อตนเอง และต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วย ได้แก่ นักเรียนขยันเรียนไม่ให้ติด 0 เพราะสัญญากับแม่ไว้

ขั้นที่ 6 ขั้นทำตามอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) หมายถึง เหตุผลที่บุคคลในวัยผู้ใหญ่ระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ โดยพิจารณาตามความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตน ยึดเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีความคิดที่กว้างไกลบุคคลประเภทนี้มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ ยึดถือโลกนาถธรรม 2 ประการ คือ หิริ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะทำชั่ว และมีโอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลว่า ความเลวนั้น ถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับคือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง ได้แก่ นักเรียนทุกคนต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่ออนาคตของตนเอง

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองวัดได้จากแบบสอบถามที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษารูปแบบจาก แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความ
รับผิดชอบต่อ ของดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 261 – 268) และแบบทดสอบการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : 418 – 427)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
2. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 2.1 เอกสารเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
 - 2.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง
 - 2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 3.1 เอกสารเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - 4.1 เอกสารเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง

1. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)

แฮร์โรลด์ (Harrold. 1992 : 492 – 504) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 6 – 7) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 ประการ คือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ แก่ สมาชิก หรือผู้นำการอภิปรายเพื่อสมาชิกได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่มโดยปกติผู้นำกลุ่มชนิดนี้ จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านี้ มาอภิปราย เพื่อประโยชน์สำหรับตน เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉินิเทศ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดไว้ในชั่วโมง เป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินวางแผนงานกลุ่มให้ สมาชิก

2. กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือผู้เรียนได้ วางแผนร่วมกัน จัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสนใจหรือกิจกรรม เสริมหลักสูตร เป็นต้น

เรกอน และเชฟเพิร์ด (Ragon and Shepherd. 1971 : 197) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นการศึกษาถึงธรรมชาติของกลุ่ม เมื่อมนุษย์มารวมตัวกันซึ่งมีการศึกษา พฤติกรรมของสมาชิก แต่ละคนในกลุ่ม โดยใช้วิธีการอภิปราย และประเมิณผลร่วมกัน

คมเพชร จัตรสุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิก ในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ และประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ทีศนา แชมมณี (2522 : 1) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เป็นวิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคน และกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของตน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การ จัดประสบการณ์ให้แก่สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีการร่วมมือกัน แก้ปัญหา หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน การรับรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

แทรกซ์เลอร์ และนอร์ท (ทองเรียน อมรัชกุล. 2520 : 5 - 6

อ้างอิงมาจาก ; Traxler and North. 1957 : 320) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษายอมรับแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม เช่น การปฐมนิเทศ เป็นต้น
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร เช่น การจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อเป็นรากฐาน ที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา และความเจริญงอกงามของบุคคลในกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มเป็นเครื่องช่วยแก้ไขเรื่องส่วนตัวได้ เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

เบนเนท (हररषषष ढषढढढढढढ. 2536 : 11 - 12 ; อ้างอิงมาจาก Bennet. 1963 : 5 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนว ดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มได้เปิดโอกาส ให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น
 - 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ เพื่อให้เขาได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด
 - 1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม และช่วยให้ได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขาจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคล และกลุ่ม เป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ
 - 1.3 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องปัญหาของการเจริญเติบโตเพื่อรู้จักปรับตัวให้สมกับวัยอย่างมีเหตุผล
 - 1.4 การศึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจความสามารถ บุคลิกภาพลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคม และส่วนตัว
 - 1.5 การศึกษากลุ่ม เพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้
 - 1.6 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงาน และการปรับตัวต่ออาชีพความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการ และวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม

1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการ และวางแผนอาชีพในระยะที่เหมาะสม

1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของชีวิต และพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมกลุ่ม ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้มีโอกาสปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น ทั้งศึกษาปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกัน ในบรรยากาศที่อ่อนโยน และนำมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเอง และผู้อื่น

3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลัง และลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

ประนอม เดชชัย. (2531 : 101 - 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มพอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับกลุ่มและทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องตนเอง และผู้อื่นได้ดีขึ้น

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจกระบวนการการทำงาน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความอดทน การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสิ่งที่ได้จากกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยพัฒนาบุคคล และสังคมต่อไป

นอกจากนี้ คมเพชร จัตรศุภกุล และวินิจ เกตุชา (2522 : 170 - 172) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคคลแต่ละกลุ่มนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง การอยู่ร่วมกันกับสมาชิกอื่น ในกลุ่มมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตนเองได้ดีขึ้น
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น
3. เพื่อให้สมาชิก ทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตนเอง ทั้งด้านความคิด และพฤติกรรม สามารถปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

1.1.3 ขนาดของกลุ่ม

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงอย่างอิสระโดยทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือมากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมีฉะนั้นแล้ว จะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9 - 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Dieghton. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มควรมีประมาณ 12 - 15 คน กลุ่ม ไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าใหญ่กว่านี้ก็ไม่เหมาะ เพราะจะทำให้สมาชิกขาดโอกาส มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

ชอร์ (Show. 1981 : 3) กล่าวว่ากลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมากถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป ก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่แต่ก็อาจจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ และมีความเห็นว่า จำนวนสมาชิกมีใช้ปัญหาสำคัญต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานกลุ่มมากกว่า

คมเพชร จัตรสุภกุล (2530 : 26) กล่าวว่าขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาธรรมชาติการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วยในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปเกินความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะรับผิดชอบทั้งหมดในขณะที่สมาชิกคนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน กลุ่มจะใหญ่เท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม และแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

เยาวพา เดชะคุปต์. (1517 : 30) ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงาน หรือการเรียนการสอนประสพผลดีควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 5 - 15 คน

จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2511 : 5) กล่าวว่าในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะมีการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

จากแนวคิดเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มพอสรุปได้ว่ากลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกประมาณ 5 - 15 คน เพื่อง่ายแก่การทำกิจกรรมร่วมกัน

1.1.4 ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมกลุ่ม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 163 - 166) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็น 4 ระยะ ดังนี้ คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม ระยะนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือค้นคิด แสวงหา สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลของการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียน จะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การรับรู้แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญา หรือสมอง คือการที่ผู้เรียนเกิดการเห็นหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้รู้ขึ้น ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงานการตัดสินใจ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ และเรียนรู้ทันที หลังจากทดลองกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยผู้เรียนให้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุป และประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ แนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นและสรุปหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเอง ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

คมเพชร จิตรสุภกุล (2522 : 23 - 24) กล่าวถึงระยะพัฒนาของกลุ่ม (Developmental Phase of Group) การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้น กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันกัน และมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้ง และความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงาน และยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

วีณา วโรตมะวิชัย (2530 : 252 - 253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation) เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ (Discovery) เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วเขาจะเกิดความรู้สึก และเกิดความเข้าใจตนเองอันจะเป็นการไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ (Evaluation) เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด คือเป็นการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า ทำไม อะไร และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ให้รวมกันเป็นจุดเดียว
4. ขั้นนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้กับตนเอง และผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งคือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับตนเอง และผู้อื่นได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนในการทำกิจกรรมกลุ่มข้างต้น พอสรุปดังนี้

1. ระยะสร้างความสัมพันธ์ เป็นระยะที่สมาชิกเริ่มสร้างความคุ้นเคย เริ่มเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. ระยะปฏิบัติการ เป็นระยะที่สมาชิกร่วมทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยทุกคนมีส่วนร่วม
3. ระยะวิเคราะห์และสรุป เป็นระยะที่ทุกคนร่วมกันวิเคราะห์ ประเมินการปฏิบัติที่เรียนรู้หลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม พร้อมทั้งร่วมกันสรุป และนำหลักการที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับตนเองและกลุ่ม

4. ระยะประเมิณผล สมาชิกร่วมกันประเมิณผลการเรียนรู้ของตนเอง และกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชม

1.1.5 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทศนา แชนมณี (2522 : 201 - 202) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีหลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Games) คือการที่ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกา บางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) วิธีการในลักษณะนี้เป็นสถานการณ์สมมติ มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และให้ผู้แสดงรู้สึกถึงความนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา วิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้น่าสนใจ และน่าติดตามด้วย

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ และมีปฏิกริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงเพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

4. กรณีตัวอย่าง (Case) คือการนำกรณี หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลง และให้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝน หาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสและเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกัน และกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้ มีความหมายต่อผู้เรียน

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เรียน หรือกำหนดไว้ให้โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สอดคล้องกับ

กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมี ส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ทำให้เข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความ เห็นอกเห็นใจ และการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก ชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) คือการแบ่งกลุ่มออกเป็นขนาดเล็กลง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติม มากขึ้น

ส่วนเทคนิควิธีการและสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในกลุ่มนั้น นภาพร พุ่มพวงษ์ (2529 : 38 - 39) ได้สรุปว่า มีการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ มาใช้มากมาย เช่น เครื่องไมโคร คอมพิวเตอร์ ภาพยนต์ สไลด์ เทป หนังสือนิทาน หุ่นเชิดมือ บทกวี นวัตกรรม ความคิดใหม่ ๆ เป็นต้น ซึ่งจากการพัฒนาเทคนิคสื่อ วิทยาการความก้าวหน้าทางจิตวิทยา และกิจกรรมแปลกใหม่ เข้ามาใช้ในการกิจกรรมกลุ่มนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มให้สามารถกำหนดโครงสร้าง กิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมกลุ่มได้

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการทำกิจกรรม กลุ่มนั้นจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการประกอบ เช่น ละคร บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกม กรณีตัวอย่าง กลุ่มย่อย นอกจากนั้นอาจใช้เทคนิควิธีการ และสื่อต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น คอมพิวเตอร์ เทป ภาพยนต์ สไลด์ หนังสือนิทาน และนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้กิจกรรม บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

1.1.6 เวลา และจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่ม

แพทเทอร์สัน (รวีวรรณ พูลทอง, 2538 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Patterson, 1973 : 105) กล่าวว่าถ้าทำได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อย อาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วม กิจกรรมควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง ในระดับเด็กประถมศึกษา เพราะเด็กอาจเกิดความ เบื่อหน่าย

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมบัติไกร, 2527 : 18 - 19 ; อ้างอิงมาจาก Trotzer, 1977 : ไม่มีเลขที่หน้า) กล่าวถึงการศึกษาหาคะยะ เวลาและความถี่ของการเข้า

กลุ่มว่า หากจัดในสถานบันการศึกษา ต้องพิจารณาการจัดคาบเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะจัดเวลา 50 นาที ในแต่ละคาบซึ่งจะช่วยเป็นตัวกำหนดเวลานานเท่าใดในการเข้ากลุ่ม ส่วนจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของกลุ่ม อย่างน้อยควรจะไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามามากกว่าก็ยิ่งดี

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น เวลา และจำนวนครั้งที่เหมาะสมในการเข้ากลุ่มควรคำนึงถึงระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในกลุ่ม แต่ส่วนมากแล้วจะจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละประมาณ 1 ชั่วโมง

1.1.7 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

พจนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 56 – 57) กล่าวถึงสิ่งมีคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มว่า

1. กลุ่มเป็นสนามสำหรับประลองฝีมือ (Testing Ground) ของบุคคล โดยบุคคลได้อาศัยกลุ่มเพื่อทดลอง หรือแสดงความสามารถ
2. กลุ่มจะเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็นและ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จะได้ผลจากการเข้ากลุ่มในการปรับปรุงเจตคติ นิสัยใจคอของตน โดยมีสมาชิกเป็นกำลังใจซึ่งกัน และกัน
3. กลุ่มช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรัก เป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รัก และได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีความเข้าใจตนเอง เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เชื่อมั่นในตนเอง เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นบุคคลที่มีค่าคนหนึ่งและอยากทำประโยชน์ให้กับกลุ่มมากยิ่งขึ้น
4. กลุ่มช่วยเสริมสร้างพลังทางร่างกาย เช่น การออกกำลังกายเป็นกลุ่ม หรือการฝึกหัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนที่จะฝึกมากขึ้นซึ่งเป็นผลดีแก่สมาชิก

คมเพชร จิตรสุภกุล (2530 : 15 – 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) เช่น การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ ทักษะคิด ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนด้านความรู้และทักษะต่าง ๆ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) ด้านผู้นำกลุ่ม จะมีโอกาสสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้เกิดความเข้าใจสมาชิกของกลุ่มได้ดีขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการร่วมกลุ่มของบุคคลจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี โรงพยาบาล และคลินิก จะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้รักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีปัญหาคลายคลึงกันอาจได้รับการช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนจะมีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเช่น การพัฒนาอุปนิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียน และชุมชน (Value to the school and Community) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียน และชุมชนได้

สำหรับเยาวยา เดชะคุปต์ (2522 : 229 - 230) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกลุ่มจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า และมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติได้แสดงความคิดเห็น มีความรู้สึกและอารมณ์ร่วมในสิ่งที่ได้กระทำ จึงทำให้เกิดแนวคิด และสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในกลุ่มจะทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และได้ผลดี สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นสมาชิกในกลุ่มจะมีความงอกงามในด้านต่าง ๆ เช่น เพิ่มความมั่นใจให้กับตนเอง พร้อมทั้งจะอยู่ร่วมกับผู้อื่น ค้นพบตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า และพร้อมที่จะใช้ความรู้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่อย่างเต็มที่

1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับประเทศไทย ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น

มัทศนา อังตระกูล (2524 : 45) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานิสภาพแห่งตนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น โดยการแบ่งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ปรากฏว่าคะแนนของกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนานิสภาพแห่งตนดีขึ้น

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 62 - 64) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสระบุรี จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน พบว่า กลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรองแก้ว สานุสนธิ์ (2529 : 44 - 46) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม มีความเสียสละสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533 : 65 - 66) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน พบว่า กลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจจิมา จินวาลา (2535 : 61 - 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสน้อย กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972 : 466 – 468) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเข้าใจในตนเอง โดยแบ่งกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึก และกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการฝึกเลย กลุ่มละ 11 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองในทางที่ดีขึ้นในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับตนในอนาคต

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเม็กซิโกผู้เรียน ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบเก่า กับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยกิจกรรมกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่าการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ในระหว่างการทดสอบก่อนสอน และทดสอบหลังสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการรายงานของกลุ่มทดลอง พบว่า นักศึกษาพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับแรงกระตุ้นให้อภิปรายได้อย่างอิสระในเรื่องคำนิยม และทุกคนยินดีที่จะร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกต่อไป

เบิร์กเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักเรียน เกรด 3, 4 และ 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนอยู่ในชั้นเรียนตามปกติ และนักเรียนซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวน 75 คน พบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บอร์ดแมน (Boardman. 1988 : 1952) ศึกษาผลจากการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรม การเลิกบุหรี่ให้กับอาสาสมัคร 67 คน พบว่า กระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมดังกล่าวได้ โดยเฉพาะในเพศหญิง

2. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

2.1 เอกสารเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ได้มีผู้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้
เชอร์ทเชอร์ และสโตน (Shertzer and Stone, 1968 : 448 - 449) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองในด้านใดด้านหนึ่ง หรือต้องการที่จะแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน มาปรึกษาหารือกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย เน้นกลุ่มเป็นศูนย์กลางสมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงออก เกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง ถ้าที่จะเผชิญปัญหาได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเอง ทั้งยังได้รับฟังความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีปัญหา เช่นกัน วิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองสามารถให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

แฮนเซน วอร์เนอร์ และสมิธ (Hansen, Warner and Smith, 1976 : 6) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้สำรวจตนเอง สำรวจสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงทัศนคติ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

โอลเซน (Ohlsen, 1977 : 30 - 31) ได้ให้ความหมายว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติ ให้ยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา ให้เรียนรู้ที่จะนำความคิดหรือประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย

คมเพชร จัตรสุกุล (2521 : 90) ได้สรุปความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. การใช้กลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ข้อแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มประการหนึ่ง คือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนั้นสมาชิกทุกคนที่มีปัญหานั้นปัญหามาลงมือปฏิบัติ และแสดงความคิดเห็นร่วมกันด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน

แต่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลนั้น จะไม่ได้รับความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ผู้มีปัญหาจะต้องใช้ความคิดมากในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นอาจจะช่วยให้แก้ปัญหาได้ยากในบางกรณี

2. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มุ่งช่วยเหลือปัญหาที่ปกติ เช่น การปรับตัวกับเพื่อนเพศตรงข้าม การเรียน การทำกิจกรรม เป็นต้น ความจริงแล้วการให้คำปรึกษาโดยทั่วไป ก็เป็นการแก้ไขปัญหาปกติอยู่แล้ว จะไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคประสาท โรคจิต เพราะถือว่าไม่อยู่ในขอบเขตของการให้ความช่วยเหลือได้โดยผู้ให้คำปรึกษา แต่ควรจะเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญ

3. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมุ่งจะช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มที่มีสภาพปกติ ในที่นี้หมายความว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนั้นจะไม่ครอบคลุมถึงผู้ที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ (Mental Disorder) ถ้าหากสมาชิกคนใดก็ตามที่มีความผิดปกติเกิดขึ้น ก็ไม่ควรนำมาเป็นสมาชิกในกลุ่มที่จะแก้ไขปัญหาด้วยกัน เพราะอาจจะมีผลกระทบ มีความคิดทั้งหลายที่ผิดปกติไป การสื่อสารในกลุ่มก็จะมีปัญหา เนื่องจากพูดหรืออภิปรายแล้ว สมาชิกไม่สามารถเข้าใจร่วมกันได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 180) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นกระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหา หรือมีความต้องการคล้าย ๆ กันมาปรึกษาหารือร่วมกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมให้คำปรึกษา

จากความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหา หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน ให้ได้มาปรึกษาหารือร่วมกัน โดยสมาชิกกลุ่มมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็น ได้สำรวจตนเอง ได้หัดตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยนำแนวคิดของสมาชิกกลุ่มไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง โดยมีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งมีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือ

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

โอลเซน (Ohlsen, 1970 : 3) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีจุดมุ่งหมาย ให้บุคคลรู้จักกับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มจะทำให้เกิดความรู้ และช่วยพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สังคม และสติปัญญา

เคลแมน (Kelman. 1963 : 399 – 432) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้บุคคลไม่รู้สึกละโดดเดี่ยว
2. ทำให้บุคคลรู้จักตนเอง และยอมรับตนเอง
3. ทำให้บุคคลรู้จักปรับตัว และพัฒนาตนเอง
4. ทำให้เป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง
5. ทำให้เกิดความรับผิดชอบในตนเอง และแก้ปัญหาของตนเองได้
6. เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
7. ช่วยให้ผู้บุคคลเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรม
8. นำทักษะ และแนวคิดที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุ่ตนเองในชีวิตประจำวัน

ประจำวัน

วัชร ฐะระคำ (2524 : 117) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลสำรวจ และประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด
2. เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง นำตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตที่รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมได้
3. เพื่อให้บุคคลสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 180) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกในกลุ่มรู้จัก และเข้าใจตนเอง
2. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาที่ประสบอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อช่วยให้สมาชิก แต่ละคนได้พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การพัฒนาของตนเองเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาท และความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม

5. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างมวลสมาชิก ให้มีความรัก ความสามัคคี

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายการให้ปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง รู้จักปรับตัวและพัฒนาตนเอง รับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ และรู้จักสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น พร้อมทั้งจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

2.1.3 หลักการที่สำคัญของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ไคเยอร์ และเวรียน (Dyer and Virend. 1975 : 136 - 142) ได้สรุปหลักการสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ตัวสมาชิกแต่ละบุคคลมีความสำคัญมากกว่าส่วนรวม จะไม่มีกลุ่มย่อย กลุ่มรวม จะถูมองในแง่รายบุคคล จะพูดถึงสมาชิกแต่ละคนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เขารู้จักตนเอง และเปลี่ยนแปลงตนเอง
2. ผู้นำจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ไม่ใช่เป็นสมาชิก จะเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม ไม่ใช่ให้กลุ่มช่วยเหลือ
3. เป็นการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกทุกคน ให้โอกาสสมาชิกได้เป็นตัวของตัวเองมากที่สุด กลุ่มเป็นที่ทดลองพฤติกรรมใหม่ ๆ ของสมาชิกที่เป็นคนปกติ ไม่ใช่คนไข้ เป็นการพัฒนาไม่ใช่การแก้ไข
4. การให้คำปรึกษาไม่มีเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน แต่ละคนจะมีเป้าหมายของเขาเอง การบรรลุเป้าหมายจะเกิดจากการคิด ความรู้สึก และการกระทำ
5. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลในกลุ่มบางครั้งก็จำเป็นอาจจะมีตอนใดตอนหนึ่ง ที่จะต้องให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน
6. การมีปฏิสัมพันธ์กันมาก ๆ ในกลุ่มไม่ได้หมายความว่า กลุ่มมีประสิทธิภาพ การปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นในกลุ่ม แต่การช่วยเหลือบุคคลในกลุ่มอาจจะน้อยลง

7. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรเพิ่มความกดดันในกลุ่ม ถ้าเขาไม่พร้อมที่จะพูดก็ไม่บังคับให้เขาพูด ถ้าเขาพูดก็ไม่ไปหยุดซังก เขามีสิทธิ์ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ปกป้องเขา

8. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไม่ใช่การสารภาพบาป ไม่พูดถึงอดีต เพราะไม่มีประโยชน์ ไม่สามารถจะแก้ไขได้นอกจากความสิ้นหวัง และรู้สึกผิด ควรจะเน้นเฉพาะปัจจุบัน คนเราควรจะอยู่ในโลกปัจจุบัน

9. ไม่กล่าวถึงบุคคลนอกกลุ่ม เพราะเป็นการยากที่จะช่วยเหลือเขา

10. สิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มต้องเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำเรื่องในกลุ่มไปพูดนอกกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนรู้สึกปลอดภัย

11. ตัวเองพูดปัญหาของตัวเอง รับผิดชอบต่อตนเอง ปัญหาของใครก็ของคนนั้นไม่มีการพูดแทนกัน แต่กลุ่มมีหน้าที่ช่วยให้เขาบรรลุเป้าหมาย

12. ไม่ควรเน้นความรู้สึกมากกว่าความคิด พูดไปด้วยความคิด และความรู้สึก จะช่วยให้เขารู้สึกตัวตลอดเวลา จะไม่มีใครพูดเพื่อเจ้อ หรือรุนแรง

13. ความกระชับแน่นของกลุ่มไม่ใช่ความมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ความกระชับแน่นของกลุ่มจะให้ประโยชน์แต่ไม่ใช่เป้าหมายซึ่งต่างจากกลุ่มสัมพันธ์

14. การติดตามผลการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ควรจะทำให้เป็นประสบการณ์เดียว ก่อนจะเริ่มต้นครั้งใหม่ควรจะเอ่ยถึงคราวที่แล้วว่าได้ทำอะไรไปบ้าง

15. ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ควรจะมุ่งช่วยเหลือสมาชิกคนหนึ่งหรือ 2 คน เป็นพิเศษ

16. สภาพการให้การปรึกษาแบบกลุ่ม สมาชิกมีความไม่สบายใจ มีความวิตกกังวล เพราะได้รับการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

17. อารมณ์ ความรู้สึกทางลบ ไม่ใช่เป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งที่ควรจะระบายออกมา ทุกคนยอมรับ

18. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จะไม่มีแบบแผนที่แน่นอน จะมีการยืดหยุ่นตลอดเวลา ผู้นำควรจะบอกจุดมุ่งหมาย วิธีการขึ้นอยู่กับสมาชิกจะไม่มีรูปแบบที่ตายตัว

19. พฤติกรรม ความคิด เหตุผล ไม่มีการตัดสินผิดถูก ดี ไม่ดี ศึกษาว่ามีสาเหตุอะไร จะแก้ไขอย่างไร จะทำอย่างไร

20. ความมีประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม วัดความสำเร็จจากนอกกลุ่ม คอยสังเกตพฤติกรรมของสมาชิก เจ้าตัวอาจจะบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นกลาง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักการที่สำคัญของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม คือ

1. ต้องการให้สมาชิกรู้จักตนเอง และเปลี่ยนแปลงตนเอง
2. สมาชิกทุกคนมีเป้าหมายเป็นของตนเอง โดยมีกลุ่มเป็นผู้ทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น
3. สมาชิกทุกคนจะต้องรักษาความลับของกลุ่ม และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม

2.1.4 การจัดตั้งกลุ่ม

คมเพชร จิตรสุภกุล (2521 : 94 - 95) ได้เสนอแนวทางในการเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มไว้ 4 ประการ คือ

1. สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษาจากกลุ่มควรจะเป็นผู้ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้อภิปรายในประเด็นเดียวกัน และมีความเข้าใจซึ่งกัน และกันดีขึ้น
2. สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษาเป็นกลุ่มควรเป็นผู้เต็มใจที่จะแก้ปัญหา
3. การจัดกลุ่มควรให้สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง ซึ่งก็เป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่ม เช่น มีทั้งเพศชาย เพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น จัดให้คนที่ไม่ค่อยพูดอยู่กับคนที่พูดเก่ง เป็นต้น
4. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มต้องพิจารณาว่า แต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากกลุ่ม และสามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในกลุ่มได้ด้วย

โอลเซน (Ohlsen. 1977 : 25 28) ยังได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการจัดสมาชิกเข้ากลุ่มว่าจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. อายุควรที่จะเลือกสมาชิกตามลำดับชั้นเรียน ระดับวุฒิภาวะและอายุตามปฏิทินที่ไม่แตกต่างกันนัก เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาทางด้านการสื่อความหมาย และการเข้าใจซึ่งกันและกัน
2. ความสามารถทางสติปัญญา ไม่ควรแตกต่างกันมากเพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการสื่อความหมาย

3. เฟส จะจัดเฟสหญิง เฟสชาย แยกจากกัน หรือรวมกัน ขึ้นอยู่กับวัย และปัญหา บางปัญหาอาจจะเหมาะกับกลุ่มทั้งสองเฟส แต่บางปัญหาอาจจะเหมาะกับกลุ่มที่แยกเฟสกัน

4. มีปัญหาธรรมชาติคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของปัญหา และสามารถเข้าใจปัญหาได้ดี ได้ร่วมกันอภิปราย และช่วยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกวิธีการแก้ปัญหาของคน

นอกจากนี้ เซอร์ทเชอร์ และสโตน (Shertzer and Stone. 1971 : 457 - 471) ยังกล่าวถึงบุคคลที่ไม่ควรนำเข้ากลุ่ม ดังนี้

1. ก้าวร้าวมาก
 2. เหนียวอายมากเกินไป
 3. มีปัญหาการปรับตัวมาก
 4. ไม่ควรจัดคนที่ เป็นญาติ หรือเพื่อนสนิทไว้กลุ่มเดียวกัน เพราะว่าต่างคนต่างรู้ปัญหาของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่สามารถเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงออกมาได้
- จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดตั้งกลุ่มนั้นควรเลือกสมาชิกที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกลุ่ม และไม่จำกัดเพศ เพื่อให้กลุ่มเป็นธรรมชาติมากที่สุด และได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มมากที่สุด

2.1.5 ขนาดของกลุ่ม

มาฮเลอร์ (Mahler. 1964 : 54) ได้กล่าวว่า จำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 7 คน และไม่ควรมากเกิน 10 คน

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 58 ; citing Loeser. n.d.) กำหนดว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มควรมีสมาชิก ประมาณ 4 - 8 คน

เซอร์ทเชอร์ และสโตน (Shertzer and Stone. 1968 : 458) ซึ่งกล่าวว่าในโรงเรียนควรใช้ 4 - 8 คน แต่ผู้ให้คำปรึกษาส่วนมากกล่าวว่าจำนวนที่เหมาะสมคือ 5 - 8 คน เพราะว่าถ้ากลุ่มมีสมาชิกมากขึ้นความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะมีน้อยลง และสมาชิกจะพึงพิงผู้ให้คำปรึกษามากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับสมาชิกด้วยกัน

วัชรวิ ทรัพย์มี (2518 : 39) มีความเห็นว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม บุคคลที่จะมา เข้ากลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี ดังนั้นจำนวนสมาชิกในกลุ่มต้องไม่มากจนเกินไป คือควรประมาณ 6 - 10 คน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสม ควรมีสมาชิกประมาณ 5 – 10 คน

2.1.6 ปรัชญาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

วราภรณ์ ลิ้มสุวรรณ (2522 : 7) ได้กล่าวถึงปรัชญาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลได้ดังนี้

1. การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure) จุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อสร้างสายใยแห่งความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การเปิดเผยตนเองควรได้รับการพัฒนาให้ถึงจุดที่ว่า สมาชิกสามารถแบ่งปันถึงสภาพอารมณ์และความคิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่สิ่งเหล่านั้นต้องไปโยงกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม จุดรวมที่สำคัญคือพื้นที่ และเดี๋ยวนี้ อดีตจะมาเกี่ยวข้องเพียงแต่ในโอกาสที่มาสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรู้สึกและความคิดในปัจจุบันเท่านั้น

2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อการกระทำของเขา ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่มีผลต่อพฤติกรรมของเขา เขาจะพิจารณาถึงสิ่งที่เหมาะสมในชีวิต และวิถีชีวิตที่พึงประสงค์ ผู้ให้คำปรึกษาควรให้โอกาสแก่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเขา

3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกทุกคนจะมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเองต่อกลุ่ม

4. การเลือก (Choice) สมาชิกควรจะมีสิทธิ์ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ

5. การให้ข้อมูลย้อนกลับของสมาชิก และการประเมินพฤติกรรมของตนเอง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น

6. การตัดสินใจ (Decision) การตัดสินใจส่วนตัว ก่อให้เกิดลู่ทางในการตัดสินใจของกลุ่ม ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุกคน

2.1.7 เวลาและจำนวนครั้งในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

โจล และชาปีโร (Warter. 1960 : 181 ; citing Joel and Shapiro. n.d.) กล่าวว่า การประชุมกลุ่มที่จัดขึ้นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ถ้าจัดประชุมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง และถ้าประชุมกลุ่มสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 182) ซึ่งเสนอแนะว่าถ้าสมาชิกในกลุ่มเป็นวัยรุ่น หรือผู้ใหญ่ ควรใช้ช่วงระยะเวลา 1 – 1.30 ชั่วโมง

คมเพชร จิตรสุกุล (2521 : 99) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มควรจัดให้มีขึ้นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่วนช่วงระยาระยเวลานั้นไม่ควรต่ำกว่า 1 ชั่วโมง และไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 274) ให้ความเห็นว่าช่วงเวลาของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มขึ้นอยู่กับอายุของผู้ที่มาขอรับคำปรึกษา และความจำกัดของสถานที่ เด็กเล็กมีช่วงเวลาแห่งความสนใจสั้น จึงควรใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที ในการให้คำปรึกษา แต่ละครึ่งแต่ถ้าเป็นวัยรุ่น อาจใช้เวลา 1 ชั่วโมง กลุ่มสำหรับผู้ใหญ่อาจใช้เวลามากกว่านั้นก็ได้ เวลาจัดกลุ่มสำหรับผู้เด็กควรสั้น แต่ควรจัดให้ถี่ขึ้น เช่น สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

2.1.8 สถานที่ ที่เหมาะสมต่อการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภ (2525 : 235) กล่าวว่าสถานที่ที่เหมาะสมต่อการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ควรเป็นห้องที่เล็กกระทัดรัด เหมาะกับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้สึกอิสระ และมีสิ่งภายนอกมารบกวน หรือป้องกันมิให้สมาชิกไปสนใจกับสิ่งภายนอก สมาชิกในกลุ่มจะรู้สึกสบายใจ เมื่อได้นั่งเป็นวงกลมล้อมรอบโต๊ะ หรือมีโต๊ะตรงกลาง มากกว่าที่จะนั่งเป็นวงกลมเฉย ๆ ห้องสำหรับการให้คำปรึกษาในบางแห่งจะติดตั้งเครื่องบันทึกเสียงไว้ด้วย

2.1.9 ขั้นตอนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

มาฮีเลอร์ (Mahler. 1965 : 165 – 167) สรุปขั้นตอนสำคัญของการ ให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อตั้งกลุ่ม (The Involvement Stage) ในขั้นนี้สมาชิกที่เข้ากลุ่มยังไม่กล้าเปิดเผย เพราะยังไม่ไว้วางใจในกลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม และต้องใช้เวลากับสมาชิกพอสมควรอย่าเร่งรีบ

2. ขั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของกลุ่ม (The Transition Stage) เป็นขั้นต่อจากขั้นแรก กลุ่มเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการขึ้นบ้างสมาชิกเริ่มรู้สึกไว้วางใจกัน มีความวิตก และตั้งเครียดอยู่บ้าง ผู้ให้คำปรึกษาต้องพยายามชี้แจงให้สมาชิกกล้าอภิปรายปัญหาของตัวเองอย่างเปิดเผย

3. ขั้นดำเนินการ (The Working Stage) ขั้นนี้สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะดีขึ้นมาก เปิดเผยตัวเอง อภิปรายปัญหาตามความเป็นจริง ร่วมกันแก้ปัญหาของสมาชิก ทุกคนได้สำรวจตนเอง เข้าใจปัญหาและพร้อมจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) เมื่อสมาชิกเข้าใจปัญหาอย่างกระจ่างแจ้ง รู้วิธีการแก้ และวิธีนำไปปฏิบัติด้วยความพอใจ ไม่มีข้อข้องใจแตกต่างกี่ยวยุติการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มได้

2.1.10 บทบาทของผู้นำ

อาภรณ์ มหาคำ (2525 : 28 - 35) ได้สรุปบทบาทของผู้นำในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้น ผู้นำจะต้องเตรียมวิธีการต่าง ๆ สำหรับกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ผู้นำอาจนำด้วยคำถามปลายเปิด หรือการแนะนำตัวซึ่งกันและกัน และถามกลุ่มให้กลุ่มพิจารณาข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนเสนอ เพื่อฝึกให้สมาชิกได้พัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบต่อกลุ่ม
2. การกำหนดเกณฑ์ ระเบียบทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรม และบทบาทหน้าที่ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนของผู้นำด้วย
3. มีความสามารถและทักษะ เข้าใจความรู้สึกของสมาชิก ให้การยอมรับ และให้กำลังใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างสัมพันธ์ภาพ
4. สร้างบรรยากาศภายในกลุ่ม ให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัย มีความไว้วางใจกันอดทนต่อความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ และเป็นเจ้าของกลุ่ม
5. ช่วงตั้งเป้าหมายให้สมาชิก สมาชิกจะตั้งเป้าหมายของตนเองเมื่อเขาเห็นประโยชน์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ ช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่นให้เขาเปลี่ยนแปลงความรู้สึกทัศนคติต่าง ๆ และพฤติกรรมที่จำเป็น
6. ย้ำถึงความคิดที่ต่อเนื่อง และสรุปบทวนเหตุการณ์สำคัญในการให้คำปรึกษาที่ผ่านมาก่อนที่จะทำครั้งใหม่ เพื่อทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ครั้งเดียวกัน

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนความรู้สึกทั้งคำพูด และการแสดงออก รวมทั้งการแปลความหมาย และการทำความเข้าใจ ซึ่งผู้นำต้องกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่น ๆ ให้กระทำด้วย เพื่อให้สมาชิกได้ตรวจสอบพิจารณาสิ่งที่เขาพูด ซึ่งให้เห็นว่ามีความขัดแย้ง หรือสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งช่วยให้สมาชิกรู้จักตนเองดีขึ้น

8. การลดความตึงเครียด ผ่อนคลายความขัดแย้ง ความกลัว ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และรับผิดชอบในการกำจัดพฤติกรรมบางอย่างที่จะเป็นอันตรายกับสมาชิกผู้นำจะต้องเข้าไปสอดแทรกขัดขวางในบางกรณี เช่น สมาชิกพูดแทนกัน ขัดแย้ง ไม่ลงรอยกัน พูดสวนกลับ หรือกล่าวโทษคนอื่น หรือสถานการณ์อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือแยกกลุ่มกัน โดยไม่สนใจกลุ่ม

9. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร ผู้นำกลุ่มควรแสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ ค่านิยมของตนเอง เมื่อเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก นอกจากนั้นผู้นำควรเป็นแบบอย่างสาธิต ให้สมาชิกดูเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้แก้ปัญหาของสมาชิกกลุ่มได้

10. ผู้นำต้องคอยสังเกต และประเมินพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างในกลุ่ม อาจทำได้โดยการถาม เช่น มีอะไรเกิดขึ้นขณะนี้

2.1.11 บทบาทของสมาชิก ✓

โสรีชี โพร้แก้ว (2523 : 9 - 10) กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในกลุ่มที่จะทำให้เกิดการให้คำปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ไม่พูดเรื่องนอกกลุ่ม สมาชิกควรพูดถึงเฉพาะบุคคลที่อยู่ในกลุ่มสิ่งที่พูดในกลุ่มจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำไปพูดนอกกลุ่ม

2. การฟัง สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้สนใจรับฟังสมาชิกอื่นพูดทั้งเนื้อหา และความรู้สึก ถ้ามีความยากลำบากในการฟังควรรีบบอกผู้พูด ไม่ควรจะปล่อยผ่านไป

3. การวิพากษ์วิจารณ์ สมาชิกควรพูดถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ที่นี้เดี๋ยวนี้ได้อย่างไร

4. การใช้สติปัญญาด้วยเหตุผล สมาชิกย่อมได้รับการกระตุ้นให้แสดงการร่วมความคิด และความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนตัว จะพลัดเปลี่ยนกันไปถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคม และสนใจในเรื่องราวเป็นรายบุคคลไป

5. การตั้งคำถาม การถามควรถามในลักษณะของคำอธิบายเพิ่มเติม ขอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

6. การเจาะระดับความรู้สึก จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เพื่อให้เขารู้ว่าเขาคือใคร และรู้สึกอย่างไร อย่างแท้จริง

7. ความรู้สึก และความคิดเห็นสมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้เข้าใจว่า สิ่งที่คิดและรู้สึกเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน

2.1.12 ผลงในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

คมเพชร จัตรศุกุล (2521 : 97) กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษาต้องรู้และเข้าใจที่จะนำเอาพลังต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินการให้คำปรึกษาให้มีความสมบูรณ์

1. ข้อผูกพัน (Commitment) บุคคลจะได้รับประโยชน์จากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะต้องรับรู้และยอมรับว่ามีความต้องการที่จะรับคำปรึกษา จะต้องพูดถึงปัญหาทั้งหลายของตนจะแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้รับคำปรึกษาจากกลุ่ม

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกที่มีปัญหาจะต้องพยายามเพิ่มความรับผิดชอบสำหรับตน และเพื่อการแก้ปัญหาในกลุ่ม

3. การยอมรับ (Acceptance) เมื่อสมาชิกให้การยอมรับตนเอง จะเป็นผลให้บุคคลเกิดความเคารพนับถือตนเอง และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาด้วย

4. ความดึงดูดใจ (Attractiveness) จะทำให้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้น

5. ความปลอดภัย (Security) เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกปลอดภัยในขณะที่อยู่ในกลุ่มเขาจะมีความเป็นตัวของตัวเอง มีการอภิปรายปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเขา มีการยอมรับความคิดของบุคคลที่แสดงต่อตัวเขาและสามารถแสดงความรู้สึกของตนต่อบุคคลอื่น

6. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Belonging) สมาชิกทุกคนจะมีความรู้สึกอย่างรุนแรงต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการช่วยกลุ่ม

7. ความเครียด (Tension) การมีความเครียด และไม่พึงพอใจอยู่ในระดับพอเหมาะ จะเป็นแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ถ้าความเครียดมากเกินไปจะทำให้กลุ่มไม่ได้ใช้ความสามารถที่จะเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จ

8. ปทัสถานของกลุ่ม (Group Norms) สมาชิกต้องการได้รับความช่วยเหลือ และไม่ต้องการจะให้คนอื่น มองข้ามไปในแง่ของบุคคลที่แตกต่าง ไปจากสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มที่มารับคำปรึกษาด้วยกัน

2.1.13 ประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

แกซดา (Gazda. 1967 : 306 - 310) ได้รวบรวม ประโยชน์คุณค่าและเอกลักษณ์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่า คนอื่น ๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขาเหมือนกัน
2. การยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกภายในกลุ่มจะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับที่จะเผชิญกับปัญหาของเขา
3. กลุ่มเป็นตัวแทนของสังคมจริง ๆ เป็นที่ซึ่งสมาชิกทุกคนมีโอกาที่จะแสดงและทดลองพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
4. สมาชิกสามารถแสดงพฤติกรรม และความรู้สึกของตนตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจจากสมาชิกอื่นภายในกลุ่ม
5. สมาชิกเรียนรู้ที่จะมีการให้ และรับความช่วยเหลือตามบทบาทของตนภายในกลุ่ม
6. สมาชิกมีโอกาที่จะเรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นด้วยการสังเกต
7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมักจะทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล
8. บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองของกลุ่ม ทำให้สมาชิกรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน ทำให้นำไปสู่การเปิดเผยปัญหาทางครอบครัว
9. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ได้ผลมากที่สุดสำหรับวัยรุ่น ซึ่งเป็วัยที่สว่างหา เอกลักษณ์ของตน และต้องการ การยอมรับจากกลุ่ม เพื่อ

10. การที่นักจิตวิทยาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ช่วยประหยัดเวลา และเปิดโอกาสให้นักจิตวิทยาใช้เวลาสำหรับบุคคลอื่น ๆ ได้

พรรณิ ชูทัย (2522 : 11) สรุปคุณค่าของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มว่า

1. สามารถให้คำปรึกษาได้หลายคนในเวลาเดียวกัน
2. เป็นการประหยัดเวลาของผู้ให้คำปรึกษา
3. ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
4. ช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจตนเอง เข้าใจความรู้สึก ความคิดของตนเอง และเกิดการยอมรับตัวเอง และแก้ปัญหาของตนเองได้
5. เน้นที่อารมณ์และความรู้สึกของสมาชิก ทำให้สมาชิกสามารถพัฒนาตนเองได้
6. บรรยากาศของกลุ่มจะสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อกันและกัน ช่วยให้ทุกคนได้เรียนรู้ตนเองอย่างปลอดภัย
7. ยอมรับ และมีความเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี

2.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy)

2.2.1 ภูมิหลังของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

ทฤษฎีบำบัดรักษาโดยการเผชิญความจริงนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมา โดย วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ถึงแม้ว่า กลาสเซอร์ จะเป็นลูกศิษย์ของฟรอยด์ก็ตาม แต่ทฤษฎีของเขานี้ได้รับอิทธิพลจาก ทฤษฎีจิตวิเคราะห์น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีอื่น ๆ สำหรับพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของตนเองนั้น กลาสเซอร์ จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และร่างกาย ดังนั้นในกระบวนการ การให้คำปรึกษาของกลาสเซอร์ จึงมักจะมีสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่เสมอ เช่น กลาสเซอร์ จะสนใจว่า ผู้มีปัญหาทำอะไร ยอมรับเรื่องอารมณ์ของตนเองหรือไม่ มีการรับรู้เกี่ยวกับโลกที่เป็นจริงอย่างไรบ้าง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลาสเซอร์ คือ พอล ดู บอส (Paul De Bois) ซึ่งเป็นแพทย์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ บอสได้พัฒนาหลักการรักษาเรียกว่า "Medical Moralizing" ซึ่งในการ

รักษานั้นเขาจะสอนคนไข้ถึงปรัชญาชีวิตที่เน้นความคิดเกี่ยวกับสุขภาพมากกว่าการสอนเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับเชื้อโรค นอกจากนี้ความคิดเห็นของ กลาสเซอร์ ยังคล้ายคลึงกับ แอดเลอร์ (Adler) ออดอล์ฟ เมเยอร์ (Adolph Meyer) และแอบราฮัม โรว์ (Abraham Maslow) (คมเพชร จัตรสุกุล. 2531 : 151 - 152)

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 179 - 180) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า เกิดจากการที่กลาสเซอร์พิจารณาว่า ประสิทธิภาพของวิธีการแบบดั้งเดิมที่นิยมใช้รักษาคคนไข้กันอยู่นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ เริ่มคิดหาทางพัฒนาวิธีการบำบัดรักษาแบบใหม่ขึ้น และในปี ค.ศ. 1957 เขาได้พัฒนาวิธีการช่วยเหลือผู้ป่วยอาชญากร ด้วยวิธีการของเขาเอง โดยเน้นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ ให้เด็กวางโครงการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง และสัญญาว่าจะดำเนินการตามโครงการนั้น เขาจะไม่ยอมรับข้อแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้นของเด็กถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามสัญญาแต่พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษเด็ก ผลปรากฏว่าวิธีการนี้ได้ผลดี

การให้คำปรึกษาแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในห้องแนะแนวแต่ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะออกไปเล่นกับเด็กเป็นตัวแทนของการ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบมาให้เด็กเห็นวิธีการของกลาสเซอร์ เป็นวิธีการที่สามารถป้องกันปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้เป็นอย่างดี และยังส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ และฝึกทักษะในการคิดหาเหตุผล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 161) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า เป็นการให้คำปรึกษาโดย เน้นถึงพฤติกรรมปัจจุบัน ผู้ให้คำปรึกษาอาจทำหน้าที่เป็นครู หรือเป็นแบบแผน โดยพยายามหาทางช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากลับเผชิญกับความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต และหาวิธีการ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประสบกับความต้องการขั้นพื้นฐานในชีวิต โดยไม่ใช้วิธีการก้าวร้าวต่อตนเอง และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หัวใจสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงก็คือ การพยายามให้บุคคลปฏิบัติตนเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่รับผิดชอบ (Responsible Person) ซึ่งในความหมายโดยทั่วไปนั้นหมายถึง การเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี (Mental Health) และยังได้อธิบายถึงกฎและขบวนการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้คนเราสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต วิธีการของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง สามารถประยุกต์ใช้ได้โดยทั่วไปกับขบวนการของจิตบำบัด (Psychotherapy) การให้คำปรึกษา (Counseling) การเรียนการสอน การทำงานกลุ่ม การให้คำปรึกษาแก่คู่สมรส

และในองค์การบริหารต่าง ๆ เพราะการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เป็นรูปแบบหนึ่งของการปรับพฤติกรรมของมนุษย์ (Behavior Modification) ในองค์การ

2.2.2 ธรรมชาติของมนุษย์ (View of Human Nature)

คมเพชร จัตรสุภกุล (2530 : 153 - 154) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ ตามความเชื่อของกลาสเซอร์ที่ว่า มนุษย์มีความต้องการด้านจิตใจเพียงอย่างเดียวตั้งแต่เกิดจนตาย และไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็จะมีความต้องการเหมือนกัน ความต้องการดังกล่าวคือ ความต้องการมีเอกลักษณ์ (Need for an Identity) ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่อยากจะรับรู้ว่าตัวเรานั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ และแยกออกจากบุคคลอื่น ๆ ในโลกนี้ กลาสเซอร์ได้แยกความมีเอกลักษณ์ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เอกลักษณ์ที่แสดงถึงความสำเร็จ (A Success Identity)

บุคคลประเภทนี้จะมองตนเองว่ามีความสามารถ และมีคุณค่า นอกจากนี้ยังมีพลังเหนือสิ่งอื่นใด มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะปกครองตนเองได้

2. เอกลักษณ์ที่แสดงความล้มเหลว (A Failure Identity)

บุคคลประเภทนี้จะมองตนเองว่ามีความสามารถ และไม่มีพลังในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จ

กลาสเซอร์มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันนี้สังคมทั้งหลายกำลังกลายเป็นแบบ "เน้นเอกลักษณ์แห่งตน" (Identity - Oriented) ไม่ค่อยมีความกระหายที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้จุดมุ่งหมายที่จะได้รับความปลอดภัยประสบความสำเร็จตามลำดับขั้นของความต้องการ แต่มนุษย์ในสังคมนั้นสนใจว่าตนเองจะมีบทบาทที่เป็นอิสระได้อย่างไร นั่นคือการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน

กลาสเซอร์มีความคิดคล้ายกับโรเจอร์ (Rogers) ตรงที่ว่ามนุษย์นั้นมีความสามารถในการที่จะนำศักยภาพ (Potential) ที่ทั้งหลายออกมาใช้เพื่อการเรียนรู้ และความเจริญงอกงาม บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง บุคคลจะทำอะไรก็ตามถ้าเขามองเห็นความสำคัญในการตัดสินใจมากกว่าความสำคัญของสถานการณ์ ที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้อง เขาก็จะเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จ และมีความพึงพอใจในชีวิต

กลาสเซอร์เชื่อว่า บุคคลจะเป็นคนอย่างไรก็ต้องดูที่การกระทำของเขา และการที่เขาทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่เขาตัดสินใจด้วย ในกรณีที่การดำเนินชีวิตของเขาไม่เป็นที่พึงพอใจ เขาย่อมจะสามารถตัดสินใจใหม่ หรือตัดสินใจที่แตกต่างไปจากเดิมได้ เพื่อให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจได้ดีกว่าเดิม

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 180 - 182) ได้อธิบายการพิจารณามนุษย์ และหลักการของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงดังนี้คือ

1. พิจารณามนุษย์ในแง่ดี ว่ามีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และการใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เขาไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของนักการศึกษาบางคนที่เปรียบผู้เรียนเหมือนแจกันว่างเปล่า ซึ่งควรจะนำข้อเท็จจริงและแนวความคิดต่าง ๆ ไปใส่ให้ กลาสเซอร์เชื่อว่าครูเปรียบเหมือนผู้จัดสภาพแวดล้อม หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเองมากกว่าขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ มนุษย์มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และมีสัมพันธภาพอันดีต่อผู้อื่น

2. การที่มนุษย์รู้สึกตนว่ามีความสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ความรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จจะสร้างกำลังใจให้คุณกล้าสู้ปัญหา หรือการที่จะพัฒนาให้มีความขึ้นอยู่กับการกระทำของคุณเองว่าทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. การได้รับความรัก และมีโอกาสให้ความรักแก่ผู้อื่นเป็นความต้องการของมนุษย์ บุคคลที่รักผู้อื่น และได้รับความรักจากผู้อื่นจะรู้สึกว่าตนมีค่า กลาสเซอร์พิจารณาความรักจากการกระทำของคุณมากกว่าความรู้สึกของคุณ สำหรับชีวิตในโรงเรียน หรือในวัยเรียน "ความรัก คือความรับผิดชอบต่อสังคมในที่เด็กยินดีช่วยเหลือผู้อื่นที่ปัญหาด้านสังคมและการเรียน"

4. ปัญหาในการปรับตัวหลายประการ เกิดจากการไร้ความสามารถในการสนองความต้องการ อาการของการปรับตัวไม่ได้จะหายไปเมื่อบุคคลสามารถสนองความต้องการของตนเองได้ บุคคลที่ไม่สามารถสนองความต้องการ มีแนวโน้มที่จะบิดเบือนสภาพความเป็นจริง เขาจะตำหนิผู้อื่น และลืมไปว่าเขามีความรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง

5. แม้ว่าอารมณ์ จะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีประสิทธิภาพ และทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ การปล่อยให้อารมณ์มาครอบงำจะนำไปสู่ความล้มเหลว อารมณ์ส่งผลถึงพฤติกรรม ดังนั้นการจะปรับปรุงพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

6. หลักการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นพฤติกรรมในระดับจิตสำนึกเป็นพฤติกรรมที่ได้มีการวางแผนโครงการ ไม่ได้ปล่อยชีวิตให้ล่องลอย ไม่นั่นอดีตแต่เน้นปัจจุบัน และอนาคต

7. องค์ประกอบที่จะทำให้คนปรับตัวได้ดีคือ ความรับผิดชอบ ความเป็นจริง และการประเมินพฤติกรรม

ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือการที่บุคคลสามารถตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งการกระทำนั้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น บุคคลต้องมีความรับผิดชอบ ในการตอบสนองความต้องการของตนโดยไม่มีข้อแก้ตัว ถึงอุปสรรคในอดีต ปัจจุบัน หรืออุปสรรคที่เกิดจากบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ กลาสเซอร์กล่าวว่าถ้าบุคคลไม่มีความรับผิดชอบ ก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเราต้องสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบที่จะช่วยตนเอง เสียตั้งแต่เล็ก ๆ บุคคลยังมีความรับผิดชอบมากเพียงใดก็ยังมีสุขภาพจิตดีขึ้นเพียงเท่านั้น

ความเป็นจริง (Reality) บุคคลสามารถแก้ปัญหาของตนได้ถ้าเขาเผชิญสภาพความเป็นจริง พิจารณาสິงต่าง ๆ ตามที่เป็นจริง และตระหนักถึงความจริงว่า เขามีหน้าที่ต้องหาทางสนองความต้องการของเขาเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอดีต จะเน้นการคิดถึงแต่อดีตไปให้หนทางแก้ปัญหา

การประเมินพฤติกรรม (Right and Wrong) บุคคลจะต้องรู้จักพิจารณาสິงถูกสິงผิด การประเมินพฤติกรรม จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง โดยยึดหลักศีลธรรมจรรยาที่ยอมรับกันทั่วไป

2.2.3 ลักษณะของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 163 – 166) ได้กล่าวถึงลักษณะของทฤษฎี การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่

1. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ไม่ใช่วิธีการวินิจฉัยความผิดปกติทางจิต (Mental Illness) ของบุคคล โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ผิดปกตินั้น การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นที่พฤติกรรมของบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบ (Irresponsibility) เท่านั้น และถือว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดี (Mental Health) เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

2. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกในปัจจุบัน มากกว่าจะเน้นความรู้สึก หรือทัศนคติ โดยพยายามเน้นให้บุคคลได้รู้ตัวเองในขณะที่กำลังแสดงพฤติกรรมอยู่ในขณะนั้น โดยไม่ต้องคำนึงว่า จะมีทัศนคติอย่างไรเพราะ การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เชื่อว่าทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงตามพฤติกรรม ที่เปลี่ยนไป

3. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นที่ปัญหาปัจจุบัน ไม่คำนึงถึงเรื่องราวในอดีต เพราะอดีตของบุคคลเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงได้คือ ปัจจุบัน และอนาคตเท่านั้น กลาสเซอร์แนะนำว่าผู้ให้คำปรึกษาควรมองถึงศักยภาพ (Potentiality) ของผู้รับคำปรึกษา และพยายามเน้นถึงจุดนั้นให้มาก เพราะเราต้องการเกี่ยวข้องกับควมมีเหตุผลซึ่งเรารู้ว่าเขาสามารถจะมีได้

4. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นถึงการตัดสินด้วยค่านิยม (Value Judgement) เป็นการเน้นความสำคัญถึงบทบาทของผู้รับคำปรึกษา โดยการตัดสินถึงคุณค่าของพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยให้เขามองเห็นว่าจะอะไรคือความล้มเหลวในชีวิต พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นทำให้เขามีความสุข หรือเกิดความเดือดร้อน โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นเป็นการสร้างสรรค์หรือทำลาย ถ้าผู้รับคำปรึกษาตระหนักได้ว่าพฤติกรรมที่เขาแสดงออกนั้น เป็นการทำลายตัวเองแล้วเขาจะมีความรับผิดชอบ และจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี

5. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ไม่เน้นถึงเทคนิคของการถ่ายโยงความรู้สึก (Transference) ดังเช่นที่สเนเกา ๆ ได้ให้ความสำคัญไว้ การให้คำปรึกษาจะค่อนข้างสิ่งบางอย่างไว้ในฐานะบุคคล แต่การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นถึงแนวทางอันแท้จริงของผู้ให้คำปรึกษา โดยการเป็นตัวของตัวเอง ไม่แสดงบทบาทเป็นบิดา - มารดาของผู้รับคำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาไม่ควรมองย้อนอดีตที่ล้มเหลว แต่จะแสวงหาความพอใจในความเป็นมนุษย์กับบุคคลที่เขาเคยมีอยู่ในอดีต ซึ่งผู้ให้คำปรึกษา สามารถจะให้ความช่วยเหลือได้โดยมีสัมพันธภาพที่อบอุ่น และจริงใจคล้อยไปด้วย

6. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เน้นที่จิตสำนึก (Conscious) แต่ไม่สนใจจิตไร้สำนึก (Unconscious) การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เห็นว่าจิตไร้สำนึก เป็นศูนย์กลางที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบ และใช้คำว่า ขอบภัย หรือขอโทษ เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพความเป็นจริง ดังนั้น ถึงแม้ว่าจิตไร้สำนึกจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพียงใด แต่ก็ ไม่เห็นว่าจะเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้พฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นมา

7. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ไม่ใช้วิธีการลงโทษ (Punishment) กลาสเซอร์ กล่าวว่า ว่าการลงโทษเป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างไรประสิทธิภาพ ขำร้ายกลับยิ่งทำให้บุคคลเพิ่มความรู้สึกว่า ชีวิตมีความล้มเหลว มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีผลเสียต่อสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษา กับผู้รับคำปรึกษาอีกด้วย

8. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มุ่งถึงความรับผิดชอบ (Responsibility) กลาสเซอร์เห็นว่าความรับผิดชอบในการเรียนรู้เป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกัน ตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าเราทุกคนต้องการที่จะรัก หรือเป็นที่รัก ต้องการรู้ว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่า แต่เราก็ไม่สามารถสนองตอบความต้องการเหล่านั้นได้ทั้งหมด ความรับผิดชอบนั้นประกอบด้วย การเรียนรู้ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ความต้องการนั้นเป็นจริงขึ้นมา ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวของมนุษย์ที่จะเรียนรู้ และสั่งสอนถึงความรับผิดชอบดังกล่าวได้ เพื่อที่จะเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility Person) ต่อไป

2.2.4 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 183 - 184) ได้อธิบายว่า การให้คำปรึกษา แบบเผชิญความจริง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหา และมีทักษะในการคิดแก้ปัญหา โดยเผชิญความจริง
2. ป้องกันไม่ให้บุคคลปล่อยชีวิตให้ล่องลอย โดยสนับสนุนให้วาง โครงการในอนาคต และมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปตามโครงการที่วางไว้
3. ส่งเสริมให้บุคคลมีวุฒิภาวะ คือเป็นตัวของตัวเองและสามารถ ช่วยตัวเองได้
4. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบรู้จักตัวเองว่าเขาเป็นใคร เขาต้องการอะไร ในชีวิต

5. ช่วยให้คุณคลั่งค้นพบวิธีสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น

6. ให้คุณคลั่งตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จักวิธีสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ให้ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้และได้รับความรักจากผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีค่า

7. ช่วยให้คุณคลั่งรู้จักประเมินค่านิยม รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด สิ่งใดควรกระทำ หรือพึงละเว้น

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 166 – 167) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า "มุ่งที่จะช่วยให้คุณคลั่งเป็นตัวของตัวเองได้มากที่สุด (Autonomy) สำคัญของการเป็นตัวของตัวเองก็คือ มีความรับผิดชอบในตนเอง และสามารถพัฒนาความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต"

2.2.5 กลวิธีและเทคนิคการให้คำปรึกษา

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 184 – 188) ได้กล่าวถึงเทคนิคหรือกลวิธีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงตามแนวคิดของกลาสเซอร์ พอสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพ หรือการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องแสดงให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกเป็นกันเอง อบอุ่น และจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งให้กำลังใจ แก่ผู้มารับคำปรึกษา ว่าเขาสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ และชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาทราบขั้นตอนการให้คำปรึกษา ขึ้นต่อไปคือ

- ผู้ให้คำปรึกษาประเมินพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาว่ามีพฤติกรรมใดบ้างที่สอดคล้อง กับความเป็นจริง
- ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้วางโครงการ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

2. ผู้ให้คำปรึกษาแบ่งความสนใจที่การกระทำของผู้รับคำปรึกษา มากกว่าความรู้สึก การเน้นที่การกระทำ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าเขาได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง หรือกำลังจะทำอะไรต่อไป เพื่อจะได้เตรียมตัววางโครงการเปลี่ยนพฤติกรรมของตน

3. ผู้ให้คำปรึกษา เน้นสภาวะปัจจุบัน ว่ามีเหตุการณ์หรือการกระทำในปัจจุบันอะไรบ้างในชีวิตของผู้รับคำปรึกษา อะไรเป็นจุดเด่น และจุดด้อยของเขา ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงไม่เชื่อว่าการวิเคราะห์ข้อดีจะช่วยแก้ปัญหาได้ แต่จะยังกลับมาให้ผู้รับคำปรึกษาหาข้อแก้ตัวให้กับพฤติกรรม ปัจจุบันของตน

4. ให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง การใคร่ครวญ หรือประเมินพฤติกรรมของตนเองจะเป็นการให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าสู่สภาพความเป็นจริง ได้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เพื่อพ้น หรือล่องลอย

5. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้วางโครงการเปลี่ยนพฤติกรรม ขึ้นนี้จะเริ่มเมื่อผู้รับคำปรึกษาได้มีการพิจารณา อย่างมีเหตุผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเขา แล้วมีการวางโครงการเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ผู้ให้คำปรึกษา จะช่วยตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษา คิดวางโครงการ แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเลือก วางโครงการแบบเฉพาะเจาะจง มีแนวโน้มทำได้จริง

6. การทำข้อผูกพัน หรือค้ำประกันสัญญา ว่าผู้รับคำปรึกษาจะปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้ โดยอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการระบุขั้นตอนของโครงการอย่างชัดเจน

7. ถ้าผู้รับคำปรึกษาไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่รับฟังข้อแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้น หรือถ้าปฏิบัติตามโครงการแล้วประสบความสำเร็จ ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องช่วยกันวิเคราะห์ ถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวนั้น และร่วมมือกันวางโครงการใหม่ให้เหมาะสมขึ้น

8. จะไม่มีการลงโทษ หรือใช้วาจาจากกลาง ถ้าผู้รับคำปรึกษาไม่ดำเนินการตามโครงการ เพราะการลงโทษนอกจากจะไม่ได้ให้ผลดีแล้ว ยังก่อให้เกิดผลเสียด้านอารมณ์ แก่ผู้รับคำปรึกษาด้วย

กลาสเซอร์ เชื่อว่า กลวิธีดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เป็นบุคคลที่กล้าเผชิญความจริง และสามารถประเมินพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสามารถหาวิธีสนองความต้องการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น กลวิธี ดังกล่าวอาจนำไปใช้ได้ทั้งในการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

2.2.6 บทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 184) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะ และบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้

1. เป็นผู้ชอบติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ สนใจบุคคลอื่นไม่ใช่เก็บตัวอยู่เฉพาะในห้องแนะแนวเท่านั้น
2. เป็นผู้มีความเชื่อว่า การช่วยให้บุคคลเผชิญความจริงเป็นวิธีการช่วยให้บุคคลเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นผู้ที่เต็มใจจะเปิดเผย และอภิปรายเรื่องต่าง ๆ กับผู้รับคำปรึกษา ตลอดจนให้ความอบอุ่น เป็นมิตร เปิดเผยมีความจริงใจและมองโลกในแง่ดี
4. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการสนองความต้องการของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น
5. ในการให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องสร้างสัมพันธภาพอันใกล้ชิดกับผู้รับคำปรึกษา
6. ผู้ให้คำปรึกษาจะสอนวิธีที่ควรประพฤติ ปฏิบัติแก่ผู้รับคำปรึกษา ด้วยการสอนโดยตรง ด้วยการเป็นตัวอย่างให้ หรือโดยการสนทนากันในเรื่องจิตภาวะตั้งแต่ช่วงสวดประจำวัน ชีวิตแต่งงาน ศาสนา และประเด็นที่น่าสนใจต่าง ๆ
7. ผู้ให้คำปรึกษา กับผู้รับคำปรึกษา จะช่วยกันวางแผนโครงการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษามีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้ โดยไม่มีข้อแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้น

คมเพชร จิตรสุกุล (2530 : 162 - 163) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ และไวต่อความรู้สึกของผู้มีปัญหา
2. สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ มีความเต็มใจในการที่จะแข่งขัน หรือต่อสู้กับบุคคลอื่น ๆ
3. สามารถสื่อสารความเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับให้ผู้ที่มีปัญหาเข้าใจได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีปัญหาในเรื่องของการมีเอกลักษณ์แห่งตนที่สับสน หรือผู้ที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว

4. สิ่งที่สำคัญประการสุดท้าย คือ สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับ
อารมณ์กับผู้อื่นได้ แต่จะต้องเป็นไปในลักษณะการช่วยเหลือไม่ใช่การทำลาย

2.2.7 ข้อดีของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 192 – 193) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้
คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ไว้ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแบบนี้ ไม่เน้นอดีต และความรู้สึกมากเกินไป
ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาไม่ใช่ข้ออ้าง ว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นสาเหตุของปัญหา และช่วยให้การ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดำเนินเร็วขึ้น
2. ทฤษฎีนี้ไม่เน้นว่าการเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว
จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ แต่เน้นการวางโครงการและความมุ่งมั่นใน
การดำเนินโครงการ เป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
3. การให้คำปรึกษาแบบนี้เกิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ได้ประเมิน
พฤติกรรมของเขา ได้พิจารณาค่านิยมของตน และนำเรื่องนี้มาอภิปรายกับผู้ให้คำปรึกษาเป็น
การช่วยให้ผู้รับบริการได้ตระหนักถึงพฤติกรรมของตน และได้พิจารณาพฤติกรรมในขอบข่าย
ที่กว้างขวางขึ้น
4. การเน้นความรับผิดชอบ ในการหาวิธีสนองความต้องการ
ของตนเอง โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลอื่น เป็นวิธีช่วยให้บุคคลรับผิดชอบที่จะช่วยตน
เอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่นด้วย
5. การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง นอกจากจะเหมาะสมสำหรับ
การให้คำปรึกษาเพื่อวางโครงการอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพแล้ว ยังเหมาะสมสำหรับ
การช่วยเหลือบุคคลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วย

2.2.8 ข้อจำกัดของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 193) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการให้คำ
ปรึกษาแบบเผชิญความจริงไว้ ดังนี้

1. เนื่องจากวิธีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงใช้การสื่อ
ความหมายด้วยภาษา และการใช้เหตุผลมาก ฉะนั้นจะใช้ไม่ได้ผลกับผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางภาษา และวิจารณญาณ จะไม่ค่อยได้
รับประโยชน์จากวิธีการนี้

2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

2.3.1 งานวิจัยในประเทศ

ลักขณา โสภา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดลองพบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเผชิญความจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุดฤทัย มุขยวงศา (2533 : 46) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม โดยแนวความคิดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติ ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ผ่านประสบการณ์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบเผชิญความจริงสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีนิสัย และทัศนคติในการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิม

จันทรัตน์ ยี่รัฐศิริ (2536 : 64) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง สามารถลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนได้โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตั้งใจเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

2.3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์ริส (Harris. 1992 : Abstract) ได้ศึกษาผลของการบำบัดแบบเผชิญความจริง เพื่อทำนายพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง 27 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรกใช้วิธีการบำบัดแบบเผชิญความจริง กลุ่มที่ 2 ควบคุมโดยใช้วิธีการให้ความรู้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวทำนายพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หลังการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการบำบัดแบบเผชิญความจริง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมแบบใดที่เป็นพฤติกรรม ที่มีความรับผิดชอบ และพฤติกรรมแบบใด ที่ไม่เป็นพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ

ฮาร์ท (Hart. 1986 : Abstract) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้ บุ่งที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการทำงาน

การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ของนักเรียนที่เรียนกับครูโดยตรง กับนักเรียนที่ทำงานในห้องทำงานอย่างอิสระ โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหา เช่น คื้อด้น ก้าวร้าว ไม่ทำงานตามที่มอบหมาย หนีเรียน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงสามารถเพิ่มพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้ ส่วนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการมีปฏิสัมพันธ์กับครูนั้นไม่ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นอย่างชัดเจน

จากผลการวิจัยทั้งต่างประเทศ และในประเทศ จะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง สามารถปรับเปลี่ยน พัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลให้เหมาะสมได้ โดยเฉพาะสามารถนำมาแก้ปัญหาการขาดจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนให้เป็นคนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม *

3.1 เอกสารเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.1 ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2531 : 135) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในฐานะเป็นคำนามว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือ กฎศีลธรรม

กรมวิชาการ (2523 : 8) กล่าวว่า จริยธรรม คือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่สั่งงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

สาโรช บัวศรี (2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรมคือแนวทางในการประพฤติ เพื่อยุ่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

พัลส์ หันนาคินห์ (2520 : 48) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกษมสุขขึ้นในสังคม และสมาชิกในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้จักว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึกลทางจิตใจ และการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึกลทางจิต

ดวงเดือน พัทธมนาวิน (2524 : 21) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่าเป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ โดยลักษณะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใด ประเภทหนึ่งใน 2 ประเภทคือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั่นคือ ลักษณะที่สังคม ไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และไม่สมควรจะนั้นผู้จริยธรรมสูงคือผู้ที่มีลักษณะ และพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

ระวี ภาวิไล (2530 : 74) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่าจริยธรรมเป็นธรรมชาติภายในจิตใจที่ทาบทมพฤติกรรม ที่บุคคลมีความสัมพันธ์ทั้งในตนเอง และความสัมพันธ์ ต่อผู้อื่น และถ้าหากไม่มีจิตใจก็ไม่มีจริยธรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ในทางที่ดีงามถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

3.1.2 ลักษณะทางจริยธรรม ✓

ดวงเดือน พัทธมนาวิน (2524 : 2 - 3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้แจ้งจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดี และการกระทำชนิดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใดความรู้แจ้งจริยธรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม และศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2 - 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ
2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะ หรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบ หรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลในสถานการณ์ที่ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความ

กว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคลเพราะทัศนคตินี้รวมทั้งความรู้ และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย คือ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบ หรือคงไว้ซึ่งการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบ และสนับสนุนมีหลายประเภท เช่นการเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือพฤติกรรมในสถานที่ที่ยาวนานใจ หรือในสภาพที่ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยู่เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน และกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูง ย่อมคงไว้ซึ่งการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ผิดและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ของสังคมการศึกษาในด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจ และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้นในที่นี้ ผู้วิจัยจะศึกษาลักษณะทางจริยธรรมประเภทที่ 3 คือการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.3 ความสำคัญของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในการดำเนินชีวิตประจำวันคนจะต้องเผชิญปัญหาให้ขบคิด ตัดสินใจตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างตัดสินใจง่ายไม่ต้องใช้เวลานานมากนัก แต่บางปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อน ต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ บุคคลที่พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

พิชาญ สีอาจศรี (2527 : 14) กล่าวว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่า เป็นเหตุผลขั้นใดตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือระดับต่ำมีลักษณะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ระดับกลางมีลักษณะยึดความต้องการของกลุ่มคนเป็นหลัก ระดับสูงมีลักษณะยึดความต้องการของตนเองประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักแต่ละระดับแบ่งออกเป็นระดับละ 2 ขั้นรวมเป็นขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้งหมด 6 ขั้น

โคลเบอร์ก (ดวงจันทร์ หนูทอง, 2533 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg, 1970 : 58 - 63) เชื่อว่าการสอนจริยธรรมแก่เด็กจะบรรลุเป้าหมายให้เด็กเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างแท้จริงนั้น ทำได้เพียงสอนให้เด็กหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะหลักทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลใช้ในการแก้ปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมระหว่างบุคคล เป็นเกณฑ์หรือแนวทางสำหรับความประพฤติ เป็นเหตุผลสำหรับการตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ สามารถในการใช้หลักจริยธรรม เรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งบุคคลอาจมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันออกไปได้ โคลเบอร์กจึงสนับสนุนให้มีการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะจริยธรรมขั้นสูงดีกว่า จริยธรรมขั้นต่ำ โดยให้เหตุผลไว้ดังนี้

1. คนให้เหตุผลขั้นสูง สามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลในขั้นต่ำ
2. คนให้เหตุผลขั้นสูง สามารถมองเห็นความแตกต่าง และความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรม และมีความสามารถในการคิด หรือ เข้าใจหลักการที่เป็นสากล เช่น หลักของความยุติธรรมได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำจึง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคล และควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในด้านนี้

๙ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแจ ประจวบปัจฉิม (2520 : 11)

ยืนยันว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ กล่าวคือ การวิจัยพบว่า คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอันแสดงถึงควมมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ และดวงเดือน พันธมนาวิน (2522 : 75) ได้กล่าวสรุปจากการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะหนึ่ง ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม เพื่อพัฒนาจริยธรรมของบุคคล และยังได้เน้นว่า การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ควรเป็น จุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติของจริยศึกษา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำสุดเป็น ขั้นที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อย ๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับขั้นเปลี่ยนเป็น เห็นแก่พวกพ้องในที่สุดยึดหลักอันเป็นอุดมคติ โดยเห็นแก่ส่วนรวม อันหมายถึงมนุษยชาติ ฉะนั้น การที่บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงย่อมเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น และเหตุผลเชิงจริยธรรม นับว่าเป็นลักษณะทางจริยธรรมที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ จึงควรส่งเสริมและพัฒนา ในตัวเยาวชน ให้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นต่อไป

3.1.4 วิธีส่งเสริม และพัฒนาจริยธรรม

กรมสามัญศึกษา (2523 : 34) ได้ทำการศึกษาเอกสารต่าง ๆ แล้วให้ข้อสรุปว่า วิธีการส่งเสริม และปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนเมื่ออยู่ 2 กระบวนการ ใหญ่ ๆ คือ

1. ใช้วิธีบอก แนะนำ สั่งสอน หรือบรรยาย ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด ในวิธีการนี้คือ ครู หรือผู้สอน
2. ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนสมัยใหม่ เข้าช่วยใน กระบวนการเรียนการสอนโดยลดบทบาท และความสำคัญของครูลง แต่จะใช้วิธีการอื่น ๆ เข้ามาสนับสนุน เช่น กิจกรรมกลุ่ม การใช้ตัวแบบ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้ การเสริมแรง เป็นต้น

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524 : 63 - 67) ได้กล่าวถึงวิธีการ ส่งเสริม และพัฒนาจริยธรรมไว้ดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำ ให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของ เพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่ เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบเด็กจะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกัน หรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิด ความไม่สมดุลนี้จะ เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมดุลขั้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจ และยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านโดยเฉพาะเพศชาย มีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนาโดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก แต่ที่ปฏิบัติกันมาก คือ ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ในระยะเข้าพรรษา คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคมของทุกปี การได้บวชเรียนนี้ในวัฒนธรรมไทยถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะ เป็นผู้ใหญ่ สามารถรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว และประเทศชาติ ผู้ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว สังคมถือว่าเป็นผู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะ และพฤติกรรมไปในทางที่ดีลดความเห็นแก่ตัว และเห็นความเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนแล้ว ยังคงควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในรศพระธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3. การให้แสดงบทบาท วิธีการนี้เกิดการเข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้แค่ไหน ต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งคอลลินส์ (Collins) กล่าวว่าวิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิดหรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้ คือ ให้เขาได้แสดงออกในบทบาทที่ต่างไปจากเดิม และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม โคลเบอร์ก ได้กล่าวว่าการสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มีความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิมไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่าย เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก สำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ได้เน้นที่ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาคกัน (Equalitarian Peer Interaction) ว่าเป็นแหล่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้ และระดับจริยธรรมโดยโคลเบอร์ก ได้ยืนยันเช่นเดียวกันโดยเขากล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่เข้าร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โต้แย้งกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็น และทัศนคติใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดแนวคิดที่จะให้กลุ่มเพื่อน และเหตุผลใหม่เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่บุคคล โดยใช้กลุ่มเพื่อน เป็นสื่อเสนอความรู้ และเหตุผลใหม่ให้ในระดับที่สูงกว่าที่บุคคลมีอยู่เดิม

5. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบให้เด็กเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ทดลองวิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการเขียนให้อ่านแบบวิธีแรกที่กำลังกล่าวมาแล้ว หรือการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อน หรือการให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันจะทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบ เป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามาพอสมควร เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า จะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกลำบากกำลังถูกชักจูง ลักษณะของการเลียนแบบนี้ เป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม เป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการเลียนแบบ (Immitation) กิตติ การเทียบเคียง (Indentification) กิตติ ล้วนเป็นวิธีที่อาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบ เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวิธีนี้ เพราะตัวแบบจะต้องมีลักษณะดึงดูด และชักชวน ให้ผู้อื่นสังเกตเห็น เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้ ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อนลักษณะอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มากคือ ความเหมาะสมของตัวแบบ การเชื่อในเรื่องความรู้

ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาจะแสดงออก จะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเองก็เป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นกัน

เมธี บิลันธนานนท์ (2525 : 55) ได้เสนอให้ใช้วิธีการต่อไปนี้ในการเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรม

1. การจัดกลุ่มคิดปัญหา และแก้ปัญหา
2. การเล่นเกม
3. การแสดงประกอบ การสอนสุภาพ
4. การเรียงความปากเปล่า
5. การเล่นเกมโดยใช้หุ่นง่าย ๆ
6. การใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์สอนจริยศึกษา
7. การใช้คำประพันธ์ และเพลงประกอบการสอน

3.1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เพียเจต์ มีความคิดว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้ กฎเกณฑ์ และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น และได้แบ่งขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1.1 ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดแต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนอง โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถก็จะเริ่มเรียนรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น

1.2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 - 8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่ คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม

1.3 ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 8 - 10 ปี เพียเจต์เชื่อว่า เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอก จะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกัน และความเท่าเทียมกันของบุคคลบางคน ที่พัฒนาการอาจหยุดชะงัก อยู่ในขั้นที่สอง เนื่องจากการมีบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดู หรือสังคม

หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จั่น. 2520 : 40 - 41)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 405) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ การศึกษาใช้ทั้งวิธีการสัมภาษณ์ และการเขียนตอบ โคลเบอร์กได้จัดลำดับเหตุผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็น 6 พวก แล้วทำการตรวจสอบหลายครั้ง จึงสรุปว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเขามี 6 ขั้น ขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์กกำหนดขั้นของจริยธรรมโดยถือจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่าอยู่ในระดับอายุนี้ให้เหตุผลมีลักษณะแบบนี้ แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ขั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการรับรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้งและเป็นนามธรรมมากกว่า การแก้ปัญหาหลักเกณฑ์มีเหตุผลมากกว่า พัฒนาการทั้ง 6 ขั้น จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ขั้น ดังนี้

2.1 ระดับก่อนเกณฑ์ หรือระดับเริ่มมีจริยธรรม

(Preconventional Level) เป็นระดับที่มีในเด็กส่วนมากที่อายุต่ำกว่า 10 ขวบ การตัดสินใจเลือก การกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในระดับนี้รางวัล และการลงโทษเป็นแรงจูงกระตุ้นที่สำคัญ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษ เป็นเหตุผลในการกระทำ หรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์ แก่ตัวเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ ยังเป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพา และอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่งเด็กในระยะนี้เข้าใจคำว่า ความดี ไปในความหมายว่า คือ สิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมแปรงฟันหลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ จะเน้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำ หรือไม่กระทำสิ่งใดขึ้นอยู่กับ การไม่ถูกลงโทษเป็นเรื่องสำคัญ

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กเล็ก ๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่ดูว่า หรือเขียนตีเพื่อที่จะทำให้เขาทำให้อีก หรือกระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้น ระหว่าง 7 - 10 ขวบ จะมีความ

รู้สึกว่าเป็นของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะค่อย ๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัล หรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีได้มากกว่า การดูต่ำ หรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงจะช่วยบิดา มารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ ก็เพื่อจะได้รับคำชมเชยและเด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจในความคิดของคนอื่น

2.2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หรือระดับทำตามสังคม และประเพณี (Conventional Level) อายุ 10 - 16 ปี เป็นระดับที่มีในวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ส่วนมากในทุก ๆ สังคม การดำเนิน และการยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or "Good Boy - Nice Girl" Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามสังคม (The "Law and Order" Orientation) วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า สังคมประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ แต่ละกลุ่มมีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และเขาเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่าง ๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นด้วยว่าคนนั้น มีตำแหน่งอย่างนั้น จึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่ม เพื่อส่วนรวมด้วย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หรือระดับทำตามจริยธรรมของตนเอง (Postconventional Level) วัยผู้ใหญ่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีจริยธรรมในขั้นนี้ และมักจะเป็นอายุ 16 ปี ขึ้นไป บุคคลระดับเหนือกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ซึ่งแยก "ตน" ออกจากกฎเกณฑ์ และความคาดหวังของผู้อื่น และกำหนดค่าของตัวเองในรูปของหลักจริยธรรมที่ตนเลือก คนในระดับเหนือกฎเกณฑ์ บางคนจะเข้าใจ และยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคม แต่การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรม โดยทั่วไปที่กำหนดขึ้น อย่างที่เป็นที่ยอมรับกันและเป็นรากฐานของกฎสังคม (Society Rules) หลักจริยธรรมเหล่านั้นในบางกรณีจะเกิดขัดแย้งกับ

กฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งในกรณีเช่นนี้พวกเขามองเห็นกฎเกณฑ์ที่จะพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักจริยธรรมมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามค่านิยมสัญญา (The Social Contract , Legalistic Orientation) บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้ จะมีการกระทำที่หลบหลีก มิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอนใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน คำว่า "หน้าที่" ของบุคคลในขั้นนี้ หมายถึง การทำตามที่ตกลง หรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเอง และต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วย จริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่ หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์ และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง และของสังคมอื่น ๆ ในโลกบุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้วที่ส่ายตาหรือความคิด เห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่ม หรือสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติ หรือคุณธรรมประจำใจ เช่น ยึดถือโลกบาลธรรม 2 ประการ คือ หิริ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะกระทำชั่ว และมีโอตตัปปะ คือความเกรงต่อบาป และมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่าความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับคือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันติก
(2520 : 44) ได้สรุปทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ทั้ง 6 ขั้น ให้เห็นได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และอายุของบุคคล ดังนี้

ตาราง 1 แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (2 - 7 ปี) ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี) ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13 - 16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ชั้นที่ 5 หลักการทำงานตามค่านับสัญญา (16 ปีขึ้นไป) ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 : 394) เชื่อว่าพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้น จากขั้นที่ 1 ผ่านไปตามลำดับขั้นจนถึงขั้นที่ 6 จะข้ามขั้นไม่ได้ เพราะคนเราจะมีเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก่อน ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และเหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นที่สูงมีมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าจะได้รับการใช้น้อยลงทุกที และถูกทิ้งไปในที่สุด

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก็มีความเห็นว่าการพัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่ยังเด็กได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเอง และของผู้อื่นอันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์ก็เชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้น มิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้อง และกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 31)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในการที่จะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร

3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ทราวิสส์ และปีเตอร์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 50 ; อ้างอิงมาจาก Travis and Peter. 1974) ได้ทดลองกับเด็กชายหญิง เกรด 5 โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกสวมนาบท สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมเน้นการจำ และการหาคำตอบปัญหา ขัดแย้งทางศีลธรรม ผลการทดลองพบว่า การฝึกกระบวนการสวมนาบทช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญโดยกลุ่มทดลองมีพัฒนาการขึ้นเฉลี่ยประมาณ 1.5 ขั้น ในเวลา 3 เดือน

โรมานซ์ (Romane. 1985 : 2442) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนเกรด 5 มี 2 กลุ่ม จำนวน 32 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่าโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมสามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้

ตามอน และคิลเลน (Damon and Killen. 1982 : 347 - 367) ได้ศึกษาอิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ของเพื่อนที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 9 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่มนำมาบันทึกเทป โดยกำหนดปัญหาให้มีการอภิปรายกัน คำอภิปรายได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดคุณลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของกลุ่มเพื่อน แล้วสรุปเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อไป

ริชาร์ด และคนอื่น ๆ (Richards and others. 1984 : 24 - 28) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก และพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนพบว่า นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2) มีพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และ 4 และยังพบว่า ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นตามอายุ และสถานภาพทางสังคมเพศ มีผลต่อพฤติกรรมก่อนในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนสามารถทำนายได้ดีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก

(2520 : 210) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11 - 25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้นแต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ พบว่า ในครอบครัวยากจน บิดา มารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

เดช วิโย (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ศึกษาตามหัวข้อจริยศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมี 30 หัวข้อ เลือกมาศึกษา

13 หัวข้อ และจัดหมวดหมู่ได้ 6 หมวด ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทุกด้าน พัฒนาขึ้นตามระดับชั้นเรียนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงที่สุด และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 84) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือพิมพ์ ที่มื่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริณมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลปรากฏว่าการสอนโดยใช้แม่แบบหนังสือพิมพ์ทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน ที่มื่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสำนึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราช ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสำนึกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง

4.1 เอกสารเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง

4.1.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเอง

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีลักษณะแตกต่างกันหลายลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

เชสเตอร์ (สมโชค พูลนม. 2523 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Chester. 1962 : 102) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจไม่พอใจ เมื่อไม่ได้ในสิ่งอันควร หรือไม่ได้ละเว้นในสิ่งอันควรละเว้น เป็นความรู้สึกด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรในเชิงศีลธรรม และคุณธรรมตามสภาพที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้คนที่ดีย่อมยินดีรับผิดชอบเมื่อพลาด และเต็มใจรับคำตำหนิ ขณะเดียวกันเมื่อรับหน้าที่ใดมาแล้ว จะบากบั่นทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคนานาประการมาเกี่ยวข้อง

ฟังก์ และแวนแนลส์ (Funk and Wagnalls. 1961 : 2095)

กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ และรับผิดชอบในการทำงานของตน มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ สามารถจัดการเงิน และหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังหมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรม และหลักของศีลธรรมอีกด้วย

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 122) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2530 : 176 - 191) ระบุว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง อาการยอมตามผลที่ดี หรือไม่ดี ในกิจการที่ได้กระทำไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 22) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความรู้สึกลึกในจิตใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ และได้ผลดี และจะต้องรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิด และชอบ ไม่ใช่รับแต่ความชอบอย่างเดียว แล้วโยงความผิดให้ผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า ผู้มีความรับผิดชอบ

ชวาล แพร่ตกุล (2514 : 33) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ทำได้แล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จไปด้วยดี ยอมรับสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียโดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

จากความหมายของความรับผิดชอบที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การรักษาสិทธิหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเอง และต่อสังคม

4.1.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 22 - 23) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 22) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองว่า หมายถึง หน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเอง ดังนี้

- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ในสภาพที่ดี
- ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย และคุณธรรม
- เอาใจใส่สุขภาพอนามัยของตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 22 -- 23) กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมว่า ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องกระทำต่อผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพื่อความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของสังคมนักเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคมดังนี้

2.1 หน้าที่ต่อครอบครัว

- เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครองและบิดา-มารดา
- ช่วยเหลือการงานตามความสามารถ และโอกาส
- ประพฤติตนเป็นคนดี
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

2.2 หน้าที่ต่อชั้นเรียน และเพื่อนนักเรียน

- รักเพื่อนเหมือนตัวเอง
- ช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร
- ไม่เอาเปรียบ เอาเปรียบเพื่อน
- ให้อภัยกันเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น
- ใช้ถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน
- ช่วยกิจการงานของห้องเรียน
- ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย
- พยายามสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนในทางที่ถูกที่ควร

2.3 หน้าที่ต่อโรงเรียน

- รักษาความสะอาดของโรงเรียน
- ถนอมรักษาของใช้ของโรงเรียน
- ไม่ทำลายสมบัติของโรงเรียน
- ช่วยกิจการงานของโรงเรียน
- รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
- สร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่โรงเรียน

2.4 หน้าที่ต่อชุมชน

- รักและภูมิใจในชุมชนของตน
- เคารพและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบข้อบังคับในชุมชนของตน
- ช่วยกันสร้างสรรค์ชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมสะอาดสวยงาม

น่าอยู่อาศัย

- ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เช่น ช่วยปลูกต้นไม้

ช่วยขุดลอกคูคลอง

- ช่วยรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน
- ช่วยรักษาความปลอดภัยสอดส่องช่วยเหลือเมื่อมีเหตุร้าย
- สามัคคีเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนสมาชิกในชุมชน

2.5 หน้าที่ต่อประเทศชาติ

- ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ไม่หลีกเลี่ยงการเสียภาษี
- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
- จงรักภักดี และป้องกันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- รักษาซึ่งความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรมและความสามัคคี

คู่มือการปลูกฝังจริยธรรม และวัฒนธรรมแก่เด็ก (2522 : 12) ได้กล่าว

ถึงความรับผิดชอบของนักเรียนว่า ควรประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบในการเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ด้วยความความขยันหมั่นเพียร อดทน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างเต็มที่

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกัน และกันตามความสามารถของตนเอง และรู้สึกแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มที่ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย และสังคม และยังสามารถนำความรู้ที่ตนมีมาช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2526 : 16) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

- ความรับผิดชอบในการรักษาสุขภาพอนามัย
- ความรับผิดชอบในการจัดหาเครื่องอุปโภค และบริโภค
- ความรับผิดชอบด้านสติปัญญา และความสามารถ
- ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติ
- ความรับผิดชอบด้านมนุษยสัมพันธ์
- ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจส่วนตัว
- ความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมาย
- ความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

- ความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม
- ความรับผิดชอบต่อบิดา มารดา และครอบครัว

- ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และครู อาจารย์
- ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเภทของความรับผิดชอบได้

2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ การรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครอบครัว เพื่อน และสังคม ประเทศชาติ ฯลฯ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ถ้านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองแล้ว ก็จะส่งผลให้สังคม และประเทศชาติ เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นความรับผิดชอบต่อตนเองในที่นี้ หมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลแสดงออกถึงความสามารถในการดูแล และจัดการกับตนเองได้ในด้านอนามัยส่วนบุคคล การเงิน การเรียน การเข้าสังคม การเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัวและสาธารณะ และการตรงต่อเวลา ตลอดจนการแสดงออก ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ภาระกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังยอมรับ ผลของการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4.1.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

กรมการศาสนา (ชม ภูมิภาค. 2525 : 62 ; อ้างอิงมาจาก กรมการศาสนา. 2524 : 36 - 39) กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบดังนี้

1. ทำให้เป็นคนมีความตั้งใจจริง รักหน้าที่การงานของส่วนตนและส่วนรวม

2. เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง และหมู่คณะ

3. เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของคนในชาติที่เจริญแล้ว

4. เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมระบอบ

ประชาธิปไตย

5. เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี

6. ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 28) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะ ของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ เนื่องจากความรับผิดชอบนั้น เป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็น เครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นคนมีความรับผิดชอบนี้ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันใน สังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนา ประเทศอีกด้วย และถ้าบุคคลในสังคม มีความรับผิดชอบ จะส่งผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบ ย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย ทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบ ย่อมเป็นที่นับถือได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎ จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยในสังคม
5. ไม่เป็นเหตุแห่งความเสื่อม และความเสียหายส่วนรวม

4.1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

แคทเทล (Cattell) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง จะต้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มากนั้นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ส่วนบุคคลที่มีความ รับผิดชอบต่ำนั้น จะถือเอาความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงกฎ ข้อบังคับ (อภิสิทธิ์ วงษา, 2517 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Cattell, 1963 : ไม่มีเลขหน้า)

ประณต เล็กสวาสดี (2517 : 9) กล่าวว่าไว้เช่นกันว่า ผู้มีความรับผิดชอบ จะต้องสามารถปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้ได้

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัว และส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบตนเองทั้งการเงิน การงาน และการเรียน

ได้ดี

หน้าที่ของผู้อื่น

6. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตัวเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. รักษาสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิ และ

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 7) กล่าวว่า ความรับผิดชอบประกอบด้วย
ลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. เอาใจใส่การทำงาน เพื่อผลของงานนั้น
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถเต็มที่
4. กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับการกระทำของตน
5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
6. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
7. ไม่ละเมิดสิทธิ และหน้าที่ของผู้อื่น
8. มีความไว้วางใจได้
9. ตรงต่อเวลา
10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
11. มีความละเอียดรอบคอบ
12. ดูแลรักษาของส่วนรวม เสมือนของตนเอง
13. ปรับปรุงงานในหน้าที่ ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น

จากลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ถึง
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีลักษณะดังนี้

1. เอาใจใส่การงาน และการเรียน
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถของตนเต็มที่
4. กล้าเผชิญความจริง และยอมรับผลการกระทำของตน
5. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
6. รักษาสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิ และหน้าที่

ของผู้อื่น

7. ตรงต่อเวลา
8. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น
10. ดูแลสุขภาพอนามัยของตน และรู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

อย่างเหมาะสม

4.1.5 การพัฒนา และปลูกฝังความรับผิดชอบ

มิตตัน และแฮร์ริส (Mitton and Harris. 1962 : 407 - 416)

ได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการฝึกเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรได้ฝึกการรับผิดชอบ
3. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. ผู้ใหญ่ต้องยึดหยุ่น ไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกเสมอว่า เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ จึงต้องเปิดโอกาส

ให้เขาได้รับผิดชอบตามสมควร

8. ทักษะ และพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อ

พัฒนาการ การรับผิดชอบของเด็ก

9. ไม่ควรให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ

ซีดแมน (Siedman. 1958 : 408 - 411) ได้รวบรวมทักษะ

เกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่อายุน้อย ๆ
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริงให้เด็ก

มีส่วนร่วมในการทำงาน

3. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละ

บุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา

5. ผู้ใหญ่ต้องยึดหยุ่นไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ระลึกไว้เสมอว่าในการทำงานนั้น เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เมื่อมอบหมายงานให้เด็กทำแล้ว ควรให้เขาได้รับผิดชอบ

อย่างเต็มที่

8. ทักษะคิด และพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อการ
ความรับผิดชอบของเด็ก

9. ไม่ควรให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้เสนอแนะ
วิธีการปลูกฝัง ความรับผิดชอบไว้ดังนี้คือ

1. หัดไม่บดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้าน และทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้

หน้าที่ของตนแล้วจะได้ไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น

ก่อน สวัสดิภาพิธิ (2522 : 54) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังความ
รับผิดชอบนั้น โรงเรียนควรมุ่งสอนให้เด็กสร้างสมหลักธรรมประจำใจดังนี้

1. การรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตน และเคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้าน และทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้

หน้าที่ของตนแล้วจะได้ไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าการพัฒนา และปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียน จะต้อง
เข้าใจ และรู้ถึงวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม เพราะการพัฒนาที่เหมาะสมจะส่งผลถึงการปรับปรุง
และพัฒนาตัวเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความคิด และการกระทำที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อ
ตนเองและสังคมที่เขาอาศัยอยู่

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง

4.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

✓ บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974 : 2043 A) ได้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และเจตคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปสูงจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โจนส์ และคนอื่น ๆ (Jones and others. 1960 : 42)

ได้ศึกษาพัฒนาการความรับผิดชอบของเด็ก พบว่าเด็กอายุ 9 - 10 ปี มีความรับผิดชอบของเด็กวัยนี้จะต่างกันมาก และเมื่อเด็กมีอายุระหว่าง 11 - 13 ปี เด็กจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 16 - 17 ปี ความรับผิดชอบของเด็กจะคงที่อีกครั้งหนึ่ง

ซุนิก (Zunick. 1963 : 497) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมต่ำ และฐานะทางสังคมปานกลาง เพื่อต้องการทราบว่า การรับรู้ของเด็กในด้านการรับผิดชอบนั้นแปรตามระดับชั้นทางสังคมหรือไม่ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางมีความรู้สึกรับผิดชอบได้เร็วกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำ)

4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 49 - 50) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สรีกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 95) ศึกษาการสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และการสอนธรรมดา พบว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดา

✓ ลุขณีย์ ทรัพย์ปรุง (2529 : 54 - 55) ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

เฉลิม คำแก้ว (2530 : 120) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเชียงราย พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ระพีพร นิ่มประยูร (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพสูงกว่า กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี และมีคะแนนจากแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี และมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน

ขั้นตอนการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน ปีการศึกษา 2541 จำนวน 240 คนตอบ และตรวจให้คะแนน
2. นำคะแนนมาเรียงจากคะแนนต่ำไปสูง และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 จำนวน 80 คน ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจ และความพร้อมในการเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่าได้นักเรียนที่พร้อมและสมัครใจ จำนวน 30 คน

3. ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่สมัครใจในข้อ 2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 24 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

1.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

1.3 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และ อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่าง จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมและวิธีดำเนินการ

1.4 ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่ปรับปรุง และแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านเนื้อหาของกิจกรรม วิธีการดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาที่ใช้

1.6 ปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

1.7 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มไปทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 ตามวันเวลาที่กำหนดไว้ คือ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 – 1.30 ชั่วโมง ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนของวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.30 – 17.00 น. และการจัดกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้งดำเนินการตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ดังรายละเอียดในภาคผนวก

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

การสร้างโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง และการให้คำปรึกษากลุ่ม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อนตนเองจากเอกสารและงานวิจัย พร้อมทั้งเก็บข้อมูลจากนักเรียนและครูที่เกี่ยวข้อง

2.4 สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

2.5 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์พรณิศา วาณิชยการ ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีดำเนินการ

2.6 ปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.7 นำโปรแกรมให้คำปรึกษาที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านเนื้อหา วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้

2.8 ปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.9 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ไปทดลองกับกลุ่มที่ 2 ตามวัน เวลา ที่กำหนดไว้ คือ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 – 1.30 ชั่วโมง ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนของ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 – 17.00 น. และการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้งดำเนินการตามโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ดังรายละเอียดในภาคผนวก

3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างโดยยึดรูปแบบ จากแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของ ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 261 – 268) และแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสำคัญของ จอร์จคัลด์ จอมหงษ์ (2535 : 418 – 427) ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

3.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อตนเอง

3.3 นำสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันมาสร้างเป็นเรื่องราวที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ที่ศึกษาตามขั้นตอนพัฒนาการทางจริยธรรมจาก ขั้นที่ 1 – 6 ของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) สร้างเป็นแบบสอบถาม จำนวน 35 ข้อ

3.4 นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์พรณิศา วาณิชยการ ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

3.5 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามดูค่าอำนาจ

จำแนก โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.91 ขึ้นไป จำนวน 25 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8671

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก จำนวน 25 ข้อ ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

คำชี้แจง

คำถามที่นักเรียนอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่พบปัญหาที่ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ขอให้นักเรียนอ่านแล้วปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่า ถ้านักเรียนเป็นบุคคลคนนั้นนักเรียนทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด โดยให้เลือกใช้เหตุผลตามคำตอบที่ให้ไว้ 6 คำตอบ คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่นักเรียนคิดไว้มากที่สุดก็ให้ทำเครื่องหมาย (✓) หน้าตัวเลือกนั้นเพียง ข้อละ 1 คำตอบ
2. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะใช้เหตุผลอะไร ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิด และไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนเลือกตอบคำถามตามความคิดและความรู้สึกที่แท้จริง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียน

1. วิจัยกำลังนั้นเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความตั้งใจ ทั้ง ๆ ที่เพื่อน ๆ กลุ่มเดียวกันไม่เข้าเรียน บางครั้งวิจัยเองรู้สึกเบื่อการเรียนวิชานี้มากเพราะเข้าใจยากและอาจารย์ผู้สอนก็ดูแต่วิจัยก็พยายามตั้งใจเรียนต่อไป ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิจัยก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
 -1. กลัวสอบตก
 -2. ทำไปตามหน้าที่ของนักเรียน
 -3. เพื่อนส่วนใหญ่เรียนก็เลยเรียนด้วย
 -4. รู้สึกผิด ถ้าหนีเรียนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 -5. สัญญากับตัวเองไว้ว่าจะต้องสอบผ่านทุกวิชา
 -6. ต้องการคำชมจากครู และเพื่อนว่าเป็นคนมีความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการตรงต่อเวลา

2. นิดชนวนมาลี แวะเยี่ยมป้อม ซึ่งนอนป่วยอยู่ที่บ้าน แต่มาลีนึกเสียดเพราะกลัวจะมาโรงเรียนสาย และบอกให้บิดมาเยี่ยมป้อมในตอนเย็นหลังเลิกเรียนแทน ถ้าข้าพเจ้าเป็นมาลีก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
-1. รู้สึกไม่สบายใจถ้ามาโรงเรียนสาย
 -2. กลัวถูกครูเวรตำหนิ ถ้ามาโรงเรียนสาย
 -3. ต้องการชวนเพื่อน คนอื่น ๆ มาเยี่ยมป้อมด้วย
 -4. มาสายเป็นสิ่งที่ผิด กฎระเบียบของโรงเรียน
 -5. ครูเคยชมเสนาว่ามาลีเป็นคนขยัน และตรงเวลา
 -6. นักเรียนที่ดีต้องไม่มาโรงเรียนสาย

ความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. วันนี้พ่อได้บอกให้บอยรีบกลับบ้านให้เร็วเมื่อโรงเรียนเลิก เพราะพ่อจะไปธุระ แต่วันนี้กลุ่มของบอยได้นัดกันจัดบอร์ดหลังเลิกเรียน เพราะพรุ่งนี้เช้า ครูจะมาตรวจให้คะแนน ดังนั้นบอยจะอยู่ช่วยเพื่อนจัดบอร์ดก่อน ถ้าข้าพเจ้าเป็นบอยก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
-1. กลัวครูหักคะแนนถ้ารู้ว่าไม่ช่วยเพื่อนจัดบอร์ด
 -2. เพื่อน ๆ ในกลุ่มก็ช่วยกันทำทุกคน
 -3. รู้สึกไม่สบายใจที่เอาเปรียบคนอื่น
 -4. ครูคงพอใจและชื่นชมในสิ่งที่บอยเลือกทำ
 -5. บอยไม่เอาเปรียบเพื่อน ๆ
 -6. บอยจะบอกพ่อว่า ตนต้องทำตามสัญญาที่ให้กับเพื่อน ๆ

ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเงิน

4. เจนจิราได้เงินมาโรงเรียนวันละ 30 บาท ทุก ๆ วัน เธอจะมีเงินเหลือไปหยอดกระปุกออมสินวันละ 3 - 5 บาท วันนี้เรียนครึ่งวัน เพื่อน ๆ ชวนเจนจิราไปกินพิซซ่าแทนอาหารกลางวัน เจนจิราคิดว่าถ้าเธอไปกินพิซซ่า เธอก็จะไม่มีเงินเหลือกลับไปหยอดกระปุกออมสิน ถ้าข้าพเจ้าเป็นเจนจิราจะไม่ไปกินพิซซ่ากับเพื่อน ๆ เพราะ

-1. การเก็บออมเป็นการช่วยพ่อ - แม่ประหยัด
-2. พ่อ - แม่ คงชมเชยที่เจนจิรารู้จักใช้เงิน
-3. เสียหายเงินที่ใช้กินอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
-4. กลัวพ่อ - แม่ ตาหนักที่กินของฟุ่มเฟือยไม่มีประโยชน์
-5. เพื่อน ๆ หลายคนที่ดีและท้ออย่างเจนจิรา
-6. เป็นหน้าที่ของลูก ๆ ที่ต้องช่วยพ่อ - แม่ประหยัด

ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านอนามัยส่วนบุคคล

5. นทีเป็นคนที่ไม่ชอบนาร่วมมาโรงเรียนเพราะเกะกะ วันนั้นฝนตกตอนเช้า นทีรอให้ฝนหยุดตก เพื่อจะไปโรงเรียน แต่ปรากฏว่าใกล้ถึงเวลาโรงเรียนเข้าฝนก็ยังตกอยู่ ถ้าข้าพเจ้า เป็นที่เจนนาร่วมไปโรงเรียนด้วย เพราะ
-1. กลัวเป็นหวัดถ้าโดนฝน
 -2. เคยรับปากกับแม่ว่าจะนาร่วมมาทุกครั้งที่มีฝนตก
 -3. เป็นหน้าที่ของตัวเองที่ต้องดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง
 -4. เพื่อน ๆ ก็นาร่วมมาทุกครั้งที่มีฝนตก
 -5. พ่อ - แม่ ชมเชยลูกทุกคนที่สามารถดูแลสุขภาพตัวเองได้
 -6. ข้าพเจ้าไม่สบายใจที่ทำให้พ่อ - แม่เป็นห่วง

ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าสังคม

6. มาลีเป็นเพื่อนใหม่ของห้องเรียน เธอไม่ชอบเพื่อน ๆ ในห้องคุยเสียงดังเมื่อถึงชั่วโมงว่าง มาลีจะออกมานั่งอยู่หน้าระเบียงเพื่อหนีเสียงดัง สมศรีเพื่อนที่นั่งใกล้กันมาชวนเข้าห้องเรียน ถ้าข้าพเจ้าเป็นมาลีจะยอมเข้าห้องเรียนกับสมศรี เพราะ
-1. กลัวไม่มีเพื่อน
 -2. เป็นสิทธิของพวกเพื่อน ๆ ที่คุยกันเสียงดังได้
 -3. ข้าพเจ้าต้องพยายามทำให้เข้าได้กับเพื่อน ๆ เหมือนคนอื่น ๆ
 -4. เพื่อน ๆ ต้องชมเชยที่มาลีปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี
 -5. เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องพยายามปรับตัว
 -6. คนทุกคนต้องอยู่ในสังคมและต้องมีเพื่อน

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้ แสดงถึงจริยธรรมขั้นที่ 1 – 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในการตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ ด้วยการทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความตอบ ส่วนคะแนนแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 1	ได้คะแนน	1	คะแนน
ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 2	ได้คะแนน	2	คะแนน
ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 3	ได้คะแนน	3	คะแนน
ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 4	ได้คะแนน	4	คะแนน
ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 5	ได้คะแนน	5	คะแนน
ถ้าเลือกตอบเหตุผลข้อที่ 6	ได้คะแนน	6	คะแนน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 67)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE1	T1	X1	T2
RE2	T1	X2	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

RE1, RE2 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 1

และกลุ่มทดลองที่ 2

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนทำการทดลอง

T2 หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง

X1 หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

X2 หมายถึง การได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง คะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 1 - 1.30 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.30 - 17.00 น.

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง แก่กลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 1 - 1.30 ชั่วโมง ทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 17.00 น.

3. หลังจากการทดลองให้กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้สอบก่อนการทดลอง คะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนจากการสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest และ Posttest) มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อน และหลังการจัดกิจกรรมกลุ่ม

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลองการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 60)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธีการของการแจกแจงที่

(t-distribution) การหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามที่เป็นแบบสอบถามมาตราการ
จัดอันดับ โดยจะแบ่งกลุ่มที่ได้น้ำหนักคะแนนสูงออกมา 25% เป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่ได้น้ำหนัก
คะแนนต่ำออกมา 25% เป็นกลุ่มต่ำ แล้วคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยและคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของแต่ละกลุ่ม และแทนค่าในสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	คือ	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	s_L^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	คือ	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	คือ	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha - Coefficient) การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach)

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งหมด

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเอง
ของนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบไม่เป็น
อิสระต่อกัน (Dependent Samples) ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 176)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบครั้งแรกและ
ครั้งหลัง

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง

$(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมด
ยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคู่ของคะแนนจากการสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบกลุ่มที่มีอิสระต่อกัน (Independent Samples) ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 173)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
	$\bar{X}_1$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม
	$\bar{X}_2$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
	s_1^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม
	s_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
	n_1	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม
	n_2	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 (กิจกรรมกลุ่ม)
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 (การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง)
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_1$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ 1 (กิจกรรมกลุ่ม)
$\bar{X}_2$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ 2 (การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง)
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลองที่ 1 (กิจกรรมกลุ่ม)
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลองที่ 2 (การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง)
ΣD	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\Sigma D)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้งหมดยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าวิกฤตที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของ

นักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S^2	t
ก่อนทดลอง	12	96.50	37.18	9.0992*
หลังทดลอง	12	107.25	51.29	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว กลุ่มทดลองที่ 1 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S^2	t
ก่อนทดลอง	12	99.50	165.18	8.930*
หลังทดลอง	12	107.50	141.90	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังจากได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงแล้ว กลุ่มทดลองที่ 2 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเองสูงขึ้น

3. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ตาราง 5 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	12	107.25	51.29	0.062
กลุ่มทดลองที่ 2	12	107.50	141.90	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนกลุ่มที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับคำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี และที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 จำนวน 30 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 โดยสุ่มจากประชากร 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 24 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

การดำเนินการทดลอง

1. ^๕ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 จากผลคะแนนการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในขั้นตอนของการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มาเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ^๕ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 10 สิงหาคม - วันพฤหัสบดีที่ 17 กันยายน 2541 ณ ห้องสมุดโรงเรียนวัดน้อยใน โดยปฏิบัติตามโปรแกรมที่วางไว้ดังนี้

2.1 โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 โดยดำเนินการทดลอง จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 - 1.30 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.30 - 17.00 น. ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 10 สิงหาคม - วันพุธที่ 16 กันยายน 2541 ณ ห้องสมุดโรงเรียนวัดน้อยใน

2.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 โดยดำเนินการ จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 - 1.30 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 17.00 น. ตั้งแต่วันอังคารที่ 11 สิงหาคม - วันพฤหัสบดีที่ 17 กันยายน 2541 ณ ห้องสมุดโรงเรียนวัดน้อยใน

^๕3. ขั้นหลังการทดลอง

3.1 หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ฉบับเดียวกับที่ใช้สอบก่อนการทดลอง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำคะแนนที่ได้ก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองได้ ดังกล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน (คมเพชร จัตุรสุกกุล, 2522 : 14) และจันทิกา ลิ้มภิเจริญ (2522 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การวิเคราะห์โดยได้ปฏิบัติจริง ทำให้สมาชิกรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมที่จะแก้ไข นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกรู้จักรับผิดชอบในบทบาทของตนเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉิมา จินวาลา (2535 : 61 – 67) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาพัฒนาความรับผิดชอบต่อโรงเรียนให้กับนักเรียนได้ดีกว่าการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง

นอกจากนี้ ผลการทดลองของผู้วิจัย ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 62 – 64) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสระบุรี พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และहरषा देवतोंदी (2536 : บทคัดย่อ) ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาคุณธรรมความมีน้ำใจ นักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีน้ำใจนักกีฬาส่งขึ้น ในทำนองเดียวกัน วลลภา ถนอมศิริ (2539 : บทคัดย่อ) ได้นำกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเกษมวิทยา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบด้านการเรียน และกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาคุณธรรม ความมีน้ำใจได้ ดังนั้นกิจกรรมกลุ่มจึงสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองได้

2. นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการได้รับคำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง สามารถนำมาใช้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองได้ ดังคำกล่าวของ กลาสเซอร์ (สุฤทัย มุขยวงศา. 2523 : 11 – 12 ; อ้างอิงมาจาก Glasser. 1965) ว่า มนุษย์แต่ละคนมีพลังแห่งการพัฒนาและงอกงามโดยพื้นฐานแล้วบุคคลต้องการที่จะมีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ ต้องการแสดงพฤติกรรมที่ได้รับความรับผิดชอบ และมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่น ๆ และกลาสเซอร์ (จักรี ทรัพย์มี. 2525 : 225 – 228 ; อ้างอิงมาจาก Glasser. 1969)

ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเองมากกว่าขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ มนุษย์มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนและมีความสัมพันธ์ภาพอันดีต่อผู้อื่น

วัชร ทรัพย์มี (2525 : 230 - 231) ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดของ กลาสเซอร์ ไว้ว่า การให้คำปรึกษาในกลุ่มแบบเผชิญความจริง สามารถช่วยให้บุคคลรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหาและมีทักษะในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาความเป็นจริง และยังช่วยให้บุคคลตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จักวิธีสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลอื่นให้ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้และการได้รับความรักจากผู้อื่นซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีค่า รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด สิ่งใดควรกระทำหรือพึงละเว้น

สุกัญญา ภูริยะพันธ์ (2540 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริง ที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความมีน้ำใจมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ทานองเดียวกับ เขต บุญมี (2541 : 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคล ตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดม่วงคัน จังหวัดอ่างทอง พบว่า นักเรียนมีความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรินทร์ แยมโสภี (2538 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริง ที่มีต่อวินัยในตนเอง ด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุชานุสรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มเผชิญความจริง

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงสามารถพัฒนาความมีน้ำใจให้สูงขึ้น พัฒนาความมีระเบียบวินัยของนักเรียนได้สูงขึ้น ตลอดจนช่วยลดความวิตกกังวล ซึ่งเกิดความคิดของนักเรียนได้ และจากการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงจึงสามารถพัฒนาการให้เหตุผล ซึ่งจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนได้ช่วยเช่นกัน

3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งอาจพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

3.1 โปรแกรมการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการทดลอง 2 โปรแกรม คือ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ซึ่งทั้ง 2 โปรแกรมมีส่วนที่คล้ายคลึงกันหลายอย่างดังนี้

- เนื้อหาของโปรแกรม จะมุ่งเน้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนโดยยึดนิยามศัพท์เฉพาะเป็นสำคัญ เนื้อหาทั้งสองโปรแกรมจึงเหมือนกัน
- จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ทั้งสองโปรแกรมจะเหมือนกัน คือ ต้องการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งทั้งสองโปรแกรมก็สามารถพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
- วิธีการที่ใช้ ทั้งสองโปรแกรมจะใช้กับนักเรียนเป็นรายกลุ่ม และให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกครั้ง นักเรียนในกลุ่มทั้งสองจึงมีการพัฒนาไปในแนวทางเดียวกัน ถึงแม้ว่าวิธีการนำเสนอของแต่ละกิจกรรมจะต่างกัน คือ กิจกรรมกลุ่ม ใช้กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เกม บทบาทสมมติ และการอภิปรายกลุ่ม ส่วนการให้คำปรึกษากลุ่มจะใช้วิธีการเดียวในทุกกิจกรรมคือ การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง กับนักเรียนในกลุ่ม ถึงแม้ว่าวิธีการนำเสนอข้อมูลหรือเทคนิคที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมจะต่างกัน แต่จุดมุ่งหมายของกิจกรรมทุกกิจกรรมจะเหมือนกัน ดังนั้นผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จึงเหมือนกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โปรแกรมการทดลองจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีอายุที่ใกล้เคียงกัน คือ 13 - 14 ปี ระดับการศึกษาเหมือนกันคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ลักษณะสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนเหมือนกันคือระบบการให้เหตุผล

เชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือ ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 35 และ
ประการสุดท้ายผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญในการทดลองเป็นอย่างดี
กล่าวคือ มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ
และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ทำให้บรรยากาศในการทดลองอบอุ่นเป็นกันเอง
จึงส่งผลให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการพัฒนาการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
ตนเองไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้วิจัย

ตัวผู้วิจัยเองก็เห็นตัวแปร หรือองค์ประกอบตัวหนึ่งที่สามารถทำให้ผลของการ
เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยเองจะ
ต้องแม่นยำในทฤษฎีเผชิญความจริง และฝึกฝนการให้คำปรึกษาจนสามารถบอกได้ว่า ตัวผู้วิจัย
ใช้ทักษะอะไร ตรงไหน เพราะอะไร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการวิจัยที่พบว่า กิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญ
ความจริงสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน
ได้ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่ต้องการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
สามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ได้ตามความเหมาะสมของโอกาส และความชำนาญของผู้ที่จะนำไป
ใช้ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- (1) ผู้ที่นำไปใช้ควรมีความรู้และเข้าใจในเรื่องกิจกรรมกลุ่ม และการให้
คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงอย่างถ่องแท้
- (2) ผู้ที่นำไปใช้ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของ
โคลเบอร์ก (Kohlberg) ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และเป็นคนชอบคิดหาเหตุผลจากเรื่องราวและ
สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะนำไปสร้างเป็นเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในข้อคำถาม

1.2 ควรมีการฝึกอบรม กิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎี
เผชิญความจริงให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญสามารถนำไปใช้พัฒนา
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรม
ของนักเรียนที่ส่งผลกลับมาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เหมาะสมต่อไป

1.3 ควรเลือกใช้กิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างที่ชอบร่วมกิจกรรม ชอบปฏิบัติมากกว่าใช้ความคิด ส่วนการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงจะเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างฉลาด ชอบคิดหาเหตุผล ไม่ชอบเล่นกิจกรรม เพราะจะทำให้เขาไม่มีเวลามาติดประหม่นพฤติกรรมที่ผ่านมาของตนเพื่อวางโครงการในอนาคตต่อไปในวันข้างหน้า

1.4 ควรเลือกช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างพร้อม ไม่รีบร้อนจะไปทำธุระอื่น หรือช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างไม่สบายใจ เพราะจะทำให้ผลการทดลองที่ได้ผิดพลาดจากความเป็นจริงได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรนำกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงไปพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความมีน้ำใจ ความมีระเบียบวินัย ความกตัญญู เป็นต้น

2.2 ควรนำกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

2.3 ควรทดลองใช้วิธีการอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เทคนิคแม่แบบโดยใช้บทละคร โพรทส์ เป็นต้น

2.4 ถ้าต้องการศึกษาเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เหมือนผู้วิจัย ควรจะแยกย่อยความรับผิดชอบต่อตนเองออกเป็นด้านต่าง ๆ และออกแบบสอบถามวัดให้ครอบคลุมทุกด้าน และหลาย ๆ ข้อคำถาม เพื่อเวลาเสนอผลการวิจัยจะได้เห็นการพัฒนาของเด็กแต่ละด้านชัดเจนกว่าการเสนอในภาพรวม

2.5 ในการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงควรเพิ่มจำนวนครั้งให้คำปรึกษามากขึ้น เพราะจะทำให้สามารถสำรวจปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาลดได้ดีกว่า

2.6 ผู้ที่ต้องการทำวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ควรได้คำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับคำปรึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญด้วยควรจะกำหนดให้เหมาะสมกับเวลา

2.7 จริยธรรมแต่ละเรื่องอาจต้องการเวลาไม่เท่ากัน ผู้วิจัยอื่นควรต้องพิจารณาเรื่องนี้ด้วย และบางครั้งจริยธรรมบางเรื่องอาจต้องการเวลาถึง 2 - 3 ครั้งก็ได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์. "จริยธรรมในสังคมไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน.

กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สภานายกรัฐมนตรี, 2522.

กรองแก้ว สานุนธุ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยม

ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน

สามัคคีวิทยาการ จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

คมเพชร จัตรสุกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว

และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2521.

_____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.

_____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการ

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

_____. ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

จันทรรัตน์ ยี่รุณศิริ. ผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี. ปรินิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

จำเนียร ช่างโชติ และนวลศิริ เปาโรหิตย์. เทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

เฉลิม คำแก้ว. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอกงหรา

จังหวัดเขียงราย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.

- ✓ ขวาล แพร์ตกุล และคนอื่น ๆ. หลักสูตรอบรมพิเศษวิชาการวัดผลระยะสั้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514.
- ชัยพร วิชาวุธ และคนอื่น ๆ. รายงานผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทย
ปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงาน
วิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- เชต บุญมี. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลตามทฤษฎี
เผชิญความจริงที่มีต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนวัดม่วงคัน อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- ✓ ชัย สมบัติไกร. สรุปคำบรรยายวิชาการฝึกงานด้านการให้คำปรึกษา. เชียงใหม่ :
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- ชม ภูมิภาค. บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยยุคการศึกษา
เพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์, 2525.
- ฐิติพร คล้ายพันธ์. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2538. อัดสำเนา.
- คุณัญ ทรัพย์ปรุ่ง. ผลการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- เดช วิโย. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือเล่ม ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคันธีเจริญ มิตรภาพที่
227 จังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. จริยธรรมของเยาวชนไทย.

กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ตำราจิตวิทยา : การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. "จริยธรรมของเยาวชนไทย,"

รายงานการวิจัย ฉบับที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,

2524.

ทศนา แสงมณี. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

✓ทองเรียน อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520.

เนาวพร พุ่มพุกษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. ปริญญาโท กศ.บ.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนหนองแค "สรีกษิตวิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปริญญาโท กศ.บ.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ประนอม เดชชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :

ภาควิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.

ประจต์ เล็กสวาสดี. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพึ่งพิงผู้อื่น

พฤติกรรมความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ. ปริญญาโท กศ.บ. กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : นิตยภัตการพิมพ์, 2529.

พนัส หันนาคินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2520.

พรรณี ชูทัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วรุฒิกการพิมพ์, 2522.

พนม ลิ้มอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. กาฬสินธุ์ : จินตมัทท์การพิมพ์, 2522.

พจิตรรา พงษ์จินดากร. การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติ
ปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

พิชาญ สาอาจศรี. การทดลองสอนจริยศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบซินดิเคท (Syndicate)
ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

พวงแก้ว เนตรโอภากรักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

พงษ์พิเชษฐ์ พงษ์โสภา. ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิทักษ์อักษร, 2525.

มัทธนา อังตระกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพแห่งตนของนักเรียนชั้น ม.ศ. 4
โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

เมธี ปลืชนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธ์อักษร, 2525.

เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.

ระพีพร นิยมประยูร. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ที่มีต่อความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่การงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนหวาย
จังหวัดนครปฐม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

ระวี ภาวิไล. ปรัชญาชีวิต. กรุงเทพฯ : กรัต์, 2530.

ระวีวรรณ พูลทอง. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อแบบแผนชีวิตของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลตากสิน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อุดสาเนา.

ลักขณา โสภา. ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเพชฌิความจริง ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ต้นเปาวิทยาคม) กรุงเทพฯ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อุดสาเนา.

ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9. ของสถาบันระหว่างชาติศึกษาการค้นคว้าเรื่องเด็ก, กรุงเทพฯ, 2520.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวด้านสังคม ของกลุ่มนักเรียนที่ถูกเพื่อนชิงชัง ซึ่งได้รับการฝึกการรับรู้ลึกก่อน กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อุดสาเนา.

วัชรินทร์ แยมโสภี. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาสรณ์ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อุดสาเนา.

วัชรวิ ทรัพย์มี. "การให้คำปรึกษาหรือเป็นกลุ่มแก้วยุ่น," วารสารแนะแนว. 8(36) : 38 - 43 ; ธันวาคม 2517 - มกราคม 2518.

..... ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

..... จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2524.

- วัลลภา ถนอมศิริ. การใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ
ด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเกษมพิทยา
กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- วิภา วโรตนะวิทย์. กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ :
ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2514.
- สาโรช บัวศรี. "จริยธรรมในสังคมไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบพิจารณา
ความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- สนธยา จัตรมาศ. "จริยธรรมในระดับประถมศึกษา : พฤติกรรมที่ต้องการและการปลูกฝัง,"
ประชากรศึกษา. 39(1) : 27 - 29 ; มิถุนายน 2532.
- สมชาย แสงถนอม. การเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาขาสุริราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- สุกัญญา ภูริยะพันธ์. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตาม
ทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมั่นใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
ศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- โสรัจ โพิธแก้ว. "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา," เอกสารประกอบการสอนวิชาการปรึกษาเชิง
จิตวิทยา. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนา
เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพฯ :
2540.

พรรษา แดงภักดี. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬา ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2536. อัดสำเนา.

อัจฉิมา จินวาลา. การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และกรณีตัวอย่างที่มีต่อความ
รับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2535. อัดสำเนา.

อภิสิทธิ์ วงษา. ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้น ป.7 และ ม.ศ.3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

อาภรณ์ มหาคำ. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

Birkhauser, J.C. "The Effects of Group Dynamics on Self Concept in
the Elementary School Classroom," Dissertation Abstracts
International. 46(1) : 103-A ; 1985.

Boardman, J.A. "The Effectiveness of Structured Group Internations
to Enhance Group Process in A Smoking Cessation Program,"
Dissertation Abstracts International. 50(1) : 1952-A ; 1988.

Butterworth, T.W. "The Relationship of Different Methods of Reporting
Pupil Progress to the Reading Achievement School Attitude and
Self Responsibility of a Sample of Six Grade Pupil,"
Dissertation Abstracts International. 30 : 2043-A ; October,
1974.

Dyer, W.W. and J. Virend. Counseling Techniques at work : Application
to Individual and Group Counseling. Washington, D.C. :
A.P.G.A., 1975.

Flippo, E.B. Management : A Behavioral Approach. New York : Allyn
and Bacon, 1966.

Funk and Wagnalls. New Standard Dictionary of the English Language.
New York : Funk and Wagnalls, 1966.

Gazda, G.M. "Group Counseling and Group Procedures Reported of a
Survey," Counselor Education and Supervision. 6(1) : 5 - 310 ;
July, 1967.

- Hansen, J.C., Richard W. Warner and Elsie M. Smith. Group Counseling : Theory and Process. Chicago : Rand McNally College Publishing Company, 1976.
- Harrold, K.F. "Evaluation and Research in Group Dynamic," Educational and Psychological Measurement. p. 492 - 504. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1992.
- Harris, M.A.C. "Effect of Reality/Control Theory on Predictors of Responsible Behavior of Junior High - School Students in An Adolescent Pregnancy Prevention Program," Dissertation Abstracts International. 54(04) : 1992 ; October, 1993.
- Hart - Herter, Susan. "The Effect of Reality Theory Techniques on The Behaviors of Elementary School Students Across Setting," Dissertation Abstracts International. 48(10A) : 2599 ; April, 1986.
- Jone, H.E. Personality Development in Children. Texas : University of Texas, 1960.
- Kelman, H.C. "The Role of the Group in the Induction of Therapeutic Change Interaction," Journal of Group Psychotherapy. 13 : 399 - 432 ; 1963.
- Kohlberg, L. "Development of moral character and moral ideology," in Hoffman, M.L., & Hoffman, L.W. (eds.) Review of child development research. Vol 1. p. 383 - 432. Hartford, Connecticut : Connecticut Printers, Inc., 1964.
- _____. "Education for Justice : a Modern Statement of the Platonic View," Moral Education : Five Lectures. p. 57 - 84. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 1970.
- _____. "Moral stage and moralization : The cognitive -development approach," in Lickona, T. Moral development and behavior. p. 31 - 53. ed. by Thomas New York : Holt Rinehart & Winston, 1976.
- Lex, J.J. "Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts International. 33(12) : 6093 - A ; May, 1973.
- Ohlsen, M.A. Group Counseling. New York : Harcourt Brace and World Inc., 1970.
- _____. Group Counseling. 2nd ed. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1977.
- Ottaway, A.K.C. Learning Through Group Experiences. London : Routledge and Kegan Paul, 1966.

Patterson, C.H. Humanistic Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1973.

Shaw, M.E. "The Nature of Small Group," Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. New York : McGraw - Hill Book Company, 1971.

Shertzer, Bruce and C. Shelley C. Stone. Fundamentals of Counseling. New York : Houghton Mifflin Company, 1968.

Traxler, A.E. and R.D. North. Techniques of Guidance. New York : Harper and Row, 1967.

Zunich, Michael. "Developmental Responsibility Perception of Lower and Middle Class Children," The Journal of Educational Research. 56 : 9 ; May - June, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

แบบสอบถาม

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการตัดสินใจของบุคคลต่าง ๆ ขอให้นักเรียนอ่านเรื่องราวในแต่ละข้อช้า ๆ แล้วคิดว่าถ้านักเรียนเป็นบุคคลในเรื่อง จะเลือกทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด แล้วจึงพิจารณาเลือกเหตุผลจากตัวเลือก ก - จ ที่ให้ไว้ ซึ่งตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด เลือกได้อย่างไรให้ทำเครื่องหมาย (X) ในช่องตัวเลือกในกระดาษคำตอบ ซึ่งในแต่ละข้อให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรและใช้เหตุผลข้อไหนในการตัดสินใจ ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิดและจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียนและโรงเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 25 ข้อ นักเรียนกรุณาทำให้ครบทุกข้อ และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ

1. เมื่อคืนสมชายดูหนังดึกเลยตื่นสาย เหลือเวลาอีก 15 นาที โรงเรียนจะเข้า ถ้าสมชายไปสาย จะโดนครูเวรทำโทษ แต่ถ้าขาดเรียนก็จะไม่ได้ส่งรายงานวิชาสังคมซึ่งกำหนดส่งในวันนี้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นสมชายจะเลือกไปโรงเรียน เพราะ
 - ก. กลัวครูหักคะแนนถ้าส่งรายงานช้ากว่ากำหนด
 - ข. เพื่อน ๆ ต้องส่งรายงานวันนี้
 - ค. ครูชมเชยนักเรียนที่ส่งงานตรงตามกำหนดเสมอ
 - ง. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องมาเรียนหนังสือทุกวัน
 - จ. ควรปฏิบัติตามคำสั่งของครูให้เคร่งครัด
 - ฉ. นักเรียนส่วนใหญ่ส่งรายงานตามวันเวลาที่กำหนด

2. ในช่วงเวลาพักเที่ยง ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันปลูกต้นไม้ กลุ่มละ 10 ต้น เมื่อหมดเวลาเรียนกลุ่มของวิทยายังปลูกไม่ครบตามที่ครูกำหนดมีเพื่อนในกลุ่มมาบอกให้ปลูกต่อให้เสร็จโดยไม่ต้องเข้าเรียนวิชาถัดไปแต่มีบางคนในกลุ่มไม่เห็นด้วยและเสนอให้ขออนุญาตครูมาปลูกในตอนเย็นแทน ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิชาจะบอกให้เพื่อน ๆ ไปเข้าเรียนก่อน แล้วมาปลูกต่อในตอนเย็น เพราะ

- ก. ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่เข้าเรียน
- ข. นักเรียนต้องเข้าเรียนให้ครบทุกคาบ
- ค. กลัวอาจารย์ลงโทษถ้าหนีเรียน
- ง. เพื่อน ๆ กลุ่มอื่นก็เข้าเรียนกันทุกคน
- จ. นักเรียนที่ดีควรเข้าเรียนทุกคาบ
- ฉ. ครูที่ปรึกษาบอกให้นักเรียนเข้าเรียนทุกคาบเพราะใกล้จะสอบแล้ว

3. วันนี้เป็นวันเสาร์วัลลภกำลังนั่งเรียนพิเศษอยู่ ในขณะที่เพื่อน ๆ กลุ่มเดียวกัน กำลังเล่นฟุตบอลกันอย่างสนุกสนาน บ่อยครั้งที่วัลลภรู้สึกเบื่อการเรียนพิเศษ แต่ก็ต้องนั่งเรียนต่อไป ถ้าข้าพเจ้าเป็นวัลลภก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. อยากให้ครูชมว่าเป็นคนขยัน
- ข. กลัวผู้ปกครองผิดหวังที่อดเสียเงินให้เรียนพิเศษ
- ค. ข้าพเจ้าทำเพื่ออนาคตของตนในวันข้างหน้า
- ง. ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง เพื่อจะได้ช่วยเหลือสังคมในวันข้างหน้า
- จ. เป็นนักเรียนก็ต้องตั้งใจศึกษาหาความรู้ให้กับตนเอง
- ฉ. มีเพื่อน ๆ หลายคนที่คิดและทำอย่างวัลลภ

4. นทีไม่ชอบนารัมไปโรงเรียนเพราะ เกะกะ วันหนึ่งฝนตกตอนเช้าที่จิ้งร่อให้ฝนหยุดตกสายมากแล้วฝนยังไม่หยุดตก นทีจึงตัดสินใจนารัมไปโรงเรียน ถ้าข้าพเจ้าเป็นนทีก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. เพื่อน ๆ ก็คงนารัมมา เช่นเดียวกัน
- ข. เป็นหน้าที่ของเราที่ต้องดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง
- ค. กลัวเป็นหวัดถ้าโดนฝน
- ง. คนที่รู้จักดูแลสุขภาพของตนเองย่อมมีคณนิยชมชอบ
- จ. ทุกคนต้องมีที่กันฝนหรือร่มทุกครั้งเมื่อฝนตก
- ฉ. พ่อ-แม่ต้องเดือดร้อนทุกครั้งถ้าลูก ๆ เป็นหวัด

5. สาริตะ เลาะกับเพื่อนในห้องเรียน ทำให้คิดมากนอนไม่หลับมา 3 วันแล้ว รู้สึกทรมานมาก จึงตัดสินใจไปซื้อยานอนหลับมาทาน ถ้าข้าพเจ้าเป็นสาริตะจะไม่ทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. การทานยานอนหลับเป็นผลเสียต่อสุขภาพ
- ข. มีวิธีอื่นอีกหลายวิธีที่เพื่อน ๆ ใช้แก้ปัญหานอนไม่หลับได้
- ค. คนทั่วไปไม่นิยมทานยานอนหลับ
- ง. เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องเลือกวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อแก้ปัญหา
- จ. อยากได้รับความช่วยเหลือว่าสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหที่ดีกว่าการทานยานอนหลับ
- ฉ. ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความควรดูแลรักษาให้ดีที่สุด

6. สมชายกำลังไม่สบายใจที่พ่อ-แม่ทะเลาะกันเกือบทุกวัน มาโรงเรียนก็เบื่อไม่อยากเรียน สมพงษ์จึงชวนหนีเรียนไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ๆ ของเขาที่กำลังมั่วสุมเสพยากันอยู่ สมพงษ์ชวนให้สมชายทดลองเสพดูเพราะจะทำให้ลืมความทุกข์ที่เกิดขึ้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นสมชายจะไม่ลองเสพยาตามคำชวนของสมพงษ์ เพราะ

- ก. การเสพยาเสพติดผิดกฎหมายและกฎระเบียบของโรงเรียน
- ข. ข้าพเจ้าไม่อยากให้พ่อ-แม่เดือดร้อนเพราะลูกติดยาเสพติด
- ค. คนทั่วไปไม่นิยมแก้ปัญหาด้วยการพึ่งพายาเสพติด
- ง. เพื่อน ๆ อีกหลายคนที่ไม่ติดแก้ปัญหาด้วยการเสพยา
- จ. กลัวทำให้สุขภาพทรุดโทรม
- ฉ. ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

7. เย็นนี้แม่บอกนันทาให้กลับบ้านก่อน 5 โมงเย็นมาเลี้ยงน้องเพราะแม่จะต้องออกไปธุระ แต่วันนี้เพื่อน ๆ ชวนนันทาไปศูนย์ทรัพยากรวิทยาศาสตร์หลังเลิกเรียน ซึ่งเป็นวันสุดท้าย ถ้านันทาไปดูก็จะกลับไม่ทัน 5 โมงเย็น ถ้าข้าพเจ้าเป็นนันทาจะไม่ไปศูนย์ทรัพยากร เพราะ

- ก. ต้องกลับมาเลี้ยงน้อง ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ
- ข. กลัวแม่ลงโทษที่ไม่ทำตามคำสั่ง
- ค. อยากให้แม่ชมเชยว่าลูกเป็นคนดี
- ง. ถ้ากลับบ้านหลัง 5 โมงเย็น แม่ไปทำธุระไม่ได้
- จ. เพื่อน ๆ ลงต้องการดูงานอย่างเต็มที่ ไม่รีบร้อนถ้านันทาไปด้วยก็ต้องรีบกลับ
- ฉ. ลูก ๆ ทุกคนควรแบ่งเบารภาระของแม่

8. นิตยาชวนนารี แวะเยี่ยมปราชญ์ ซึ่งนอนป่วยอยู่ที่บ้านตอนเช้าก่อนเข้าโรงเรียน และขณะนั้น
เหลือเวลาก่อนโรงเรียนเข้า 15 นาที นารีจึงปฏิเสธและชวนนิตยามาเยี่ยมปราชญ์ใน
ตอนเย็นแทน ถ้าข้าพเจ้าเป็นนารีก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
- การมาโรงเรียนสายผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
 - ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่ไม่มาโรงเรียนสาย
 - นักเรียนที่ดีไม่มาโรงเรียนสาย
 - เพื่อน ๆ ในห้องส่วนมากไม่มีใครมาโรงเรียนสาย
 - นักเรียนควรปฏิบัติตามคำสั่งของครู
 - กลัวครูเวรลงโทษถ้ามาโรงเรียนสาย
9. ปราชญ์กับเพื่อนได้จัดทำรายงานกลุ่มเพื่อที่จะส่งในคาบถัดไป แต่ยังไม่เสร็จหมดเวลา
เสียก่อน ถ้าปราชญ์ทำต่อไปก็จะไปเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่ทัน ปราชญ์จึงรีบไปเรียนก่อน
ถ้าข้าพเจ้าเป็นปราชญ์ก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
- เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ต่างก็เข้าเรียนตรงเวลา
 - ครูจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลา
 - กลัวครูลงโทษถ้าเข้าเรียนสาย
 - เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องเข้าเรียนตรงเวลา
 - ข้าพเจ้าใส่ใจตนเองถ้าเข้าเรียนไม่ตรงเวลา
 - ข้าพเจ้าเคยบอกกับครูว่าจะเข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง
10. เพ็ญภา ได้รับมอบหมายให้สังเกตเพื่อนนักเรียนว่าทั้งขยะถูกทิ้งหรือไม่ สู้ดาเพื่อนสนิทของ
เพ็ญภาทิ้งขยะ ไม่ถูกที่หลายครั้ง ถ้าเพ็ญภาบอกครูก็กลัวสู้ดาไม่พอใจ ถ้าข้าพเจ้าเป็น
เพ็ญภาจะบอกครู เพราะ
- ต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับครู
 - อยากให้ครูชมว่าเป็นคนซื่อสัตย์
 - กลัวครูตำหนิได้ว่าไม่ช่วยดูแลรักษาความสะอาด
 - เป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคนที่จะต้องทิ้งขยะให้ถูกที่
 - มีเพื่อน ๆ อีกหลายคนที่จะช่วยครูดูแลรักษาความสะอาดและรายงานตามความจริง
 - รู้สึกใส่ใจตนเองที่เห็นแก่เพื่อนมากกว่าส่วนรวม

11. เมื่อเปิดเทอมใหม่ นักเรียนได้โต๊ะและเก้าอี้ใหม่ เศษากลัวว่าเพื่อนจะเปลี่ยนโต๊ะและเก้าอี้ที่ตนจองไว้ จึงเขียนชื่อไว้ที่โต๊ะและเก้าอี้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นเศษาจะไม่ทำเช่นนั้น เพราะ
- กลัวครูลงโทษที่ทำให้โต๊ะ-เก้าอี้สกปรก
 - เพื่อน ๆ อยากให้โต๊ะทุกตัวสะอาด
 - เก้าอี้และโต๊ะ เป็นสมบัติของทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษา
 - นักเรียนมีหน้าที่รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
 - นักเรียนไม่มีสิทธิที่จะจองเก้าอี้หรือโต๊ะของโรงเรียน
 - ครูไม่ชมเชยนักเรียนที่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
12. มลฤดีชวนบัทมาเก็บหนังสือไว้ที่โรงเรียน จะได้ไม่ต้องถือกลับบ้าน เพราะวันหนึ่งสองนัดกันไปเดินเที่ยวห่างก่อนกลับบ้าน บัทมาหักท้วงว่ากลัวหนังสือสูญหาย และอาจารย์เคยห้ามไม่ให้นักเรียนเก็บหนังสือไว้ในโต๊ะเรียน ถ้าข้าพเจ้าเป็นมลฤดีจะไม่เก็บหนังสือไว้ที่โรงเรียน เพราะ
- มีเพื่อน ๆ อีกหลายคนนำหนังสือกลับบ้านทุกวัน
 - กลัวหนังสือสูญหาย
 - เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องนำหนังสือกลับบ้าน
 - โดยทั่วไปแล้วนักเรียนต้องนำหนังสือกลับบ้านเพื่อทบทวนบทเรียน
 - ครูชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติตามคำสั่งทุกคน
 - ถ้าหนังสือหายพ่อ-แม่คงเดือดร้อนหาซื้อให้ใหม่
13. วันหนึ่งมานะดีสายต้องรีบแต่งตัวไปโรงเรียน มานะหาชุดพละไม่พวจึงถามพี่สาว เมื่อรู้ว่าชุดพละของตนยังไม่ได้ซัก-รีดจึงต่อว่าพี่สาวที่ไม่ดูแลให้ พี่สาวบอกว่าไม่ใช่เสื้อผ้าของตน จึงไม่สนใจ มานะจึงต้องใส่ชุดนักเรียนแทนชุดพละ ถ้าข้าพเจ้าเป็นมานะจะซักเสื้อผ้าด้วยตนเอง เพราะ
- ผู้ปกครองจะชมเชยลูก ๆ ที่สามารถดูแลตนเองได้
 - เพื่อน ๆ ในห้องหลายคนซัก-รีดเสื้อผ้าด้วยตนเอง
 - เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องดูแลช่วยเหลือตนเอง
 - เราควรดูแลตนเองโดยไม่หวังพึ่งพาผู้อื่น
 - กลัวคนอื่นดูแคลิให้ไม่เรียนร้อย
 - คนหัว ๆ ไป จะพยายามดูแลช่วยเหลือตนเองในทุก ๆ ด้าน

14. ราตรีไปเที่ยวห้างสรรพสินค้าเพื่อซื้อเสื้อ เธอถูกใจเสื้อ 2 ตัว ตัวแรกเป็นเสื้อยี่ห้อดัง ราคาค่อนข้างแพง อีกตัวเป็นเสื้อยี่ห้อธรรมดาราคาปานกลาง ราตรีมีเงินซื้อได้เพียงตัวเดียว เธอจึงตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อตัวราคาปานกลาง ถ้าข้าพเจ้าเป็นราตรีก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. ในปัจจุบันวัยรุ่นหันมานิยมของถูกแทนของแพง
- ข. เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันประหยัด
- ค. กลัวพ่อ-แม่ตำหนิว่าใช้ของแพงฟุ่มเฟือย
- ง. เพื่อน ๆ หลายคนก็ใส่เสื้อยี่ห้อนี้
- จ. พ่อ-แม่ชมเชยลูก ๆ ทุกคนที่รู้จักใช้จ่ายเงิน
- ฉ. เป็นเด็กยังหาเงินไม่ได้จึงไม่ต้องการใช้ของแพงให้พ่อ-แม่ต้องเดือดร้อน

15. สรพงษ์ทำงานพิเศษในช่วงเย็นหลังเลิกเรียนได้เงินมาก่อนหนึ่ง ตั้งใจว่าจะเก็บไว้เรียนพิเศษ วิชาซึ่งเป็นเพื่อนสนิทมาชวนไปดูหนัง ซึ่งเรื่องที่สรพงษ์ชอบแต่ถ้าเขาดูหนังเงินจะไม่พอเรียนพิเศษ ดังนั้น สรพงษ์จึงปฏิเสธวิชา ถ้าข้าพเจ้าเป็นสรพงษ์ก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. ไม่ต้องการเสียเวลารอเรียนครั้งต่อไป
- ข. กลัวหนังไม่สนุกตามที่คิดไว้
- ค. เพื่อน ๆ อีกหลายคนที่ยังไม่ดู
- ง. เพื่อน ๆ คงชมเชยถ้าเขาพยายามหาเงินเรียนพิเศษได้เอง
- จ. นักเรียนส่วนใหญ่ต้องเลือกเรียนก่อนดูหนัง
- ฉ. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องเลือกเรียนก่อน

16. บังอรอาศัยอยู่กับป้าได้รับเงินค่าใช้จ่ายเดือนละ 2,000 บาท บังอรอยากได้รองเท้าที่วัยรุ่นกำลังนิยมซึ่งมีราคา 900 บาท ถ้าเธอซื้อรองเท้าเงินจะไม่พอใช้จนถึงสิ้นเดือน อาจต้องรบกวนคุณป้า เธอจึงตัดสินใจไม่ซื้อตอนนี้ แต่จะรอเก็บเงินไว้ซื้อตอนหลัง ถ้าข้าพเจ้าเป็นบังอรก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
- ก. กลัวแม่ตำหนิได้ที่ใช้เงินซื้อของฟุ่มเฟือย
 - ข. ไม่อยากรบกวนคุณป้า
 - ค. การรู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายเป็นสิ่งที่ดีต่อตนเอง
 - ง. เป็นหน้าที่ของลูกที่จะต้องช่วยพ่อ-แม่ประหยัด
 - จ. แม่ต้องชมเชยที่ลูกรู้จักใช้เงิน
 - ฉ. เพื่อน ๆ หลายคนที่ยังไม่มีรองเท้าแบบนี้
17. วิจิตราเป็นหัวหน้าห้องและได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้คิดเพื่อน ๆ มาช่วยกันพัฒนาสนามหญ้าในวันเสาร์เพื่อเตรียมไว้เป็นสนามแข่งฟุตบอลในวันจันทร์ แต่ปรากฏว่าในวันเสาร์มีวิจิตราและเพื่อนอีก 3 คน เท่านั้น ที่มา ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิจิตราจะชวนเพื่อนพัฒนาสนามหญ้า เพราะ
- ก. ต้องการให้อาจารย์ชมเชยว่ามีความรับผิดชอบ
 - ข. หัวหน้าห้องที่ต้องรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 - ค. ควรเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
 - ง. กลัวอาจารย์ไม่พอใจที่ไม่ทำตามคำสั่ง
 - จ. ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับอาจารย์
 - ฉ. ยังมีเพื่อน ๆ อีก 3 คนที่จะช่วยกันทำงาน

18. วันนี้พ่อได้บอกให้แอนนารีบกลับบ้านเมื่อโรงเรียนเลิกแล้ว เพราะพ่อจะต้องรีบออกไปซื้อของ แต่วันนี้กลุ่มของแอนนาได้นัดกันจัดบอร์ดหลังเลิกเรียน เพราะพรุ่งนี้เช้าครูจะมาตรวจให้คะแนน ถ้าข้าพเจ้าเป็นแอนนาจะอยู่ช่วยเพื่อน ๆ จัดบอร์ดก่อน เพราะ
- กลัวเพื่อน ๆ หาวว่าเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ
 - เพื่อน ๆ คนอื่นก็อยู่ช่วยจัดบอร์ดทุกคน
 - ข้าพเจ้ารู้สึกอายใจถ้าได้คะแนนมาโดยไม่ได้ช่วยทำ
 - ไม่ควรอ้างฐานะของพ่อเพื่อหลบเลี่ยงหน้าที่ความรับผิดชอบ
 - ต้องการให้เพื่อน ๆ ชมเชยว่าเป็นคนมีความรับผิดชอบและเต็มใจให้ร่วมกลุ่มในครั้งต่อไป
 - ถ้าแอนนาไม่อยู่เพื่อน ๆ ต้องทำงานเพิ่มขึ้น
19. แม่ใช้ให้สมศักดิ์ไปซื้อของที่ตลาด ระหว่างทางพบวิมลเพื่อนสนิท วิมลได้ชวนสมศักดิ์แวะเล่นเกมที่ตุนเพิ่งซื้อใหม่ซึ่งสนุกกว่า เกมที่เคยเล่นสมศักดิ์ก็อยากจะไปตามหาชวนแต่ก็ต้องปฏิเสธ ถ้าข้าพเจ้าเป็นสมศักดิ์ก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
- กลัวแม่ตำหนิที่กลับมาช้า
 - แม่จะให้รางวัลทุกครั้งที่ทำงานให้แม่สำเร็จ
 - ไม่ต้องการให้แม่รอนาน
 - สมศักดิ์ควรทบทวนหน้าที่ที่แม่มอบหมายให้เสร็จก่อนแล้วค่อยเล่นเกม
 - ลูก ๆ ทุกคนต้องทำตามคำสั่งของพ่อ-แม่
 - ข้าพเจ้าคิดว่ามีเด็กอีกหลายคน que เลือกทำเช่นสมศักดิ์
20. สีดาค่อยถ่ายอาสาพัฒนา กับเพื่อน ๆ พบชาวบ้านยากจน แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ไม่สะอาด จึงสิดาคูแล้วไม่ยากเข้าใกล้แต่เพื่อน ๆ ของสิดาเข้าไปคุยด้วยอย่างสนิทสนม ถ้าข้าพเจ้าเป็นสิดาก็จะทำตัวเหมือนเพื่อน ๆ เพราะ
- ชาวบ้านก็เป็นคนเหมือนกันไม่ควรตั้งข้อรังเกียจเขา
 - กลัวชาวบ้านไม่พอใจถ้ารู้ว่าตนรังเกียจพวกเขา
 - เป็นหน้าที่ของชาวค่ายอาสาฯ ที่จะต้องช่วยเหลือชาวบ้านโดยไม่เลือกฐานะ
 - ควรปรับตัวเข้ากับชาวบ้านให้ได้เหมือนเพื่อน ๆ
 - ควรช่วยเหลือชุมชนเพื่อชุมชนจะได้ช่วยสนับสนุนโรงเรียน
 - ชาวบ้านชมเชยที่สิดาและเพื่อน ๆ เข้ากับพวกเขาได้ดี

21. มยุราชอบอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว วันนี้ในชั่วโมงแนะแนว ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มยุราเห็นว่ากิจกรรมที่ครูให้ทำสามารถทำคนเดียวได้ จึงคิดจะขอครูทำคนเดียว ถ้าข้าพเจ้าเป็นมยุราจะไม่ทำเช่นนั้น เพราะ
- ต้องการให้เพื่อน ๆ ชมเชยว่ามยุราก็สามารถทำงานกับเพื่อน ๆ ได้ดี
 - กลัวครูไม่อนุญาตและตำหนิได้ว่าซัดคำสั่ง
 - มยุราควรฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะต้องอยู่ในสังคม
 - มยุราควรทำเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ
 - เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครู
 - ถ้ามยุราไม่ทำตามคำสั่งของครูจะทำให้นักเรียนคนอื่นเอาเป็นตัวอย่าง
22. ไสรยาเป็นคนรักความสะอาดและเจ้าระเบียบ เมื่อมาโรงเรียนเธอจะไม่ชอบใช้ห้องน้ำของโรงเรียนเพราะสกปรก วันนี้เธอปวดท้องอยากเข้าห้องน้ำแต่ก็ยอมทนเพื่อจะไปเข้าที่บ้าน บังเอิญวิภา มาชวนไสรยาให้ไปเป็นเพื่อนเข้าห้องน้ำ ถ้าข้าพเจ้าเป็นไสรยาจะยอมไปเป็นเพื่อนวิภา เพราะ
- กลัววิภาโกรธถ้าไม่ไปด้วย
 - เป็นหน้าที่ของเพื่อนที่ดีที่ต้องช่วยเหลือเพื่อน
 - เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ก็ใช้ห้องน้ำของโรงเรียน
 - คนเราควรปรับตัวให้เข้ากับสถานที่แม้ตนจะไม่ชอบก็ตาม
 - ถ้าไสรยาไปตามคำชวนของวิภาต่อไปวิภาจะได้ช่วยเหลือไสรยาบ้าง
 - การทนปวดท้องไม่ยอมเข้าห้องน้ำนาน ๆ เป็นผลเสียต่อสุขภาพ พ่อ-แม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล
23. วิไลพาเจกัณบนโต๊ะครูตกแตกโดยไม่มีใครเห็น เธอตกใจมากและกำลังลังเลว่าจะบอกครูหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิไลจะบอกครู เพราะ
- ครูชมเชยคนที่รับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ
 - กลัวครูตำหนิถ้ารู้ทีหลัง
 - เป็นหน้าที่ของคนทำผิดต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ
 - เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นเดียวกับวิไล
 - ข้าพเจ้าจะอายใจถ้าไม่รับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ
 - ไม่ต้องการให้คนอื่นมารับผิดชอบต่อแทน

24. ศักดิ์ดาเป็นตัวแทนของห้อง ม.2/4 เข้าร่วมแข่งขันวาดภาพ ในวันแข่งขันศักดิ์ดาสมัคร
 สีนํ้ามา เขากำลังตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรดีระหว่างไม่เข้าร่วมการแข่งขันกับการ
 ขออนุญาตอาจารย์ออกไปซื้อ ซึ่งอาจเข้ามาสายและอาจโดนอาจารย์ตำหนิบ้าง ในที่สุด
 ศักดิ์ดาเลือกออกไปซื้อสีนํ้า ถ้าข้าพเจ้าเป็นศักดิ์ดาก็จะทำเช่นนั้น เพราะ
- ก. กลัวเพื่อน ๆ ในห้องตำหนิได้ว่าไม่มีความรับผิดชอบ
 - ข. ต้องการรางวัลและชื่อเสียงให้กับตนเองและห้องเรียน
 - ค. เป็นหน้าที่ของศักดิ์ดาจะต้องทำให้สำเร็จ
 - ง. ควรทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดเพื่อห้องของเรา
 - จ. ควรเข้าร่วมการแข่งขันให้เหมือนตัวแทนห้องอื่น ๆ
 - ฉ. ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายใจตนเองที่พาทน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จ
25. สุทธิดาขาดเรียนจนไม่มีสิทธิสอบในบางวิชา ครูนัดให้สุทธิดามาเรียนเพิ่มเติมในวันเสาร์นี้
 ซึ่งตรงกับวันที่ครอบครัวของเธอเดินทางไปเยี่ยมยายที่ต่างจังหวัด ถ้าข้าพเจ้าเป็นสุทธิดา
จะมาเรียนเพิ่มเติม เพราะ
- ก. กลัวเรียนไม่ผ่านในวิชานั้น
 - ข. สัญญากับครูไว้ว่าจะมาเรียนเพิ่มเติม
 - ค. เพื่อน ๆ ที่ไม่มีสิทธิสอบก็จะมาเรียนในวันเสาร์นี้
 - ง. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ไม่มีสิทธิสอบทุกคนที่ต้องเรียนเพิ่มเติม
 - จ. สุทธิดาต้องมาเรียนเพิ่มเติมก่อนจึงจะมีสิทธิสอบ
 - ฉ. การขาดความรับผิดชอบทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

ที่ ทม 1007/ จ 134

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๙ กรกฎาคม 2541

เรื่อง ขออนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดน้อยนาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจาก นางสาวอมรรพรรณ แก้วพ่อง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยนาค กรุงเทพมหานคร" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธินันท์ ภิญโญชน ประธาน

รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่ไวย กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมกลุ่มและให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร. 258-4119

ภาคผนวก ข

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง สำหรับกลุ่มทดลองที่ 2

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้ทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ ของผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน 2. เพื่อสร้างบรรยากาศให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง และไว้วางใจผู้วิจัย	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับทักทายสมาชิก พร้อมทั้งแนะนำตนเอง 2. สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเอง 3. ผู้วิจัยชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการ และ กฎระเบียบ บทบาทหน้าที่ของตนเอง และสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนช่วงระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกับ แจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้ชี้แจงไป 5. ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้สนทนาไปเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน 6. ผู้วิจัยนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	เขาเป็นใคร	1. เพื่อสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้นและให้สัมผัสสภาพที่ดีต่อกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (ใช้เทคนิค เกม)	1. ผู้วิจัยและสมาชิกทบทวนเรื่องที่สนทนาครั้งที่แล้ว 2. ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกิจกรรม "บิงโก" โดยการแจกตาราง "บิงโก" ให้กับสมาชิกทุกคน 3. ให้สมาชิกทุกคนล่าลายเซ็นเพื่อนสมาชิกให้ครบทุกช่องในตาราง แล้วกลับเข้าที่ 4. ผู้วิจัยอ่านชื่อสมาชิกแต่ละคน ถ้าสมาชิกคนใดมีชื่อสมาชิกคนนั้น ให้ทำเครื่องหมาย (X) ได้ในรูปทะแยงมุม ก่อนให้ร้อง "บิงโก" 5. สมาชิกคนที่ร้อง "บิงโก" ออกมาอยู่กลางวงแล้ว ให้ทุกคนถามคำถามต่าง ๆ เพื่อทำความรู้จักกันให้มากที่สุด หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะถามว่า "ชอบคำถามใดมากที่สุด" และให้บุคคลนั้นป้ายชื่อไปติดให้ 6. ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามข้อ 4 - 5 จนกระทั่งสมาชิกทุกคนได้รับป้ายชื่อ 7. ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม พร้อมกันนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ความหมายของ - จริยธรรม - ความรับผิดชอบ - การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	1. เพื่อให้สมาชิกรู้ความหมายของจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2. เพื่อให้สมาชิกได้รับความหมายของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก 6 ขั้น	1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายให้สมาชิกทราบถึงความหมายของคำต่อไปนี้ (โดยการอภิปรายกลุ่มเรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ... มาลี") - จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พร้อมยกตัวอย่างพฤติกรรมประกอบ - การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก 6 ขั้น คือ 1. ขั้นหลบหลีกการลงโทษ 2. ขั้นการแสวงหารางวัล 3. ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ 4. ขั้นทำตามหน้าที่ และกฎระเบียบ 5. ขั้นตามความรับผิดชอบ 6. ขั้นยึดอุดมคติสากล 2. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ชี้แจงไป 3. ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนา เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา	1. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลา 2. เพื่อฝึกให้สมาชิกเป็นคนตรงต่อเวลา (ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง "ฉันผิดเอง")	ครั้งที่ 4 - 11 ผู้วิจัยจะดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม</u> ขั้นนี้ผู้วิจัยชี้แจงกติกา กฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติกิจกรรม พร้อมกับสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรม 2. <u>ขั้นลงมือปฏิบัติ</u> ให้สมาชิกลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกระทำกิจกรรมในฐานะสมาชิกของกลุ่ม 3. <u>ขั้นวิเคราะห์</u> สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์และสรุปกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกมีความรู้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งเพื่อให้สมาชิกได้รู้จักตนเองและผู้อื่นดีขึ้น 4. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ</u> สมาชิกรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง
5	จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ในการดูแลตนเอง ด้านสุขภาพอนามัย	เพื่อให้สมาชิกรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้สมบูรณ์แข็งแรง อยู่เสมอ (ใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เรื่อง "เกือบจะสายเสียแล้ว")	
6	จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ในการใช้จ่าย	1. เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินในสิ่งที่มิประโยชน์ 2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็นความสำคัญของการประหยัด (ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง "ทางเลือกของดวงดาว")	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดยรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (ใช้เทคนิค กรณีตัวอย่าง เรื่อง "ใครผิด")	5. <u>ขั้นประเมินผล</u> สมาชิกร่วมกันประเมินผล การเรียนรู้ของตนเองจากกลุ่มโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยการสังเกตจากความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
8	จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตนและของสาธารณะ	1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเก็บรักษาสิ่งของเครื่องใช้ของตนให้เป็นระเบียบและใช้ได้นาน ๆ 2. เพื่อให้สมาชิกมองเห็นความสำคัญของสาธารณะเท่ากับของตนเองและช่วยกันดูแลรักษา (ใช้เทคนิค สถานการณ์จำลอง เรื่อง "จำเป็นต้องห้าม")	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองด้าน การเรียนรู้	1. เพื่อให้สมาชิกเห็น ความสำคัญของการ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกสามารถ บอกวิธีเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพได้ (ใช้เทคนิค การ อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ไม่น่าเลย")	
10	จริยธรรมด้านความ รับผิดชอบต่อตนเอง ในการเข้าร่วม กิจกรรมในสังคม	เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้าง สัมพันธ์กับผู้อื่น ทำงานกับ ผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (ใช้เทคนิคเกม "สร้าง หอคอย")	
11	จริยธรรมด้านความ รับผิดชอบต่อตนเอง ในการยอมรับการ กระทำของตนเอง ทั้งผลดีและผลเสีย	เพื่อให้สมาชิกมีความ รับผิดชอบต่อตนเองในการ ยอมรับการกระทำของ ตนเองทั้งที่เป็นผลดีและ ผลเสีย (ใช้เทคนิค สถานการณ์ จำลองเรื่อง "จันทน์ทำได้อ")	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกสรุปผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรม การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเอง 2. เพื่อให้สมาชิกประเมินผลที่ได้จากกิจกรรมกลุ่ม (ใช้เทคนิค เกม และการอภิปรายกลุ่ม)	1. ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันสรุปและ ทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ เหมาะสม พร้อมทั้งเหตุผล ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ ผ่านมาทุก ๆ ด้าน 2. ให้สมาชิกแต่ละคนกล่าวถึงสิ่งที่ ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่ม ข้อเสนอแนะของกลุ่ม ตลอดจนแนวทางที่จะนำ ประสพการณ์ที่ได้รับไปใช้ พัฒนาการให้เหตุผลเชิง จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเองได้อย่างเหมาะสม ต่อไป 3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณสมาชิกทุกคน และกล่าวปิดการเข้าร่วม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 1 - 1.30 ชั่วโมง

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
ครั้งที่ 1
ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต้องการให้สมาชิกได้รู้จักกัน
2. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับทักทายสมาชิก พร้อมทั้งแนะนำตนเอง
2. สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเอง
3. ผู้วิจัยชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และสมาชิก ตลอดจนช่วงระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกับแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้ชี้แจงไป
5. ให้นักเรียนเขียนข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรม
6. ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้สนทนาไปเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน
7. ผู้วิจัยนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. ตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ข้อตกลงในการ เข้าร่วมกิจกรรม
3. เนื้อหาประกอบกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการสอบถามการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เอกสารประกอบกิจกรรม (ครั้งที่ 1)

จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่นอย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเฉพาะเรื่องจริยธรรม

ความรับผิดชอบต่อตนเอง

4. เพื่อต้องการให้สมาชิกรู้จักคิดใช้เหตุผลก่อนกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

5. เพื่อต้องการให้สมาชิกนำเอาข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น

กฎระเบียบทั่วไปของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1. สมาชิกทุกคนจะต้องมีความจริงใจในการพูด การแสดงออกและการกระทำต่าง ๆ
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการวิจารณ์การกระทำของเพื่อนนักเรียนให้เป็นในทางสร้างสรรค์
3. สมาชิกต้องมาเข้าร่วมกิจกรรมตามนัดทุกครั้ง และต้องอยู่ร่วมกิจกรรมจนจบกิจกรรม

บทบาทของผู้นำกลุ่ม (ผู้วิจัย)

1. ผู้นำกลุ่มเป็นเพียงผู้สร้างสถานการณ์และคอยควบคุมดูแลแนะนำให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมไปสู่จุดหมาย
2. ผู้นำกลุ่มช่วยสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัย มีความไว้วางใจกัน และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ และเป็นเจ้าของกลุ่ม
3. ผู้นำกลุ่มช่วยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้คิดหาเหตุผลเป็นของตนเองและนำข้อคิดที่ได้ไปปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมของตนให้ถูกต้อง

บทบาทของสมาชิกกลุ่ม

1. สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันสร้างบรรยากาศของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจกัน
2. สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรมและช่วยกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสรุปแนวคิดของกิจกรรมเป็นของกลุ่มและของตนเอง
3. สมาชิกต้องมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับจากกลุ่ม
4. สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันรักษาความลับของกลุ่ม

ข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้าพเจ้า เด็กหญิง/เด็กชาย.....อนุญาตให้มีการ
บันทึกเทป ถ่ายรูป และถ่ายวิดีโอ ขณะเข้าร่วมกิจกรรมได้ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใน
การศึกษาวิจัย ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 10 สิงหาคม - 17 กันยายน 2541 นี้ โดยมีอาจารย์
อมรรพรรณ แก้วพ่อง เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม

ลงชื่อ.....ผู้เขียนข้อตกลง

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินกิจกรรม

...../...../.....

ตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
"การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง"

วันที่ดำเนินกิจกรรม	กิจกรรม
จันทร์ 10 สิงหาคม 2541	ปฐมนิเทศ
พุธ 12 สิงหาคม 2541	เขาเป็นใคร
จันทร์ 17 สิงหาคม 2541	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเอง
พุธ 19 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองเรื่องการตรงต่อเวลา
จันทร์ 24 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลตนเอง ด้านสุขภาพอนามัย
พุธ 26 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้จ่าย
จันทร์ 31 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย
พุธ 2 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเก็บรักษา ทรัพย์สินส่วนตัว และของสาธารณะ
จันทร์ 7 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียน
พุธ 9 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าร่วม กิจกรรมในสังคม
จันทร์ 14 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการยอมรับ การกระทำของตนเองทั้งผลดี และผลเสีย
พุธ 16 กันยายน 2541	ปัจฉิมนิเทศ

เวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรม กิจกรรมกลุ่ม เวลา 15.30 – 17.00 น.

ครั้งที่ 2

เขาเป็นใคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น
2. เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและสมาชิกทบทวนเรื่องที่สนทนาครั้งที่ผ่านมา
2. สมาชิกกลุ่มร่วมทำกิจกรรม "บิงโก" โดยการแจกตาราง "บิงโก" ให้กับสมาชิกทุกคน
3. ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามคำสั่งโดยการล่ารายชื่อเพื่อนสมาชิกให้ครบทุกช่องในตาราง แล้วกลับเข้าที่
4. ผู้วิจัยอ่านชื่อสมาชิกแต่ละคนถ้าสมาชิกกลุ่มคนใดมีชื่อสมาชิกคนนั้น ให้ทำเครื่องหมาย (X) ทับชื่อนั้น ถ้าสมาชิกคนใดสามารถทำเครื่องหมาย (X) ได้ในรูปทะแยงมุมก่อนให้ร้อง "บิงโก"
5. สมาชิกคนที่ร้อง "บิงโก" ออกมายู่กลางวงแล้วให้สมาชิกคนอื่น ช่วยกันตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวของสมาชิกคนนั้นจำนวน 3 คำถามให้เขาตอบ และให้เขาเลือกว่าชอบคำถามของใครมากที่สุด และให้สมาชิกเจ้าของคำถามนำป้ายชื่อไปติดให้
6. ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามข้อ 4 - 5 จนกระทั่งสมาชิกทุกคนได้รับป้ายชื่อ
7. ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม พร้อมกับนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. ตาราง "บิงโก"
2. บ้ายชื่อสมาชิกทุกคน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการตั้งคำถามและการสรุปข้อคิดจากกิจกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรม (ครั้งที่ 2)

ตารางบิงโก

- คำสั่ง**
1. ให้สมาชิกทุกคนล่ำรายชื่อเพื่อนสมาชิกให้ครบทุกช่อง พร้อมกับร้อง "บิงโก" และกลับเข้านั่งที่เดิม
 2. ให้สมาชิกเขียนชื่อตัวเองในช่องที่มีรูปหัวใจ

ครั้งที่ 3

ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเอง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ
ต่อตนเอง และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ของโคลเบอร์ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเอง และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองได้
2. เพื่อให้สมาชิกได้รู้ถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) 6 ขั้น

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงความหมายของ "ความรับผิดชอบต่อตนเอง" พร้อมทั้งให้สมาชิก ยกตัวอย่างการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองนั้นมีอะไรบ้าง
2. แจกเอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม เรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี"
3. ผู้วิจัยอธิบายถึงการเข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี"
4. แบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม ร่วมตอบคำถามในใบงาน "การตัดสินใจใช้เหตุผล" และออกมาอภิปรายให้สมาชิกกลุ่มฟัง
5. ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปกิจกรรมเพื่อให้เข้าใจตรงกัน
6. ผู้วิจัยแนะนำการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

เอกสารประกอบกิจกรรม เรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. จากการร่วมกันอภิปราย การตั้งคำถาม และสรุปกิจกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 3

ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี

มาลีและเพื่อน ๆ ชั้น ม.2 เดินทางมาถึงค่ายพักแรมลูกเสือ – เนตรนารี ที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่พักของมาลี และเพื่อน ๆ ล้อมรอบไปด้วยป่าห่างไกลจากบ้านคน เมื่อทุกคนเก็บสัมภาระเข้าที่พักแล้วอาจารย์เรียกให้ทุกคนมาพร้อมกัน และกำลังจะเริ่มการเดินทางไกล ซึ่งเห็นวิชาหนึ่งของกิจกรรมลูกเสือ และเนตรนารี โดยอาจารย์ให้ลูกเสือและเนตรนารีเดินทางไปด้วยกัน เพื่อจะได้ดูแล ช่วยเหลือกันโดยหมู่หนึ่ง ๆ จะมีลูกเสือ 2 คน และเนตรนารี 5 คน รวมเป็น 7 คน หมู่ของมาลี มี มาลัย มานะ มินา เมษา มินตรา และมนชัย โดยมีมนชัยเป็นนายหมู่ เมื่ออาจารย์ นัดหมายเส้นทางและเตรียมอุปกรณ์การเดินทางให้กับทุกคนเรียบร้อยแล้ว การเดินทางไกลจึงเริ่มขึ้น หมู่ของมาลีเป็นหมู่สุดท้ายที่อาจารย์ปล่อยออกจากฐาน ทั้งหมดเดินทางกันมาเดินมาได้พักหนึ่ง มาลีรู้สึกปวดท้อง จึงร้องบอกให้เพื่อน ๆ หยุดพักก่อนเพื่อที่ตนจะได้ทำธุระ ทั้งหมดหยุดพักกันไ้ร่มไม้ใหญ่ อากาศเย็นสบายเพราะเป็นเวลาใกล้ค่ำ ทุกคนเห็นมาลีเดินเข้าไปในป่าละเมาะใกล้ ๆ กับที่ทุกคนหยุดพักอยู่ ในขณะที่ทุกคนกำลังรอมาลีอยู่นั้น พวกเขาได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือของมาลีดังขึ้น ทั้งหมดรีบวิ่งไปหาเสียงนั้น สิ่งที่ทุกคนเห็นคือ มีผู้ชายคนหนึ่งกำลังอุ้มมาลีไปข้างหน้า มาลีพยายามจัดขึ้น และร้องขอความช่วยเหลือตลอดเวลา

มาลัย "มานะเธอเข้าไปช่วยมาลีสิ เธอเป็นผู้ชายนะ"

มานะ "ไม่เอาล่ะ จันกลัว เขาตัวโตกว่าฉันเยอะ...แล้วถ้าเขามีอาวุธ จันไม่ตายหรือ"

มินา "เอาใจดีล่ะ ถ้าพวกเธอเข้าไปช่วยมาลี จันก็ช่วยด้วย"

เมษา "ถึงอย่างไรเราก็ต้องช่วยมาลี เพราะเป็นหน้าที่ของพวกเรา ที่จะต้องช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม"

มาลัย "จำไม่ได้หรือ อาจารย์บอกว่าพวกเราต้องช่วยเหลือกันไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น"

มนชัย "อย่ามัวแต่เถียงกันอยู่เลย มาลีกำลังโดนทำร้าย พวกเราช่วยกันเถอะจะปล่อยให้มาลีถูกทำร้ายได้อย่างไร"

ทั้งหมดจึงช่วยกันหาไม้มาคนละอัน และค่อย ๆ ย่องเข้าไปหาชายคนนั้น มนชัยฟาดไม้ลงบนหัวชายคนนั้นอย่างแรง ทำให้เขาตกใจ ปลอมมือจากมาลี เป็นจังหวะเดียวกันที่ มีนา และ เมษา ตีเข้าที่ลำตัว ทำให้ชายคนนั้นล้มลง มาลีรีบดึงมือมาลี วิ่งหนีออกมา ทำให้เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ วิ่งตามมาด้วย บังเอิญอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของค่ายพักแรมเดินมาพบเข้า ทุกคนจึงช่วยกันแล้วเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้อาจารย์ฟัง อาจารย์โทรแจ้งตำรวจ และชวนทุกคนกลับค่าย

มินตรา "รู้ไหม เพื่อน ๆ และอาจารย์ ชมพวกเราว่าเก่งมากที่ช่วยเหลือนาลี ได้ปลอดภัยจากคนชั่ว และฉันทักได้ยินอาจารย์พูดกันว่าตำรวจจับคนร้ายได้แล้ว"

มานะ "จีนไม่ช่วยชิ คงโดนอาจารย์และเพื่อน ๆ ต่ำตายเป็น "คงไม่ชมให้เรามาเดินหน้าบานอยู่อย่างนี้หรอก"

มีนา "รู้ไหมฉันทักแทบตาย แต่เห็นพวกเราช่วยกัน เลยเข้าไปช่วยด้วย"

มอลลี "ถ้าตำรวจจับชายคนนั้นไม่ได้ เขาต้องไปทำร้ายคนอื่นอีก แน่เลย"

มนชัย "ถึงอย่างไรก็ตามฉันทักรู้สึกสบายใจ ที่เห็นมาลีเขาปลอดภัย"

คำถาม

ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของมาลีที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น นักเรียนจะเข้าช่วยเหลือนาลี เพราะเหตุผลใดต่อไปนี้

1. กลัวเพื่อน ๆ และอาจารย์ ตาหนักได้ว่า ไม่ช่วยเหลือน้องในหมู่เดียวกัน
2. ต้องการให้เพื่อน ๆ และอาจารย์ชมเชยว่าเป็นคนเก่ง กล้าหาญ
3. ช่วยเหลือ เพราะเห็นคนอื่น ๆ ช่วย
4. เป็นหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ที่ต้องช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน
5. ช่วยเพราะทำตามคำสั่งของอาจารย์ที่บอกไว้ให้ช่วยเหลือกัน
6. ช่วยเพราะไม่ต้องการเห็นเพื่อน ได้รับอันตราย

ครั้งที่ 4

จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลา
2. เพื่อฝึกให้สมาชิกเป็นคนที่ตรงต่อเวลา

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค บทบาทสมมติ

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและทบทวนกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
 - 1.2 ให้สมาชิกร่วมกิจกรรม "เก้าอี้ดนตรี" เพื่อละลายพฤติกรรม
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 ให้สมาชิกทุกคนกลับเข้านั่งที่เดิม และให้ตัวแทนที่ผู้วิจัยคัดเลือกให้เล่นบทบาทสมมติ เรื่อง "ฉันผิดเอง" ออกมาแสดงให้เพื่อนสมาชิกดู
 - 2.2 สมาชิกกลุ่มช่วยกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องของบทบาทสมมติที่ได้ดู
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนตอบคำถาม จากเรื่อง "ฉันผิดเอง" โดยการบอกถึงเหตุผลของตนเอง ถ้าตัวสมาชิก คือตัวละครในเรื่องจะกระทำเหตุการณ์นั้นเพราะเหตุผลใด
 - 3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เหตุผลของสมาชิกแต่ละคนว่าอยู่ขั้นไหน เหมาะสมกับตนเองหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมผู้วิจัยชี้แนะให้สมาชิกคิดหา เหตุผลใหญ่ที่ต้องเหมาะสมกับวัยของตนเอง
4. ขั้นสรุปและปรียুক্তหลักการ
 - 4.1 ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม
 - 4.2 ให้สมาชิกช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมและสิ่งที่สมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติได้

สื่อและอุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการเล่นบทบาทสมมติ เรื่อง "ฉันผิดเอง"
2. ปากกา
3. เทปเพลง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและสรุปข้อคิดจากกิจกรรม

เอกสารประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4

บทบาทสมมติ เรื่อง "ฉันผิดเอง"

สมศักดิ์ มานพ วีระ และเพื่อน ๆ อีก 4 คน เป็นนักดนตรีของโรงเรียน มีอาจารย์วารินทร์เป็นผู้ดูแล ฝึกซ้อม ทั้งหมดอยู่ในช่วงฝึกซ้อมอย่างหนักเพราะต้องเตรียมตัวเข้าแข่งขันดนตรีเยาวชนแห่งชาติที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เหลือเวลาอีกไม่กี่วันก็จะถึงวันแข่งขัน อาจารย์วารินทร์ได้กะซิบให้ทุกคนตั้งใจเล่นให้ดีที่สุด และสั่งให้ทุกคนมาให้ทันรถออกจากโรงเรียนในวันแข่งขัน

พรุ่งนี้เป็นวันแข่งขันทุกคนดูท่าทางมีกังวล และตื่นเต้น สมศักดิ์เตรียมอุปกรณ์ และเครื่องแต่งกายไว้ตั้งแต่หัวค่ำ ว่าจะขอตุ๊กตาทูก่อนแล้วค่อยเข้านอน บังเอิญคืนนี้มีการแข่งขันฟุตบอลโลกคู่ที่สมศักดิ์ชอบเล่นนั่งดูฟุตบอลเพลินเข้านอนเกือบตีหนึ่ง ทำให้ตื่นสาย สมศักดิ์รีบอาบน้ำ แต่งตัวโดยเร็ว แต่ก็เลยเวลานัดตอน 6.30 น. ทุกคนขึ้นรถสมศักดิ์ด้วยท่าทางกระวนกระวายใจ เพราะกลัวไปไม่ทันเวลา 9.00 น. ซึ่งเป็นเวลาแข่งขัน ทุกคนรอถึง 7.30 น. สมศักดิ์ก็มาถึงเพื่อน ๆ ทุกคนรุมต่อว่าสมศักดิ์ อาจารย์วารินทร์ รีบบอกให้ทุกคนขึ้นรถ เพราะสายมากแล้ว บังเอิญวันนี้รถติดมากทำให้ทุกคนไปถึงศูนย์วัฒนธรรมตอน 9.30 น. ทีมของสมศักดิ์โดนคณะกรรมการตัดสินให้ไปเพราะมารายงานตัวไม่ทัน และเป็นเวลาที่เริ่มการแข่งขันแล้ว ทุกคนเสียตาย และผิดหวังมาก ทุกคนบอกว่าเป็นเพราะสมศักดิ์คนเดียวที่ทำให้พวกเขาไม่ได้ร่วมแข่งขันในครั้งนี้ บางคนถึงกับบอกว่าจะเลิกคบกับสมศักดิ์ และแนะนำให้อาจารย์วารินทร์ไล่สมศักดิ์ออกจากทีม สมศักดิ์เสียใจมากที่ทำให้พวกเพื่อนไม่ได้เข้าร่วมการแข่งขัน เพราะทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมมาเต็มที่ เขาขอโทษทุก ๆ คน และขอยอมรับผิดชอบ และยินดีลาออกจากทีม อาจารย์วารินทร์เห็นว่าสมศักดิ์ยอมรับผิดแล้ว ก็น่าจะเพียงพอจึงได้แนะนำตักเตือนให้สมศักดิ์เป็นคนรักษาเวลาให้มากกว่านี้

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของสมศักดิ์ สมศักดิ์เป็นนักดนตรีของโรงเรียน และชอบกีฬาฟุตบอลมากไม่ว่าจะเล่นเองหรือดูผู้อื่นเล่นโดยเฉพาะฟุตบอลโลก ซึ่งสมศักดิ์ดูทุกคู่ที่ตนชอบ บังเอิญคืนก่อนการไปแข่งขันดนตรีมีการแข่งขันฟุตบอลคู่ที่สมศักดิ์ชอบ เขาจุดจนดึกทำให้ตื่นสายไปไม่ทันเวลานัด ทำให้เพื่อน ๆ ต้องรอและทำให้ไปไม่ทันรายงานตัว ทีมของเขาจึงถูกตัดสิทธิ์การแข่งขัน เขาถูกเพื่อน ๆ รุมต่อว่า และบอกให้อาจารย์วารินทร์ไล่ออกจากทีม เขารู้ว่าตัวเองทำผิดจึงขอโทษเพื่อน ๆ และสัญญาว่าจะไม่ทำตัวอย่างนี้อีก

บทบาทของครูวารินทร์ ครูวารินทร์เป็นครูดูแลนักดนตรีของโรงเรียน ต้องคอยควบคุมให้นักดนตรีทุกคนฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ และคอยดูแลไม่ให้เกิดการทะเลาะมีปากเสียงกัน โดยเฉพาะตอนที่สมศักดิ์มาสาย และทำให้ทีมของพวกเขาโดนตัดสิทธิ์ในการแข่งขัน

บทบาทของมานพ วีระ และเพื่อน ๆ ในทีมเดียวกัน พวกเราเป็นนักดนตรีของโรงเรียน และเป็นเพื่อนของสมศักดิ์ ทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อต้องการเข้าร่วมการแข่งขัน แต่วันนี้สมศักดิ์มาสายทำให้ไปไม่ทันรายงานตัว จึงถูกตัดสิทธิ์ในการแข่งขัน พวกเรารู้สึกผิดหวัง และโกรธสมศักดิ์มาก รุมต่อว่าเขา และบอกให้อาจารย์วารินทร์ไล่เขาออกจากทีม

คำถาม

ถ้านักเรียนเป็นสมศักดิ์นักเรียนเป็นต้นเหตุทำให้เพื่อน ๆ ถูกตัดสิทธิ์การแข่งขันในครั้งนี้ นักเรียนต้องขอโทษเพื่อน ๆ เพราะเหตุผลใด

1. กลัวเพื่อน ๆ และอาจารย์ไล่ออกจากทีม
2. ต้องการให้เพื่อน ๆ และอาจารย์เห็นว่าเมื่อทำผิดก็ต้องรับผิดชอบ
3. เป็นหน้าที่คนผิดจะต้องยอมรับความผิดในสิ่งที่ตนก่อขึ้น
4. เพื่อน ๆ คนอื่นก็ต้องทำเช่นเดียวกัน
5. เป็นสิ่งที่ทุกคนกระทำเมื่อได้กระทำผิดต่อคนอื่น
6. เป็นคำขานสัญญาที่ทำให้เพื่อน ๆ และอาจารย์รู้สึกที่ติดกับตน

ครั้งที่ 5

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลตนเองด้านสุขภาพอนามัย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง "เกือบจะสายเสียแล้ว"

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติใน

ครั้งนี้

1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสาร กรณีตัวอย่าง "เกือบจะสายเสียแล้ว" เพื่อให้สมาชิก
ร่วมกันศึกษาและแสดงความคิดเห็น

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ

2.1 สมาชิกอ่านกรณีตัวอย่าง และร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตามหัวข้อที่ให้ไว้ในเอกสารกรณีตัวอย่าง "เกือบจะสายเสียแล้ว"

3. ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยซักถามความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนว่า "ถ้านักเรียนเป็นตุ๊กตา
ทำไมถึงไม่ทานลูกอมที่ขายแปลกหน้าให้ เพราะเหตุใด"

3.2 ผู้วิจัยคอยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนและ เปรียบเทียบเหตุผล
ของสมาชิกกับเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น ของโคลเบอร์ก ว่า สมาชิกแต่ละคนให้เหตุผล
เหมาะสมกับระดับขั้นที่ควรจะเป็นหรือไม่ ถ้าสมาชิกคนใดให้เหตุผลที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจะคอย
ชี้แนะให้เห็นถึงผลที่จะตามมาและ เสนอเหตุผลใหม่ที่ เหมาะสมให้ เพื่อสมาชิกคนนั้นจะได้มีความ
คิดที่เหมาะสมต่อไป

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม และจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองในชีวิตประจำวัน

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมย้าถึงโทษของยาเสพติดอีกครั้ง พร้อมกับนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. เอกสารกรณีตัวอย่าง "เกือบจะสายเสียแล้ว"
2. ปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจร่วมทำกิจกรรม
2. ดูจากการแสดงความคิดเห็นและร่วมกันสรุปกิจกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรม ครั้งที่ 5

กรณีตัวอย่างเรื่อง "เกือบจะสายเสียแล้ว"

ตุ๊กตา ตุ๊กแตน ตุ๊กตีก กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทั้งสามคนเรียนอยู่ห้องเรียนเดียวกัน มีความสนิทสนมกันมาก และบ้านอยู่ใกล้กัน ดังนั้นทั้งสามคนจึงไปและกลับจากโรงเรียนพร้อมกันเสมอ วันหนึ่งขณะที่เด็กทั้งสามเดินทางกลับบ้าน เมื่อเดินมาถึงปากซอยก่อนเข้าบ้าน ก็มีชายแปลกหน้าแต่งตัวสะอาด ทำทางภูมิฐาน เดินตรงมายังเด็กทั้งสามและถามว่าถ้าจะไปตลาดไปอย่างไร ตุ๊กตีก ซึ่งเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงอธิบายทางไปตลาดให้โดยละเอียด ชายคนนั้นกล่าวขอบคุณแล้วจากไป เมื่อชายคนนั้นจากไปแล้ว ตุ๊กตาก็กล่าวกับตุ๊กแตนและตุ๊กตีกว่าชายคนนั้นทำทางไม่น่าไว้วางใจ และเป็นคนแปลกหน้า แต่เพื่อนทั้งสองกลับบอกกับตุ๊กตาว่าคงไม่มีอะไรหรอก ตุ๊กตาคิดมากไปเอง และในตอนเย็นของวันรุ่งขึ้นขณะที่เด็กทั้งสามเดินกลับจากโรงเรียน ก็พบกับชายคนเดิมอีก วันนั้นชายคนนั้นทำทางดีใจเมื่อพบเด็กทั้งสาม เขารับเดินเข้ามาหาเสมือนคนรู้จักกันอย่างดี และชวนคุยเรื่องบ้าน เรื่องการเรียน ก่อนจะกลับเขาได้หยิบลูกอมขึ้นมาให้เด็กทั้งสาม บอกว่าเป็นการตอบแทนที่บอกทางให้แก่เขา เพื่อนทั้งสองรีบรับและไหว้ ส่วนตุ๊กตาไม่ยอมรับ เพราะไม่แน่ใจว่าลูกอมดังกล่าวมีอะไรปะปนอยู่ เหมือนที่เคยอ่านข่าวมาหรือไม่ แต่เพื่อมารยาทจึงรับไว้ แต่ไม่ได้แกะกิน และชายคนนั้นบอกว่าพรุ่งนี้จะมาหาอีก ตุ๊กตาคิดมาก และได้เตือนไม่ให้เพื่อนกินลูกอมเด็ดขาด แต่เพื่อนไม่เชื่อ เมื่อตุ๊กแตน ตุ๊กตีกินลูกอม 2 - 3 ครั้ง แล้วก็มีอาการอยากกินอีก เขาอยากให้งดตอนเย็นเร็ว ๆ จะได้พบกับชายคนนั้นอีก ตุ๊กตาสั่งเกตมาตลอด และในตอนเย็นวันรุ่งขึ้น ตุ๊กตาบอกกับเพื่อนทั้งสองว่าต้องไปทำธุระให้แม่ก่อน แต่จริง ๆ ตุ๊กตาแอบดูเพื่อน ๆ กับชายคนดังกล่าว แต่เขินน้ำแปลกกว่าทุกวัน เพราะเห็นตุ๊กแตน และตุ๊กตีกต้องจ่ายเงินให้แก่ชายคนดังกล่าวเพื่อแลกกับลูกอม ตุ๊กตานำเรื่องดังกล่าวไปเล่าให้อาจารย์อ่องค์ ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลฟัง เมื่ออาจารย์อ่องค์ฟังก็ทราบทันทีว่าลูกอมผสมยาเสพติด อาจารย์อ่องค์จึงแจ้งให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทราบ และได้แจ้งให้ตำรวจไปจับชายคนดังกล่าว โดยไปดักรอที่ปากซอยบ้านตุ๊กตา ซึ่งเป็นสถานที่ที่ชายคนดังกล่าวมาดักรอเพื่อนของตุ๊กตาทุกวัน และในเย็นนี้ก็เช่นกัน เมื่อตุ๊กแตนและตุ๊กตีกมาถึง ขณะที่เด็กทั้งสองกำลังจะให้เงินเพื่อแลกกับลูกอม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ตรงเข้าจับกุมตัวชายแปลกหน้าทันที

หลังจากการสอบสวนพบว่า ชายคนนี้เคยทำแบบนี้มาหลายโรงเรียนแล้วตุ๊กแตนและตุ๊กตักชอบคุณ
ที่ตุ๊กตาช่วยให้เขาพ้นจากการเป็นทาสของยาเสพติด อาจารย์ณรงค์ชมเชยที่ตุ๊กตาเป็นคนมีเหตุผล
ไม่เชื่อคนง่ายและยังรักเพื่อนอีก

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็นตุ๊กตาเพราะเหตุใดนักเรียนจึงไม่ยอมทานลูกอมของคนแปลกหน้า

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าตุ๊กตายอมทานลูกอมเหมือนตุ๊กแตนและตุ๊กตัก นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับ
เด็กทั้งสามคน

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 6

จริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้จ่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้จ่ายเงินในสิ่งที่มีประโยชน์และเหมาะสม
2. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการประหยัด

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค บทบาทสมมติเรื่อง "ทางเลือกของดวงดาว"

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
 - 1.2 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยขออาสาสมัคร
 - 1.3 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดง
 - 1.4 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 1.5 ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ตนได้รับ
 - 2.2 สมาชิกที่ไม่ได้แสดงเริ่มสังเกตการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแต่ละคนกล่าวถึงตัวละครที่ตนได้สวมบทบาทว่าเป็นคนอย่างไร และทำไมต้องแสดงบทบาทเช่นนั้น
 - 3.2 ผู้วิจัยให้ผู้สังเกตการณ์ทุกคนได้ช่วยกันวิเคราะห์วิจารณ์ตัวละครแต่ละตัว และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยละเอียดทุกแง่มุม

3.3 ผู้วิจัยรับฟังเหตุผลของสมาชิกแต่ละคนและนำเหตุผลของสมาชิก
เปรียบเทียบกับหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กว่าเหตุผลของสมาชิกคนใด
ไม่เหมาะสมกับวัยที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจะชี้แจงเหตุผลที่เหมาะสมให้เขา

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมและประโยชน์ที่ได้รับ

4.2 สมาชิกกลุ่มแต่ละคนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากกิจกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิต

ของตนเอง

4.3 ผู้วิจัยสรุปจบและนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

อุปกรณ์

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "ทางเลือกของดวงดาว"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติของสมาชิก
2. ดูจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปข้อคิดจากกิจกรรมของสมาชิก

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 6

บทบาทสมมติ เรื่อง "ทางเลือกของดวงดาว"

ดวงดาวมาอาศัยอยู่กับป้า เพื่อมาศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ พ่อ แม่ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปอยู่ที่ต่างจังหวัด ซึ่งขณะนี้ทั้งสองคนกำลังตกงาน ทำให้ไม่มีเงินส่งเสียเป็นค่าเล่าเรียนให้ดวงดาวได้ ดวงดาวต้องหางานพิเศษทำ นอกจากช่วยงานที่ร้านอาหารของป้าแล้ว ดวงดาวยังรับชมจากร้านข้างนอกมาขาย เธอมีรายได้พอค่าเล่าเรียน และมีเงินเก็บบ้างเล็กน้อย ร้านอาหารของป้าจะเปิดทุกวันไม่มีวันหยุด ดังนั้นดวงดาวจึงไม่มีเวลาออกไปเที่ยวข้างนอกเหมือนเพื่อน ๆ บังเอิญวันเสาร์นี้ป้ามีธุระจึงปิดร้าน 1 วัน ดวงดาวจึงชวนดารณีไปซื้อเสื้อยืดที่วัยรุ่นกำลังฮิต ทั้งสองไปเที่ยวห้างและเดินดูเสื้อตามที่ตนอยากได้ ทั้งดวงดาว และดารณีชอบเสื้อยืด 2 ตัว ตัวหนึ่งเป็นเสื้อยืดหู้ดง ราคา 450 บาท อีกตัวเป็นเสื้อทำเลียนแบบ ราคา 199 บาท ดารณีอยากได้เสื้อตัวที่แพงกว่า แต่มีเงินไม่พอจึงขอยืมเงินของดวงดาว และยังชวนให้ดวงดาวซื้อเสื้อแบบเดียวกับตน ดวงดาวยั้งคิดอยู่นานจึงตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อตัวที่ราคา 199 บาทแทน โดยให้เหตุผลกับดารณีว่า เสื้อราคาถูก หรือเสื้อราคาแพงก็ได้เหมือนกัน สู้เก็บเงินไว้ใช้จ่ายอย่างอื่นดีกว่า ส่วนดารณีบอกว่าตนชอบใส่เสื้อผ้ามีสีหู้ดงราคาแพง เพราะใส่แล้วดูดีมีระดับ

บทบาทของตัวละคร

บทบาทของดวงดาว

ฉันชื่อดวงดาว เป็นนักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนหนึ่งในกรุงเทพฯ เป็นเด็กต่างจังหวัดมาอยู่กับป้าเพื่อเรียนต่อ พ่อแม่ฐานะไม่ดี และกำลังตกงาน ฉันจึงต้องหางานพิเศษทำนอกเหนือจากช่วยงานในร้านอาหารของป้า ฉันทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด บังเอิญวันเสาร์นี้ป้ามีธุระจึงปิดร้าน ฉันจึงชวนดารณีเพื่อนห้องเดียวกันไปเที่ยวห้าง เพื่อซื้อเสื้อ ทั้งฉัน และดารณีชอบเสื้อ 2 ตัว ราคาต่างกันมาก คือ ตัวที่มีสีหู้ดง ราคา 450 ส่วนตัวไม่มีสีหู้ดง ราคา 199 บาท ดารณีบอกให้ฉันซื้อเสื้อตัวที่ราคาแพง แต่ฉันเห็นว่าไม่จำเป็นนัก จึงเลือกซื้อเสื้อตัวที่ราคาถูกแทน

บทบาทของดารณี

ฉันชื่อดารณีเป็นเพื่อนของดวงดาว วันเสาร์นี้ดวงดาวชวนไปเที่ยวห้างเพื่อหาซื้อเสื้อกัน
เราพบเสื้อถูกใจ 2 ตัว ฉันชอบใส่เสื้อที่มียี่ห้อราคาแพงเพราะใส่แล้วดูดี แต่บังเอิญวันนั้นฉันมีเงิน
ไม่พอจึงขอยืมเงินของดวงดาวก่อน ฉันชวนดวงดาวซื้อเสื้อแบบเดียวกันแต่ดวงดาวไม่ซื้อ
เขาชวนฉันไปซื้ออีกร้านที่ราคา 199 บาทแทน ดูแล้วไม่มีรสนิยมเลย

คำถาม

1. จงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จ่ายของดารณีและดวงดาว

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนเป็นบุคคลในเรื่องจะเลือกซื้อเสื้อตัวใด

.....

.....

.....

.....

.....

- 3 ถ้านักเรียนเป็นดวงดาวเพราะเหตุใดจึงเลือกซื้อเสื้อราคา 199 บาท แทนเสื้อ

ราคา 450 บาท

.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 7

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักรับผิดชอบตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายามละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. เพื่อให้สมาชิกเห็นถึงผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

เวลา 60 นาทีวิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค กรณีตัวอย่าง

1. ผู้นำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
 - 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม เพื่อร่วมกิจกรรม "ส่งใจไปร่วมวง" เพื่อละลายพฤติกรรม
 - 1.3 เตรียมกล่องใส่ฉลากให้สมาชิกจับและเปิดเพลงเปิดทะเล่เล่นกิจกรรมตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามคำสั่งในฉลาก
 - 1.4 ผู้วิจัยเปิดเพลงและให้สมาชิกเริ่มส่งกล่องฉลากไปรอบ ๆ วง เมื่อเพลงหยุดกล่องอยู่ที่ใคร สมาชิกผู้นั้นต้องเปิดกล่องและจับฉลากออกมา 1 ใบ พร้อมกับบอกมากลางวงอ่านและทำตามคำสั่งในฉลากจนจบและกลับเข้าที่
 - 1.5 ผู้วิจัยเปิดเพลงและสมาชิกเริ่มส่งกล่องต่อไป เมื่อเพลงหยุดสมาชิกคนที่ถือกล่องอยู่ก็จับฉลากและออกมาแสดงกิจกรรมตามคำสั่งจนเสร็จแล้วกลับเข้าที่ดำเนินการ เช่นนี้จนหมดฉลากในกล่อง โดยผู้วิจัยพยายามให้สมาชิกได้ออกมาแสดงกิจกรรมทุกคน

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ใครผิด" ให้กับสมาชิกทุกคนอ่าน

2.2 สมาชิกแต่ละคนตอบคำถามจากเรื่อง "ใครผิด"

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ให้ไว้

3. ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนช่วยกันคิดหาเหตุผล ว่าทำไมเราต้องทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ถ้าไม่ทำจะเกิดอะไรขึ้น

3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เหตุผลของสมาชิกแต่ละคนว่าอยู่ในขั้นไหน และเหมาะสมกับสมาชิกแต่ละคนหรือไม่ ถ้าสมาชิกคนใดมีความคิดที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจะช่วยแนะนำให้เปลี่ยนความคิดให้เหมาะสมกับวัยของตน

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 สมาชิกทุกคนช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยสรุปและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. กล้องใส่นาฬิกาและฉลาก
2. เทปเพลง
3. เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครผิด"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมถึงความสนใจและการให้ความร่วมมือ
2. ดูจากการแสดงความคิดเห็น การสรุป และการวิเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7

กรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครผิด"

ร้านอาหารป้าสุ เปิดบริการตั้งแต่เวลา 8.30 - 20.00 น. ป้าสุเป็นเจ้าของร้าน ได้เปิดร้านอาหารมาแล้วหลายปี เป็นร้านอาหารขนาดกลาง มีลูก ๆ หลาน ๆ คอยช่วยเหลือ โดยมี นารี วิชา และมาลัยคอยต้อนรับลูกค้า ส่วน พี่ดา และพี่นา คอยทำอาหารโดยมีลูกจ้าง 2 คน ส่วนป้าดาทำหน้าที่ควบคุมดูแลร้าน และคอยเก็บเงิน

วันนี้เป็นวันศุกร์มีคนมาทานอาหารในร้านมากกว่าปกติทำให้ต้องปิดร้านช้ากว่าเดิม ประมาณ 2 ชั่วโมง เมื่อลูกค้าออกจากร้านหมดแล้ว ป้าสุ บอกให้วิชาปิดร้าน และให้นารี กับ มาลัย เก็บกวาดในร้านให้เรียบร้อย ส่วนพี่ดา และพี่นาก็ช่วยกันเก็บของในครัวให้เรียบร้อย เมื่อทุกคนทำหน้าที่ของตนเรียบร้อยแล้วต่างก็แยกย้ายกันไปทำธุระส่วนตัว และทยอยกันมานั่งดูโทรทัศน์ที่ห้องโถงด้วยกัน ขณะที่ทุกคนนั่งดูโทรทัศน์เพลิน ๆ อยู่ นั้น ทุกคนได้ยินเสียงของหล่นโครมครามอยู่ชั้นล่าง ป้าสุบอกให้วิชาลงไปดู อาจเป็นแมวกำลังรื้อข้าวของเพื่อหาอาหารกิน ในครัว วิชาเดินออกจากห้องลงมาข้างล่าง ด้วยความมืดเขาจึงสะดุดเก้าอี้ที่มาลัย และนารี ไม่ยกขึ้นเก็บบนโต๊ะ ทำให้คนร้ายที่กำลังรื้อค้นของอยู่ตกใจจึงปีนส่วนมาถูกแขนของวิชา วิชาร้องขึ้น ป้าสุและทุกคนรีบวิ่งลงมาดู พี่นาเปิดไฟสว่าง ทำให้เห็นคนร้าย 2 คนกำลังเอาปืนเล็งอยู่ที่ตัว ของวิชา และร้องบอกให้ทุกคนอย่าส่งเสียงร้องขอความช่วยเหลือ ให้มานั่งรวมกันที่กลางห้อง ถ้าไม่ทำตามจะยิงวิชาให้ตาย ป้าสุบอกให้ทุกคนทำตามที่คนร้ายต้องการ หลังจากนั้นคนร้ายก็ให้ บอกที่เก็บเงิน และของมีค่า และช่วยกันกวาดทรัพย์สินทั้งหมดไป และได้พาวิชาออกมาเป็น ตัวประกัน ก่อนที่จะหลบหนีขึ้นรถหายไป ป้าสุบอกให้พี่ดาโทรแจ้งตำรวจ และช่วยกันนำตัววิชา ส่งโรงพยาบาล

หลังจากตำรวจสอบสวน และตรวจสอบที่เกิดเหตุแล้วพบว่า ผู้ร้ายไม่ได้จับประตุ หรือ หน้าต่าง ซึ่งหมายความว่าประตุไม่ได้ล็อก หรือใส่กลอน คนร้ายจึงเข้ามาสะดวก ป้าสุได้ต่อว่า ทุกคนที่ไม่ช่วยกันเปิดประตุ พี่นา บอกว่าเป็นหน้าที่ของเด็ก ๆ ที่อยู่นำร้านต่างหากตนอยู่ในครัว ไม่เกี่ยวข้อง นารี และมาลัยบอกว่าพวกตนมอบหมายให้วิชาเปิดประตุ แต่วิชาไม่คิดถือว่าเป็น ความผิดของวิชา ป้าสุเห็นว่าต่างคนต่างไม่ยอมรับผิด จึงบอกว่าทุกคนควรช่วยเหลือกันไม่ควร โทษคนเดียวคนหนึ่ง เหตุการณ์ครั้งนี้เก็บไว้เป็นบทเรียนสอนทุกคนให้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

คำถาม

1. จากเนื้อเรื่องใครเป็นคนผิด
2. ทุกคนต้องทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพราะเหตุใด

ครั้งที่ 8

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัวและของสาธารณะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเก็บรักษาสิ่งของเครื่องใช้ของตน ให้เป็นระเบียบและใช้ได้นาน ๆ
2. เพื่อให้สมาชิกมองเห็นความสำคัญของทรัพย์สินสาธารณะ เท่ากับทรัพย์สินของตนเอง และช่วยกันดูแลรักษา

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค สถานการณ์จำลอง "จำเป็นต้องห้าม"

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
 - 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกิจกรรม "ใบคำ" โดยจะมีข้อความเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกสมาชิกออกมาแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง
 - 2.2 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดง เป็นผู้ชมและ เตรียมแสดงความคิดเห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการแสดง
 - 2.4 ให้ผู้แสดง เริ่มแสดงบทบาทสถานการณ์จำลองตามที่ตนได้รับเรื่อง "จำเป็นต้องห้าม"
 - 2.5 สมาชิกที่ไม่ได้แสดง เป็นผู้ชมแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแต่ละคนกล่าวถึงบทบาทของตัวเองละครที่ตนได้รับว่า เป็นอย่างไร

- 3.2 ผู้วิจัยให้ผู้ชมแสดงความคิดเห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามหัวข้อต่อไปนี้
- สู้ชีวิตและวิชัยทำในสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่
 - สมศรีเป็นคนอย่างไร
 - นักเรียนเคยพบเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อนหรือไม่ และนักเรียนเคย

แก้ปัญหาอย่างไร

- ถ้านักเรียนเป็นสมศรี นักเรียนห้ามสู้ชีวิตและวิชัยเพราะเหตุใด
- 3.3 ผู้วิจัยรับฟังเหตุผลของสมาชิกแต่ละคนและนำเหตุผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น ของโคลเบอร์ก ดูว่าสมาชิกคนใดมีเหตุผลไม่เหมาะสมกับวัยที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจะชี้แจงแนะนำให้สมาชิกคนนั้นคิดให้เหมาะสมและถูกต้องต่อไป

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 4.1 สมาชิกช่วยกันสรุป "วิธีการช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง และทรัพย์สินสาธารณะ" ว่ามีวิธีการอย่างไรบ้าง
- 4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการไม่รู้จักดูแลรักษาทรัพย์สินบัติของตนเองและสาธารณะ
- 4.3 ผู้วิจัยนัดหมายสมาชิกถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

เอกสารประกอบการแสดงสถานการณ์จำลอง "จำเป็นต้องห้าม"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของสมาชิกแต่ละคน

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 8

สถานการณ์จำลอง "จำเป็นต้องห้าม"

สวัสดีนักเรียน ม.2/4 กำลังนั่งเขียนโต๊ะเรียนด้วยน้ำยาลบขาว วิชัยเดินเข้ามาคุยด้วย เห็นสวัสดีเขียนโต๊ะอยู่จึงนึกสนุกถามน้ำยาลบขาวของตนมา เขียนที่โต๊ะสวัสดีด้วยข้อความ "สวัสดี+นิสา" ทำให้สวัสดีไม่พอใจที่วิชัยล้อตนว่าเป็นแฟนกับนิสา เพื่อนหญิงนักเรียนห้องเดียวกัน จึงลุกไปเขียนโต๊ะวิชัยกลับข้อความว่า "วิชัย+อรพรรณ" วิชัยเห็นดังนั้นจึงนำน้ำยาลบขาวมาขีดทับลงบนข้อความที่สวัสดีเขียน สวัสดีจึงกลับไปขีดทับข้อความที่โต๊ะของตนบ้าง ทำให้โต๊ะเต็มไปด้วยน้ำยาขาวไปทั้งโต๊ะ สมศรีเดินมาเห็นคนทั้งสอง จึงบอกให้ทั้งสองคนหยุดขีดเขียนและต่อว่าทั้งสองว่าทำลายสมบัติของโรงเรียน ถ้าครูรู้คงโดนลงโทษหรือตำหนิแน่นอน ทำให้สวัสดีไม่พอใจพาน้ำยาลบขาวห้ามหัวสมศรีทิ้งไปหลังห้อง บังเอิญครูเดินเข้ามานักเรียนทั้งหมดจึงกลับเข้านั่งที่เดิม

บทบาทของสวัสดี

ผมชื่อสวัสดีเป็นนักเรียนชั้น ม.2/4 กำลังนั่งเขียนโต๊ะเรียนด้วยน้ำยาลบขาว

ข้อความ "อยากให้เธอรู้"

"เรียนสนุก ลูกนั่งสบาย"

วิชัยเพื่อนสนิทมาเขียนโต๊ะเป็นชื่อ "สวัสดี+นิสา" ทำให้ผมอายและต้องลุกไปเขียนโต๊ะวิชัยบ้างว่า "วิชัย+อรพรรณ" จะได้หายกันขณะกำลังขีดทับข้อความที่วิชัยเขียน สมศรีเพื่อนร่วมห้องมาต่อว่า ว่าตนและวิชัยทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน ทำให้ผมไม่พอใจจึงโยนน้ำยาลบขาวผ่านหน้าสมศรีไป บังเอิญครูเข้ามาผมจึงกลับเข้านั่งที่

บทบาทของวิชัย

ผมชื่อวิชัย เป็นเพื่อนสนิทของสุวัฒน์ เป็นคนรักสนุก ผมเห็นสุวัฒน์ เขียนโน้ต เขาอยู่ ผมเลยช่วยเขาเขียนล้อเขาว่า เขาเป็นแฟนกับนิสา สุวัฒน์เลยล้อผมกลับโดยมาเขียนโน้ตผมว่าผมเป็นแฟนกับอรพรรณ ผมเลยขีดทับ สมศรี เพื่อนร่วมชั้นเรียนมาต่อว่า ว่าผมและสุวัฒน์กำลังทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน

บทบาทของสมศรี

ฉันชื่อสมศรี เป็นเพื่อนร่วมชั้นของสุวัฒน์และวิชัย ฉันเห็นสุวัฒน์และวิชัยกำลังเขียนโน้ตเรียนจึงต่อว่า ว่าพวกเขากำลังทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ซึ่งสุวัฒน์ไม่พอใจโยนน้ำยาลบขาวผ่านหน้าฉันไป ก่อนจะมีเรื่องครูก็เดินเข้ามา

คำถาม

1. สุวัฒน์และวิชัยกระทำในสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่
2. สมศรีเป็นอย่างไร
3. นักเรียนเคยพบเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อนหรือไม่และเคยแก้ปัญหาอย่างไร
4. ถ้านักเรียนเป็นสมศรีนักเรียนห้ามสุวัฒน์และวิชัยเพราะเหตุใด

ครั้งที่ 9

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกวิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้
2. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมปฏิบัติกันในครั้งนี้
 - 1.2 ให้สมาชิกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
 - 1.3 แจกเอกสารการอภิปรายกลุ่มเรื่อง "ไม่น่าเลย"
 - 1.4 ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนเป็นผู้สังเกตการณ์ 1 คน
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 ให้สมาชิกอ่านเนื้อเรื่อง "ไม่น่าเลย" จนจบแล้วให้แต่ละคนคิดตอบคำถามท้ายเรื่อง
 - 2.2 แต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามท้ายเรื่องโดยระดมความคิดของกลุ่มร่วมกัน อภิปรายและเขียนสรุปเป็นความคิดของกลุ่ม
 - 2.3 ให้ผู้สังเกตการณ์ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มว่าสมาชิกคนใหม่มีส่วนร่วมในการอภิปรายมากน้อยเพียงใด
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมาพูดถึงแนวคิดของกลุ่มจากข้อคำถามที่ให้ไว้
 - 3.2 ผู้วิจัยถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของสมาชิกแต่ละคนโดยนำเหตุการณ์ไปเปรียบเทียบกับชีวิตประจำวันของนักเรียน
 - 3.3 ให้สมาชิกแต่ละคนช่วยกันสรุปการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มของตน ทว่าอย่างไรจึงประสบความสำเร็จ

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ไม่น่าเลย"
2. แบบสังเกตพฤติกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ไม่น่าเลย"

สนั่นและประสิทธิ์เป็นเพื่อนสนิทกัน เพราะนอกจากจะเรียนหนังสือห้องเดียวกันแล้วยังอยู่บ้านใกล้กันอีก ประสิทธิ์เป็นเด็กที่ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนสนั่นไม่ค่อยสนใจการเรียนเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาคณิตศาสตร์ สนั่นมักจะบ่นให้ประสิทธิ์ฟังเสมอว่าเขาเรียนไม่รู้เรื่อง

เช้าวันหนึ่งทั้งสองมีโอกาสดูกันก่อนเข้าเรียน สนั่นบอกประสิทธิ์ว่า เหลืออีก 3 วันก็จะถึงเวลาสอบวิชาคณิตศาสตร์แล้ว เขากลับสอบตกวิชานี้มาก ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี ประสิทธิ์แนะนำให้สนั่นอ่านหนังสือ พร้อมทั้งบอกวิธีอ่านหนังสือที่ดีให้ แล้วพรุ่งนี้เขาจะเป็นคนช่วยติวให้สนั่นบอกประสิทธิ์ว่า ในวันพรุ่งนี้เขาไม่ว่าง เพราะต้องไปธุระกับคุณแม่หลังจากโรงเรียนเลิกกว่าจะกลับถึงบ้านก็คงจะค่ำแล้ว ประสิทธิ์เป็นห่วงว่าสนั่นจะอ่านหนังสือไม่ทัน สนั่นพูดชอบใจประสิทธิ์ที่เป็นห่วง พร้อมกับบอกประสิทธิ์ว่าให้คอยช่วยเหลือในเวลาสอบ

ในห้องสอบนักเรียนทุกคนตั้งใจทำข้อสอบ ยกเว้นสนั่นที่นั่งกระสับกระส่ายอยู่ตลอดเวลา เมื่อครูเดินไปนั่งที่โต๊ะ สนั่นเรียกประสิทธิ์ซึ่งนั่งอยู่ด้านข้างเพื่อขอดูคำตอบ ประสิทธิ์ไม่ค่อยพอใจ แต่ก็ยอมหยิบกระดาษคำตอบให้สนั่นลอก มีเสียงครุกระแอมเบา ๆ ทำให้ทั้งสองคนตกใจ ประสิทธิ์รีบดึงกระดาษคำตอบกลับที่เดิม สนั่นจึงหมดโอกาสลอกประสิทธิ์

เมื่อครูเฉลยอีกครั้งหนึ่งสนั่นก็หันไปขอลอกจากวิชชดา ซึ่งนั่งอยู่อีกด้านหนึ่ง ขณะที่กำลังลอกโดยไม่ได้ระวังตัว พอดีครูเลื่อนมามองเห็น ครูจึงเดินมาที่สนั่นแล้วบอกว่าเขาทำผิดระเบียบในการสอบ จะต้องถูกลงโทษ โดยการปรับให้สอบตก สนั่นยอมรับสารภาพในสิ่งที่กระทำลงไป ครูเห็นว่าเป็นความผิดครั้งแรก จึงยกโทษให้สนั่น และตักเตือนไม่ให้สนั่นทำเช่นนั้นอีก

คำถาม

1. เหลือเวลาอีก 3 วันก่อนสอบสนั่นควรทำอย่างไร
2. ถ้านักเรียนเป็นสนั่นจะลอกข้อสอบหรือไม่เพราะเหตุใด
3. สนั่นควรปรับปรุงวิธีเรียนอย่างไร

แบบสังเกตพฤติกรรม

ชื่อผู้สังเกต.....สังเกตกลุ่ม.....

1. กลุ่มมีสมาชิกจำนวน.....คน
2. ผู้นำกลุ่ม คือ.....เลขากลุ่ม คือ
3. สมาชิกคนใดมีส่วนร่วมในการอภิปรายมากที่สุด.....
4. สมาชิกคนใดมีส่วนร่วมในการอภิปรายน้อยที่สุด.....
5. ความคิดเห็นของใครได้รับการยอมรับมากที่สุด.....
6. บรรยากาศโดยทั่วไปภายในกลุ่ม
-
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

ครั้งที่ 10

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำงานกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อให้สมาชิกบอกวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค เกม

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
 - 1.2 ผู้วิจัยเตรียมเอกสารประกอบการเล่นเกม "สร้างหอคอย"
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม และแจกอุปกรณ์การสร้างหอคอยให้แก่แต่ละกลุ่ม
 - 2.2 ให้สมาชิกทุกคนช่วยกันสร้างหอคอย ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีผู้สังเกตการณ์ 1 คน จะเป็นผู้คอยสังเกตสมาชิกภายในกลุ่ม และให้คะแนนผลงานที่ออกมา
 - 2.3 เมื่อทุกกลุ่มสร้างเสร็จภายในเวลาที่กำหนด แล้วให้นำผลงานมาให้กรรมการให้คะแนนตามหลักเกณฑ์
 - 2.4 ให้ผู้สังเกตการณ์ออกมาพูดถึงบรรยากาศในการทำงานแต่ละกลุ่ม และเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งให้กรรมการบอกคะแนนผลงานของแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยถามสมาชิกแต่ละคนว่า "ถ้าขาดสมาชิกคนหนึ่งคนใดไปพวกเราสร้างผลงานได้เสร็จทันเวลาหรือไม่"
 - 3.2 ให้สมาชิกช่วยกันบอกวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของตน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึง

ขณะนั้น

3.3 ผู้วิจัยถามสมาชิก "เพราะเหตุใดเราทุกคนจึงต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม"

3.4 ผู้วิจัยนำเหตุผลของสมาชิกไปเปรียบเทียบกับทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก 6 ขั้น ดูว่าสมาชิกคนใดมีความคิดไม่เหมาะสมกับวัยที่ควรจะเป็นผู้วิจัยจะช่วยให้สมาชิกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อไป

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

กระดาษ กาว กรรไกร ลวดเย็บกระดาษ เชือก หลอดกาแฟ ฯลฯ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปข้อคิดจากกิจกรรมของสมาชิกแต่ละคน

แบบสังเกตพฤติกรรม

ชื่อผู้สังเกต.....สังเกตกลุ่ม.....

1. กลุ่มมีจำนวนสมาชิก จำนวน.....คน
2. บรรยายภาพการทำงานภายในกลุ่ม.....
.....
.....
3. ผู้นำกลุ่มในการทำงาน คือ.....

ใบให้คะแนนการทำงานกลุ่ม

"สร้างหอคอย"

ลักษณะการสร้างหอคอย	1	2	3	4	5	คะแนน
1. แข็งแรง						
2. สูง						
3. สวย						
4. ใช้อุปกรณ์ครบทุกชิ้น						
รวมคะแนน						

ครั้งที่ 11

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดี และผลเสีย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการยอมรับการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกผลเสียของการเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบต่อได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค สถานการณ์จำลอง

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและอธิบายถึงกิจกรรมที่ต้องทำในวันนี้
 - 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกิจกรรม "ผูกก่อนกิน" คือการนำปลาสวรรค์ทำโรมา ผูกแข่งกันในเวลาที่กำหนด
 - 1.3 นำปลาสวรรค์ทำโรที่ทุกคนผูกมา เปรียบเทียบกันว่าใครผูกได้ยาวกว่ากัน - มีรางวัลให้กับผู้ชนะ เลิศ
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัครออกมาแสดงสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ฉันก็ทำได้" สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
 - 2.2 สมาชิกทุกคนตอบคำถามตามเนื้อเรื่องที่ให้ไว้
3. ขั้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์ถึงบทบาทของตัวละครแต่ละคน
 - 3.2 ผู้วิจัยถามถึงเหตุผลของตัวละคร สมัย ว่าถ้าสมาชิกเป็นสมัยจะทำเหมือนสมัยหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.3 ผู้วิจัยดูเหตุผลของสมาชิกแต่ละคนว่าอยู่ขั้นไหนถ้าเทียบกับภาระให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ถ้าสมาชิกคนใดให้เหตุผลไม่เหมาะสมกับขั้นที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจะชี้แจงให้สมาชิกกลับมาถกถามและเสนอแนะแนวทางการคิดให้ เข้าใจให้เหมาะสมต่อไป

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 4.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมและประโยชน์ที่ได้รับ
- 4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบสถานการณ์จำลองเรื่อง "ฉันก็ทำได้"
2. อุปกรณ์ทำดอกไม้คือ กระดาษชำระ กรรไกร กาว เชือก ลวด กระดาษ
ทำใบไม้ ฯลฯ
3. ปลาสวรรค์ทำไว้

การประเมินผล

1. สังเกตการให้ความสนใจร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการร่วมกันวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและสรุปข้อคิดจากกิจกรรมของ
สมาชิก

เอกสารประกอบกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 11

สถานการณ์จำลองเรื่อง "ฉันก็ทำได้"

อรพิน และสุณีย์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งทั้งสองอยู่ห้องเดียวกันและเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันมาก วันหนึ่งในชั่วโมงวิชาการงานครูสอนให้นักเรียนประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษเช็ดหน้า หลังจากครูอธิบายวิธีทำพร้อมทั้งสาธิตวิธีทำให้ดูแล้ว ครูก็สั่งให้นักเรียนทำมาส่งคนละ 2 ดอก ในตอนท้ายชั่วโมง ทั้งอรพินและสุณีย์ต่างก็ไม่ถนัดทางงานฝีมือประเภทนี้ เมื่อลงมือทำไปได้สักครู่ออรพินก็รู้สึกโมโหที่ทำไม่ได้จึงยกกระดาษทิ้งแล้วเอาหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่านแทน ส่วนสุณีย์ซึ่งทำไม่ได้เช่นเดียวกันได้ลุกไปหาฤติซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้เป็นพิเศษ ฤติจึงช่วยสอนสุณีย์ให้ค่อย ๆ ลองทำดูซึ่งในตอนแรกสุณีย์ก็ทำไม่ค่อยได้ แต่หลังจากที่ได้พยายามทำใหม่หลาย ๆ ครั้งก็สามารถทำได้เหมือนคนอื่น ๆ

ใกล้หมดเวลาครูก็เรียกให้นักเรียนนำดอกไม้มาส่ง ปรากฏว่า มีอรพินเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ทำโดยอ้างเหตุผลว่าทำไม่ได้ ครูจึงเรียกสุณีย์ลุกขึ้นมาถามว่าสุณีย์ทำได้อย่างไร เมื่อสุณีย์เล่าวิธีการของตนให้เพื่อนฟัง ครูก็ชมเชยสุณีย์ว่ามีความเพียรพยายามดีมาก แล้วครูจึงสอนให้ออรพินเอาอย่างสุณีย์และสั่งให้ออรพินทำดอกไม้ส่งตอนเลิกเรียน ถ้าไม่ส่งจะไม่ได้คะแนน

อรพินกล่าวขอบคุณครูที่ให้โอกาสและรับปากว่าตนจะทำงานส่งหลังเลิกเรียน โดยมีสุณีย์คอยแนะนำ ในที่สุดอรพินก็ทำสำเร็จถึงแม้จะไม่สวยแต่เธอก็ทำได้

คำถาม

1. ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตัวละครแต่ละคนว่าเหมาะสมเพียงใด
2. นักเรียนจะเลือกเป็นใครระหว่างสุณีย์กับอรพินเพราะเหตุใด
3. ถ้านักเรียนเป็นอรพินจะทำงานส่งหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ใครเป็นตัวแทนของคนที่มีความพยายามปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

เรื่อง "ฉันทำได้"

ฉากที่ 1 ณ ห้องเรียนชั้น ม.1 ครูกำลังสอนนักเรียนทำดอกไม้จากกระดาษชำระ

สุณีย์ : ฉันทำเท่าไรก็ไม่เป็นดอกไม้... ของเธอละอรพิน

อรพิน : ฉันก็เหมือนกัน...ฉันเบื่อแล้วละ (อรพินขยี้กระดาษทิ้งไว้บนโต๊ะ)

อ่านหนังสือดีกว่า

ครู : เมื่อนักเรียนทำดอกไม้เสร็จแล้ว ก็นำมาใส่ก้านและใบ ให้นักเรียนทำส่งคนละ

2 ดอก ในตอนท้ายชั่วโมง

ฉากที่ 2 สุณีย์ลุกขึ้นเดินไปหาญาติที่กำลังนั่งทำดอกไม้อยู่

สุณีย์ : ญาติเธอทำดอกไม้เก่ง...ช่วยสอนให้ฉันหัดทำหน่อยสิ

ญาติ : เอาสิ...นั่งลงก่อน...เริ่มจากจับกระดาษอย่างนี้...

(ญาติสอนวิธีทำดอกไม้ให้สุณีย์จนเสร็จ)

สุณีย์ : ชอบคุณมากญาติ ฉันพอทำได้แล้วละ...เดี๋ยวฉันจะลองทำเอง (สุณีย์เดิน

กลับมานั่งที่) อรพิน ฉันให้ญาติช่วยสอนให้ ฉันพอทำได้แล้วละ

อรพิน : เหรอ...ฉันทำไม่ได้ ไม่ทำแล้วละ...อ่านหนังสือก่อนกำลังสนุก

(อรพินนั่งอ่านหนังสือการ์ตูนต่อ ส่วนสุณีย์พยายามทำดอกไม้หลายครั้ง

จนสำเร็จและได้ทำไว้ส่งครู 2 ดอก)

ฉากที่ 3 ครูเดินเข้ามาในห้องอีกครั้ง

ครู : ใกล้หมดเวลาแล้วให้นักเรียนนำงานมาส่งทุกคน

(นักเรียนทุกคนนำงานมาส่ง ยกเว้นอรพิน)

สุณีย์ : อรพิน ครูให้ส่งงานแล้วละ...เลิกอ่านหนังสือได้แล้ว

อรพิน : ฉันไม่มีส่งนี่

ครู : อรพินทำไมไม่ส่งงาน...เพื่อนคนอื่น ๆ ส่งหมดแล้วละ

อรพิน : พยายามไม่ได้ทำ...เพราะทำไม่ได้ค่ะอาจารย์

ครู : ทำไม่ได้...ทำไมสุณีย์ทำได้...ไหนสุณีย์ออกมาบอกให้ฟังสิ...ว่าเธอทำอย่างไร

สุณีย์ : ตอนแรกหนูทำไม่ได้... หนูจึงไปขอให้พี่ช่วยสอนให้ทำงานหนูทำได้และมีงานส่ง
อาจารย์ค่ะ

ครู : ดีมากสุณีย์... ทำไมอรพินเธอไม่เอาอย่างสุณีย์ล่ะ...
ครูให้โอกาสเธอทำงานส่งให้เรียบร้อยภายในเย็นนี้หลังเลิกเรียน

อรพิน : ขอบคุณค่ะ แล้วหนูจะทำส่ง

ครู : ดีมากอรพิน ครูคิดว่าเธอต้องทำได้ ถ้าเธอพยายามทำ...

ฉากที่ 4 อรพินกับสุณีย์ช่วยกันทำดอกไม้หลังเลิกเรียน

อรพิน : สุณีย์ช่วยบอกฉันหน่อยซิว่า... ต้องเริ่มทำอย่างไรบ้าง...

สุณีย์ : ได้เลย... ดูนี่นะ... เริ่มจากจับกระดาษอย่างนี้...

(สุณีย์ช่วยแนะวิธีทำดอกไม้ให้อรพินจนเธอทำได้และพยายามทำอยู่หลายครั้งจึงได้

ดอกไม้ส่งครูถึงแม้ไม่สวยเท่ากับของอดีตแต่เธอก็ภูมิใจ)

อรพิน : เห็นไหมสุณีย์... ฉันก็ทำได้... เหมือนคนอื่น ๆ

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกันสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อให้สมาชิกได้สรุปข้อคิดและประโยชน์ของการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงความรู้สึกของตนต่อกลุ่มและต่อกิจกรรมกลุ่มที่

ผ่านไป

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค เกม "มัลลย์แห่งความระลึกถึง"

1. แนะนำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.1 ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม
 - 1.2 แจกรูปหัวใจให้สมาชิกทุกคน
 - 1.3 ผู้วิจัยเปิดเพลง "คำสัญญา" เบา ๆ
2. ขึ้นลงมือปฏิบัติ
 - 2.1 สมาชิกทุกคนเขียนถึงความประทับใจที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ และข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.2 เมื่อทุกคนเขียนเสร็จ ผู้วิจัยจะนำเชือกให้สมาชิกค่อย ๆ บรรจงร้อยดวงใจดวงน้อยเหล่านี้เข้าด้วยกัน
3. ขึ้นวิเคราะห์
 - 3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกันสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - 3.2 สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - 3.3 สมาชิกแต่ละคนแสดงความรู้สึกของตนต่อกลุ่ม

4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงข้อคิดของตนเองที่ได้จากการร่วมกิจกรรมและจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

4.2 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมกลุ่มที่ผ่านมาและกล่าวขอบคุณสมาชิกที่ให้ความร่วมมือให้กิจกรรมดำเนินการมาจนถึงวันสุดท้ายได้

4.3 ให้สมาชิกยืนขึ้นและจับมือประสานกันเป็นวงกลม ร้องเพลง "คำสัญญา"

อุปกรณ์

1. กระดาษรูปหัวใจเท่าจำนวนสมาชิก
2. เชือก
3. เทปเพลง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและตั้งใจร่วมกิจกรรม
2. ดูจากการสรุปข้อคิดในกิจกรรมของแต่ละคน

เอกสารประกอบกิจกรรมครั้งที่ 12

เพลงคำสัญญา

ก่อนจากกันขอสัญญา

ฝากประทับใจตรงตรงใจจนกว่าจะพบกันใหม่

โบกมืออำลา สัญญาด้วยหัวใจ

เพราะความรักติดตรงหัวใจ ด้วยใจผูกพันมั่นคง

ด้วยความดีนั้นฝังตรง

จากไปแล้วคำนึงตรงประทับใจ

อย่าได้ลืมเลือนสัญญากันไว้อย่างไร

ขอให้เรานั้นคงจิตใจ ก้าวไปสรรค์สร้างความดี

โอ้เพื่อนเอ๋ย เคยร่วมสนุกกันมา

แต่เวลาต้องพาให้เราจากกัน

ไม่นานหรือหกนา เราคงได้มาพบกัน

หากแผ่นดินไม่ฝังกาย

จะสุขจะทุกข์เพียงใด ไฉนเอยกายก็มื้สู่พันฝ่า

ร้อยรัดดวงใจ มั่นในคำสัญญา

สร้างสรรค์เพื่อมวลประชาชน

คือ คำสัญญาของเรา

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
สำหรับกลุ่มทดลองที่ 2

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา 2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบ จุดมุ่งหมาย กฎ ระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของตน และบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวต้อนรับทักทายผู้รับคำปรึกษา พร้อมทั้งแนะนำตนเอง 2. ให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนแนะนำตนเอง 3. ผู้ให้คำปรึกษา ชี้แจง วัตถุประสงค์ วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษาตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ในการให้คำปรึกษา 4. เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้ชี้แจงไป 5. ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนาเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	เขาเป็นใคร	1. เพื่อสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น และให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น	1. ทบทวนติดตามผล เรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา 2. ให้สมาชิกร่วมกิจกรรม "บิงโก" โดยการแจกตารางบิงโกให้สมาชิกทุกคน 3. ให้สมาชิกทุกคนออกกล่าวลายเซ็นเพื่อน ๆ ให้ครบทุกช่อง และให้กลับเข้านั่งที่เดิม 4. ผู้วิจัยอ่านชื่อสมาชิกแต่ละคนถ้าสมาชิกคนใดมีชื่อสมาชิกคนนั้นให้ทำเครื่องหมาย (X) ถ้าได้ในรูปทะแยงมุมก่อนให้ร้อง "บิงโก" 5. สมาชิกคนที่ร้อง "บิงโก" ออกมาอยู่กลางวง แล้วให้เพื่อน ๆ สัมภาษณ์ 5 คำถาม ถูกใจคำถามข้อใด ให้เจ้าของคำถามนั้นป้ายชื่อมาติดให้ 6. ดำเนินตามข้อ 4, 5 จนได้ป้ายชื่อครบทุกคน 7. สมาชิกช่วยกันสรุปกิจกรรมและนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองและการให้ เหตุผลเชิง จริยธรรม	1. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบ ความหมายของ "จริยธรรมด้านความ รับผิดชอบต่อตนเอง" และตัวอย่างการ กระทำที่แสดงถึงความ รับผิดชอบต่อตนเอง 2. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบ ความหมายของการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม และพัฒนาการทาง จริยธรรมของ โคลเบอร์ก 6 ขั้น	1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทาย สมาชิกและอธิบายให้สมาชิก ทราบถึงความหมายของคำ ต่อไปนี้ (โดยให้สมาชิกอ่าน กรณีตัวอย่างเรื่อง "ทำไมฉันต้อง ช่วยเธอ...มาลี") - จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พร้อมยกตัวอย่าง พฤติกรรมประกอบ - การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพัฒนาการด้านจริยธรรม ของโคลเบอร์ก 6 ขั้น 2. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามใน ประเด็นสงสัยเกี่ยวกับ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ชี้แจงไป 3. ผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกร่วมกัน สรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนา เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน
4	จริยธรรมด้านความ รับผิดชอบต่อตนเอง เรื่องการตรงต่อ เวลา	1. เพื่อให้สมาชิกเห็น ความสำคัญของการ ตรงต่อเวลา 2. เพื่อฝึกให้สมาชิกเป็น คนตรงต่อเวลา	ครั้งที่ 4 - 11 ผู้ให้คำปรึกษา ดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มแบบ เผชิญความจริงเป็นขั้นตอน ดังนี้

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองในการดูแล ตนเอง ด้านสุขภาพ อนามัย	เพื่อให้สมาชิกรู้จักดูแล สุขภาพอนามัยของตนเอง ให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ	1. <u>ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา</u> ผู้ให้ คำปรึกษาสร้างบรรยากาศ ให้สมาชิกคุ้นเคยกันไว้วางใจ เข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน พร้อมที่จะเปิดเผยถึงความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของ ตนเอง
6	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองในการ ใช้จ่าย	เพื่อให้สมาชิกรู้จักใช้จ่าย อย่างประหยัด	2. <u>ขั้นสำรวจปัญหา</u> ขั้นนี้ให้สมาชิก แต่ละคนพูดถึงพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของตนที่แสดงออก มา พร้อมชี้แจงเหตุผลของ การกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ 3. <u>ขั้นวางแผน</u> ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้น ให้สมาชิกกลุ่มเกิดความต้องการจะ เปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เหมาะสมและร่วมกันวางแผน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ๆ ในแนวทางที่เป็นไปได้และให้ สมาชิกทำตามแผนให้ได้โดย ไม่ยอมรับฟังข้อแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้น

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	จรรยาบรรณด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองในการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ประสบ ผลสำเร็จ	เพื่อให้สมาชิกมีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายด้วยความเพียร พยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	4. <u>ขั้นปฏิบัติให้คำปรึกษา</u> เมื่อสมาชิก ทุกคนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และสามารถเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและความคิดที่เหมาะสม ตามต้องการแล้ว สมาชิก ก็ร่วมกันสรุปถึงความคิดและ พฤติกรรมที่เหมาะสมในแต่ละ ด้าน ผู้ให้คำปรึกษาคอยสรุป เพิ่มเติมและนัดหมายการให้ คำปรึกษาครั้งต่อไป
8	จรรยาบรรณด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองในการ เก็บรักษาทรัพย์สิน ส่วนตนและของ สาธารณะ	1. เพื่อให้สมาชิกรู้จัก เก็บรักษาสິงของ เครื่องใช้ของตนให้ เป็นระ เบียบและใช้ ได้นาน ๆ 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จัก ดูแลรักษาทรัพย์สิน สาธารณะ	
9	จรรยาบรรณด้าน ความรับผิดชอบต่อ ตนเองด้านการ เรียน	เพื่อให้สมาชิกรู้และเห็น ความสำคัญของการตั้งใจ ศึกษาเล่าเรียนและ สามารถบอกวิธีเรียน อย่างมีประสิทธิภาพได้	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองในการ เข้าร่วมกิจกรรม ในสังคม	เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้าง สัมพันธกับผู้อื่น ทำงานร่วม กับผู้อื่น และสามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข	
11	จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองในการ ยอมรับการกระทำ ของตนเองทั้งผลดี และผลเสีย	เพื่อให้สมาชิกรู้จักยอมรับ การกระทำของตนเอง ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย	
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกสรุปผล การเรียนรู้จากการ เข้าร่วมโปรแกรมการ ให้คำปรึกษากลุ่มแบบ เผชิญความจริง เพื่อพัฒนาการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเอง	1. ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกช่วยกันสรุป และทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ เหมาะสมพร้อมกับเหตุผลในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ผ่านมาทุก ๆ ด้าน 2. ให้สมาชิกแต่ละคนกล่าวถึงสิ่งที่ได้ รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการ ให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญ ความจริง ข้อเสนอแนะของกลุ่ม ตลอดจนแนวทางที่จะนำ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		2. เพื่อให้สมาชิกประเมินผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มๆ	ประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองได้อย่างเหมาะสมต่อไป 3. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวขอบคุณสมาชิกทุกคนและกล่าวปิดโครงการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบจุดมุ่งหมาย กฎ ระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของตนและบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวต้อนรับสมาชิกทุกคน พร้อมทั้งแนะนำตนเองและให้สมาชิกแนะนำตนเอง
2. ผู้ให้คำปรึกษา ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน บทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกทุกคน
3. แจกตารางการให้คำปรึกษาให้กับสมาชิกทุกคน
4. เปิดโอกาสให้สมาชิก ชักถามในประเด็นที่สงสัย เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ชี้แจงไป
5. ผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนาเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน
6. ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนเขียนข้อตกลงในการขอบันทึกเทป ถ่ายรูป และถ่ายวีดีโอการเข้าร่วมกิจกรรมให้คำปรึกษาในครั้งนี้
7. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายเวลาการร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. ตารางการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
2. ใบสั่งยาการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการซักถามข้อสงสัย และร่วมกันสรุปกิจกรรม

เอกสารประกอบกิจกรรม (ครั้งที่ 1)

จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่นอย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเฉพาะ เรื่องจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. เพื่อต้องการให้สมาชิกรู้จักคิดใช้เหตุผลก่อนกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
5. เพื่อต้องการให้สมาชิกนำเอาข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงไปปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้น

กฎระเบียบทั่วไปของการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

1. สมาชิกทุกคนจะต้องมีความจริงใจในการพูด การแสดงออกและการกระทำต่าง ๆ
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการวิจารณ์การกระทำของเพื่อนนักเรียนให้เป็นในทางสร้างสรรค์
3. สมาชิกต้องมาเข้าร่วมกิจกรรมตามนัดทุกครั้ง และต้องอยู่ร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงจนจบกิจกรรม

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา (ผู้วิจัย)

1. ผู้ให้คำปรึกษา เป็นเพียงผู้คอยดูแลแนะนำให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมไปสู่จุดหมาย
2. ผู้ให้คำปรึกษาช่วยสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัย มีความไว้วางใจกัน และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ และเป็นเจ้าของกลุ่ม
3. ผู้ให้คำปรึกษาช่วยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้ค้นหาเหตุผลเป็นของตนเอง และนำข้อคิดที่ได้ไปปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมของตนเองได้ถูกต้อง

บทบาทของสมาชิกกลุ่ม

1. สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันสร้างบรรยากาศของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดความอบอุ่นไว้วางใจกัน
2. สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และช่วยกันแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ วิจัย และสรุปแนวคิดของการให้คำปรึกษาเป็นของกลุ่มและของตนเอง
3. สมาชิกต้องมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับจากกลุ่ม
4. สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันรักษาความลับของกลุ่ม

ตารางการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
"การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง"

วันที่ดำเนินกิจกรรม	กิจกรรม
อังคาร 11 สิงหาคม 2541	ปฐมนิเทศ
พฤษภาคม 13 สิงหาคม 2541	เขาเป็นใคร
อังคาร 18 สิงหาคม 2541	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเอง
พฤษภาคม 20 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองเรื่องการตรงต่อเวลา
อังคาร 25 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลตนเอง ด้านสุขภาพอนามัย
พฤษภาคม 27 สิงหาคม 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้จ่าย
อังคาร 1 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย
พฤษภาคม 3 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเก็บรักษา ทรัพย์สินส่วนตัว และของสาธารณะ
อังคาร 8 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียน
พฤษภาคม 10 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าร่วม กิจกรรมในสังคม
อังคาร 15 กันยายน 2541	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการยอมรับ การกระทำของตนเองทั้งผลดี และผลเสีย
พฤษภาคม 17 กันยายน 2541	ปัจฉินิเทศ

เวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เวลา 15.30 – 17.00 น.

ข้อตกลงในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

ข้าพเจ้า เด็กหญิง/เด็กชาย.....อนุญาตให้มีการ
บันทึกเทป ถ่ายรูป และถ่ายวิดีโอ ขณะเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มได้ เพื่อนำไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 สิงหาคม - 17 กันยายน 2541 นี้
โดยมีอาจารย์อมรรณ แก้วผ่อง เป็นผู้ให้คำปรึกษา

ลงชื่อ.....ผู้รับคำปรึกษา

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้คำปรึกษา

...../...../.....

ครั้งที่ 2

เขาเป็นใคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น และให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้สมาชิก รู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ทบทวนติดตามผล เรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้คำปรึกษาแจกตาราง "บิงโก" ให้กับสมาชิกทุกคน
3. ให้สมาชิกทุกคนออกกล่าวรายชื่อเพื่อน ๆ ให้ครบทุกช่องแล้วกลับเข้าที่
4. ผู้ให้คำปรึกษาอ่านชื่อสมาชิกแต่ละคน ถ้าคนใดมีชื่อสมาชิกคนนั้นให้ทำเครื่องหมาย (X) ทับชื่อนั้น ถ้าสมาชิกคนใดสามารถทำเครื่องหมายทับรายชื่อในรูปสี่เหลี่ยม เป็นรูปทะแยงมุมก่อน ให้ร้องขึ้นว่า "บิงโก" ถือเป็นผู้ชนะ ให้ออกมากลางวงแล้วให้เพื่อน ๆ สัมภาษณ์
5. คำถาม สมาชิกคนนั้นเลือกคำถามที่ตนชอบ 1 คำถาม แล้วให้เจ้าของคำถามนั้นออกมาติดย้ายชื่อให้
5. ดำเนินการตาม ข้อ 4 จนกระทั่งสมาชิกทั้งหมดได้ย้ายชื่อ
6. ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดจากกิจกรรม
7. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. ป้ายชื่อสมาชิก
2. ตาราง "บิงโก"

การประเมินผล

1. สังเกตการให้ความสนใจร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. ดูจากการร่วมกันสรุปกิจกรรม และการถาม-ตอบคำถามของสมาชิกแต่ละคน

เอกสารประกอบกิจกรรม (ครั้งที่ 2)

ตารางบิงโก

- คำสั่ง
1. ให้สมาชิกทุกคนล่ำรายชื่อเพื่อนสมาชิกให้ครบทุกช่อง พร้อมกับร้อง "บิงโก" และกลับเข้านั่งที่เดิม
 2. ให้สมาชิกเขียนชื่อตัวเองในช่องที่มีรูปหัวใจ

ครั้งที่ 3

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบความหมายของคำว่า "จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง"
2. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบความหมายของคำว่า "การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม"
3. เพื่อให้สมาชิกได้รู้ถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้น ของโคลเบอร์ก

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวต้อนรับ และอธิบายให้ทุกคนทราบถึงรายละเอียดของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
2. แจกเอกสารประกอบการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 เรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ... มาลี" ให้แก่สมาชิก
3. ผู้ให้คำปรึกษาให้ทุกคนอ่านเอกสาร และร่วมกันพูดถึงเหตุผลของตัวละครแต่ละคนในเรื่อง ว่าทำไมเขาจึงช่วยมาลีให้พ้นจากอันตราย
4. ผู้ให้คำปรึกษานำเหตุผลที่สมาชิกกล่าวถึง มาอธิบายเชื่อมโยงถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นของ โคลเบอร์ก (Kohlberg)
5. ผู้ให้คำปรึกษาในสมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงคำว่า "ความรับผิดชอบต่อตนเอง" พร้อมทั้งให้ยกตัวอย่างพฤติกรรมของตนมาแล้วให้เพื่อน ๆ ฟัง
6. ผู้ให้คำปรึกษาช่วยเสนอแนะเพิ่มเติม
7. ผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกร่วมกันสรุปผลการให้คำปรึกษาในวันนี้ และนัดหมายกันเข้าร่วมให้คำปรึกษาฯ ครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

เอกสารประกอบการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 เรื่อง "ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการให้ความสนใจร่วมกิจกรรม
2. ดูจากการร่วมแสดงความคิดเห็นและการสรุปของสมาชิก

เอกสารประกอบการให้คาปรึกษา ครั้งที่ 3

ทำไมฉันต้องช่วยเธอ...มาลี

มาลีและเพื่อน ๆ ชั้น ม.2 เดินทางมาถึงค่ายพักแรมลูกเสือ - เนตรนารี ที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่พักของมาลี และเพื่อน ๆ ล้อมรอบไปด้วยป่าห่างไกลจากบ้านคน เมื่อทุกคนเก็บสัมภาระเข้าที่พักแล้วอาจารย์เรียกให้ทุกคนมาพร้อมกัน และกำลังจะเริ่มการเดินทางไกล ซึ่งเป็นวิชาหนึ่งของกิจกรรมลูกเสือ และเนตรนารี โดยอาจารย์ให้ลูกเสือและเนตรนารีเดินทางไปด้วยกัน เพื่อจะได้ดูแล ช่วยเหลือกันโดยหมู่หนึ่ง ๆ จะมีลูกเสือ 2 คน และเนตรนารี 5 คน รวมเป็น 7 คน หมู่ของมาลี มี มาลัย มานะ มินา เมษา มินตรา และมนชัย โดยมีมนชัยเป็นนายหมู่ เมื่ออาจารย์ นัดหมายเส้นทางและเตรียมอุปกรณ์การเดินทางให้กับทุกคนเรียบร้อยแล้ว การเดินทางไกลจึงเริ่มขึ้น หมู่ของมาลีเป็นหมู่สุดท้ายที่อาจารย์ปล่อยออกจากฐาน ทั้งหมดเดินทางกันมาได้พักหนึ่ง มาลีสึกปดท้อง จึงร้องบอกให้เพื่อน ๆ หยุดพักก่อนเพื่อที่ตนจะได้ทำธุระ ทั้งหมดหยุดพักกันได้รับไม้ใหญ่ อากาศเย็นสบายเพราะเป็นเวลาใกล้ค่ำ ทุกคนเห็นมาลีเดินเข้าไปในป่าละเมาะใกล้ ๆ กับที่ทุกคนหยุดพักอยู่ ในขณะที่ทุกคนกำลังรอมาสีอยู่นั้น พวกเขาได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือของมาลีดังขึ้น ทั้งหมดรีบวิ่งไปหาเสียงนั้น สิ่งที่ทุกคนเห็นคือ มีผู้ชายคนหนึ่งกำลังลากมาลีไปข้างหน้า มาลีพยายามขัดขืน และร้องขอความช่วยเหลือตลอดเวลา

มาลัย "มานะเธอเข้าไปช่วยมาลีสิ เธอเป็นผู้ชายนะ"

มานะ "ไม่เอาละ ฉันกลัว เขาตัวโตกว่าฉันเยอะ...แล้วถ้าเขามีอาวุธ ฉันไม่ตายหรือ"

มินา "เอาใจดีละ ถ้าพวกเธอเข้าไปช่วยมาลี ฉันก็ช่วยด้วย"

เมษา "ถึงอย่างไรเราก็ต้องช่วยมาลี เพราะเป็นหน้าที่ของพวกเรา ที่จะต้องช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม"

มาลัย "จำไม่ได้หรือ อาจารย์บอกพวกเราต้องช่วยเหลือกันไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น"

มนชัย "อย่าัวแต่เพียงกันอยู่เลย มาลีกำลังโดนทำร้าย พวกเราช่วยกันเดะจะปล่อยให้มาลีถูกใจรทำร้ายได้อย่างไร"

ทั้งหมดจึงช่วยกันหาไม้มาคนละอัน และค่อย ๆ ย่องเข้าไปหาชายคนนั้น มนชัยพาดไม้ลงบนหัวชายคนนั้นอย่างแรง ทำให้เขาตกใจ ปล่ยมือจากมาลี เป็นจังหวะเดียวกันที่ มีนาและเมษา ดีเข้าที่ลำตัว ทำให้ชายคนนั้นล้มลง มาลัยรีบดึงมือมาลี วิ่งหนีออกมา ทำให้เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ วิ่งตามมาด้วย บังเอิญอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของค่ายพักแรมเดินมาพบเข้า ทุกคนจึงช่วยกันเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้อาจารย์ฟัง อาจารย์โทรแจ้งตำรวจ และชวนทุกคนกลับค่าย

มินตรา "รู้ไหม เพื่อน ๆ และอาจารย์ ชมพวกเราว่าเก่งมากที่ช่วยเหลื้อมาลี ได้ปลอดภัยจากคนชั่ว และฉันก็ได้ยินอาจารย์พูดกันว่าตำรวจจับคนร้ายได้ด้วย"

มานะ "ฉันไม่ช่วยชิ คงโดนอาจารย์และเพื่อน ๆ คำตายเลย "คงไม่ชมให้เธอมาเดินหน้าบานอยู่อย่างนี้หรอก"

มีนา "รู้ไหมฉันกลัวแทบตาย แต่เห็นพวกเราช่วยกัน เลยเข้าไปช่วยด้วย"

มาลัย "ถ้าตำรวจจับชายคนนั้นไม่ได้ เขาต้องไปทำร้ายคนอื่นอีก แน่เลย"

มนชัย "ถึงอย่างไรก็ตามฉันก็รู้สึกสบายใจ ที่เห็นมาลีเขาปลอดภัย"

คำถาม

ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของมาลีที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น นักเรียนจะ เข้าช่วยเหลื้อมาลี เพราะเหตุผลใดต่อไปนี้

1. กลัวเพื่อน ๆ และอาจารย์ ตำหนิได้ว่า ไม่ช่วยเหลื้อมาลีคนเดียว
2. ต้องการให้เพื่อน ๆ และอาจารย์ชมเชยว่าเป็นคนเก่ง กล้าหาญ
3. ช่วยเหลื้อมาลี เพราะเห็นคนอื่น ๆ ช่วย
4. เป็นหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ที่ต้องช่วยเหลื้อมาลีเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน
5. ช่วยเพราะทำตามคำสั่งของอาจารย์ที่บอกไว้ให้ช่วยเหลื้อมาลี
6. ช่วยเพราะไม่ต้องการเห็นเพื่อน ได้รับอันตราย

ครั้งที่ 4

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลา
2. เพื่อฝึกให้สมาชิกเป็นคนตรงต่อเวลา

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามถึงการเข้ากลุ่มให้คำปรึกษา

ครั้งที่ผ่านมา

2. ขึ้นสำรวจปัญหา

- 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองในเรื่องจริยธรรม

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของการตรงต่อเวลา

2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึง ความคิด เหตุผล และพฤติกรรมของตนเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา โดยมีผู้ให้คำปรึกษาคอยกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนได้พูดทุกคน

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกแต่ละคน สรุป ความคิดหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับ การตรงต่อเวลาของตน ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

3. ขึ้นวางแผน

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกแต่ละคนได้วางแผนแก้ปัญหา เรื่องการตรงต่อเวลาของตน โดยเน้นให้สอดคล้องกับความเป็นจริงสามารถทำได้

3.2 สมาชิกแต่ละคนทำข้อผูกพัน หรือสัญญากับตนเองไว้ว่าจะแก้ไขตนเองตามแผนการที่วางไว้ตามวัน-เวลาที่กำหนด

3.3 ผู้ให้คำปรึกษารับรู้แผนการของสมาชิกแต่ละคน และ เน้นย้ำให้สมาชิก รับผิดชอบในสิ่งที่ตนสัญญาไว้ โดยผู้ให้คำปรึกษาจะไม่รับฟังข้อแก้ตัว ของสมาชิก ถ้าทำไม่สำเร็จ แต่จะช่วยวางแผนใหม่ให้สมาชิกทำให้สำเร็จ

4. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

- 4.1 สมาชิกแต่ละคนได้เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติให้เป็นคนตรงต่อเวลา
- 4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคน และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจ
2. พิจารณาจากข้อสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองของสมาชิกแต่ละคน

ครั้งที่ 5

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลตนเองด้านสุขภาพอนามัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกวิธีรักษาสุขภาพของตนเองได้
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกถึงความสำคัญของการรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา
 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามถึงการเข้ากลุ่มให้คำปรึกษา
 ครั้งที่ผ่านมา
2. ขั้นสำรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองถึงการดูแลรักษาสุขภาพ
 อนามัยของตนเองอย่างไร และยังมีข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไขหรือไม่เพราะเหตุใด
 - 2.2 สมาชิกทุกคนพูดถึงการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองพร้อมกับบอก
 เหตุผลของสิ่งที่ตนได้กระทำไปและต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิ่มเติมสิ่งใด
 - 2.3 ให้สมาชิกแต่ละคนสรุปข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไขเกี่ยวกับการดูแลรักษา
 สุขภาพอนามัยของตน
3. ขั้นวางแผน
 - 3.1 ให้สมาชิกทุกคนช่วยกันวางแผนแก้ไข ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ
 อนามัยของตน โดยเน้นให้อยู่บนหลักของความเป็นไปได้ สามารถทำได้
 - 3.2 สมาชิกแต่ละคน กำหนดสัญญากับตนเองไว้ว่าจะทำตามแผนให้สำเร็จ
 เมื่อไหร่ อาจเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้
 - 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาได้รับรู้แผนการของสมาชิกแต่ละคน พร้อมทั้งดี-ชม หรือ
 เสนอแนะเพิ่มเติม ให้แผนของสมาชิกสามารถทำได้ง่ายขึ้น

4. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนได้เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงและพร้อมที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ตนคิด

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปปัญหาของสมาชิกแต่ละคน
2. พิจารณาจากข้อสังเกตที่ให้ไว้กับตนเองของสมาชิกแต่ละคน

ครั้งที่ 6

จรรยาบรรณด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้จ่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกถึงความสำคัญของการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ^{ผู้}ขึ้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา
 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามถึงการให้คำปรึกษาครั้งที่ผ่านมา
2. ^{ผู้}ขึ้นสำรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองถึงการใช้จ่ายเงินที่ผ่านมา

ดูความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2.2 สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็น และพูดถึงการใช้จ่ายเงินของตนที่ผ่านมา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเหตุผลของการใช้จ่ายกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2.3 ให้สมาชิกแต่ละคนสรุปผลการใช้จ่ายของตนเองที่ผ่านมา และค้นหาข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไข

3. ^{ผู้}ขึ้นวางแผน

3.1 สมาชิกแต่ละคนเตรียมวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนให้เหมาะสม โดยเน้นความประหยัดและความสามารถทำได้

3.2 สมาชิกแต่ละคน กำหนดสัญญากับตนเองให้แผนที่วางประสพกับความสำเร็จ

3.3 สมาชิกแต่ละคนเล่าถึงแผนการให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและติชม ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมในการจะปฏิบัติ

4. ขัณฑ์การให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาแนวทางในการปฏิบัติตนในการใช้จ่ายเงินในอนาคตตามแผนที่วางไว้

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปปัญหาของสมาชิกแต่ละคน
2. พิจารณาจากการวางแผนและสัญญาที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติให้ได้ตามแผน

ครั้งที่ 7

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม สะเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกวิธีแก้ไขข้อบกพร่องในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ^๒ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา
 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมามี
^๒
2. ^๒ขั้นสำรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจปัญหาของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงปัญหาของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนสมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้
 - 2.3 สมาชิกแต่ละคนสรุปปัญหาของตนเองและรวบรวมแนวทางในการแก้ปัญหาจากสมาชิกกลุ่ม
3. ^๒ขั้นวางแผน
 - 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกวางแผนการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นความเป็นจริงและสามารถทำได้
 - 3.2 สมาชิกแต่ละคนกำหนดข้อตกลงหรือสัญญาให้กับตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติตามแผน ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย
 - 3.3 สมาชิกแต่ละคนเล่าถึงแผนการ และข้อสัญญาของตนแก่ผู้ให้คำปรึกษาทราบ เพื่อติชม เสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมให้เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริง

4. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปปัญหาของสมาชิกแต่ละคน
2. พิจารณาจากแผนและข้อตกลงที่สามารถกำหนดไว้ เพื่อดูความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

ครั้งที่ 8

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัวและของสาธารณะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเก็บรักษาสิ่งของ เครื่องใช้ของตน ให้เป็นระเบียบและใช้ได้เป็นเวลานาน
2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักดูแลรักษาทรัพย์สินสาธารณะ

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขั้นสำรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองถึงการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง และทรัพย์สินสาธารณะ
 - 2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงวิธีการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง และทรัพย์สินสาธารณะ พร้อมทั้งเหตุผลและปัญหาที่พบ และสมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาของตนเองและของเพื่อนสมาชิกได้
 - 2.3 สมาชิกแต่ละคนสรุปปัญหาของตนเองและรวบรวมแนวทางในการแก้ปัญหาจากข้อคิดเห็นของเพื่อน ๆ
3. ขั้นวางแผน
 - 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกวางแผนการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง และวิธีการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม โดยยึดหลักความเป็นจริงและสามารถทำได้
 - 3.2 สมาชิกแต่ละคนกำหนดข้อตกลงหรือสัญญาให้กับตนเองในการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้
 - 3.3 สมาชิกแต่ละคนเล่าถึงแผนการของตนให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบเพื่อติชมและให้กำลังใจ สนับสนุนเพิ่มเติม

4. ขั้นปฏิบัติการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาแนวทางในการดูแล รักษาทรัพย์สินของตนเอง และทรัพย์สินของสาธารณะ

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปปัญหาของสมาชิก
2. พิจารณาจากแผนและข้อตกลงที่สามารถกำหนดให้กับตนเอง

ครั้งที่ 9

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการศึกษาเล่าเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถบอกวิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้
2. เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขึ้นสำรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองในด้านการเรียนที่ผ่านมา
เช่น เทคนิควิธีเรียน ความตั้งใจมากหรือน้อยเพียงใด
 - 2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงการศึกษาเล่าเรียนของตนที่ผ่านมาขณะนี้ประสบปัญหา
ใดที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น และเปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกได้แสดงความคิดเห็น
 - 2.3 สมาชิกแต่ละคนสรุปปัญหาด้านการเรียนของตน และแนวคิดในการแก้ไข
ปัญหา
3. ขึ้นวางแผน
 - 3.1 สมาชิกแต่ละคนวางแผนการแก้ไขปัญหาค้นหาข้อบกพร่องของตนให้ดีขึ้น โดย
คำนึงถึงความเป็นจริงและสามารถปฏิบัติได้จริง
 - 3.2 สมาชิกแต่ละคนกำหนดข้อตกลงหรือสัญญาให้กับตนเองในการปฏิบัติตามแผน
 - 3.3 สมาชิกแต่ละคนเล่าถึงแผนการของตนให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบเพื่อติชมให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้แผนที่วางไว้สามารถทำได้ง่ายขึ้น

4. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาแนวทางในการศึกษาแล้วเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
ทรัพย์สินของสาธารณะ

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอ, ปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปปัญหาของสมาชิก
2. พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแผนและข้อตกลงที่สมาชิกแต่ละคนทำไว้

ครั้งที่ 10

จริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำงานกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อให้สมาชิกบอกวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา
 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมามี
 2. ขั้นสำรวจปัญหา
 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจถึงวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม
 ของตนที่ผ่านมา เป็นที่พอใจหรือยังประสบปัญหาใดบ้าง
 2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของตนให้เพื่อนๆ ฟัง
 และบอกเหตุผลในสิ่งที่ตนได้ทำไป ขณะนั้นเพื่อนพ้องใจมากขึ้นเพียงใด และประสบปัญหาใดบ้าง ซึ่ง
 เพื่อน ๆ สามารถแสดงความคิดเห็น แนะนำได้
 2.3 สมาชิกแต่ละคนสรุปถึงปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของตนพร้อมทั้ง
 หาแนวทางในการแก้ปัญหา
 3. ขั้นวางแผน
 3.1 สมาชิกแต่ละคนวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของตนโดยคำนึงถึง
 ความเป็นไปได้จริง
 3.2 สมาชิกแต่ละคนกำหนดข้อตกลงหรือสัญญาให้กับตนเอง เพื่อให้แผนประสบผล
 สำเร็จ
 3.3 สมาชิกแต่ละคนกล่าวถึงแผนการและข้อตกลงของตนให้ผู้ให้คำปรึกษา
 รับทราบเพื่อชื่นชม และเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ขั้ญติการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปของสมาชิก
2. พิจารณาจากแผนการและข้อตกลงของสมาชิกแต่ละคน

ครั้งที่ 11

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดี และผลเสีย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกรู้จักยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสีย

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกและติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นสำรวจปัญหา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกทุกคนได้สำรวจตนเองในการยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสีย รวมทั้งการให้เหตุผลกับการกระทำแต่ละครั้งถึงปัญหาที่พบ

2.2 สมาชิกแต่ละคนพูดถึงการตัดสินใจและเหตุผลในการยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสียในแต่ละครั้ง โดยสมาชิกคนอื่นสามารถแสดงความคิดเห็นได้

2.3 สมาชิกแต่ละคนสรุปถึงปัญหาในการกระทำของตนเองต่อการตัดสินใจแต่ละครั้ง และรวบรวมแนวคิดการแก้ปัญหาที่ได้จากกลุ่ม

3. ขั้นวางแผน

3.1 สมาชิกแต่ละคนวางแผนการแก้ปัญหาของตน ในการตัดสินใจยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสีย โดยเน้นสภาพความเป็นจริงและความเป็นไปได้

3.2 สมาชิกแต่ละคนกำหนดข้อตกลงหรือสัญญาให้กับตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนประสบผลสำเร็จ

3.3 สมาชิกแต่ละคนเล่าถึงแผนการและข้อตกลงของตนให้ผู้ให้คำปรึกษารับทราบเพื่อติชม และเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

4.1 สมาชิกแต่ละคนศึกษาวิธีการในการยอมรับตนเองทั้งผลดีและผลเสีย

4.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปของสมาชิก
2. พิจารณาจากแผนการและข้อตกลงของสมาชิกแต่ละคน

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสรุปผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรม การให้คำปรึกษา
กลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. เพื่อให้สมาชิกประเมินผลที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้น เริ่มต้นให้คำปรึกษา
 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายสมาชิก และติดตามผลการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขึ้น สืบรวจปัญหา
 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกได้สำรวจ การเรียนรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรม
การให้คำปรึกษาตั้งแต่ต้นจนถึงวันนี้ สมาชิกได้รับอะไรบ้าง
 - 2.2 สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็น ถึงสิ่งที่ตนได้รับจากการเข้าร่วม
โปรแกรมการให้คำปรึกษาในครั้งนี้
3. ขึ้น วางแผน
 - 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาแจกแจงหัวใจให้กับสมาชิกทุกคน และให้สมาชิกสรุปสิ่งที่ได้
จากการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาที่ผ่านมา เขียนลงในรูปหัวใจ
 - 3.2 แต่ละคนนำหัวใจมาร้อยรวมกัน

4. ขันยัติการให้คำปรึกษา

4.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวสรุปการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ตั้งแต่ต้นจนถึงวันนี้

4.2 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวขอบคุณสมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาในครั้งนี้ และขอจบโปรแกรมดังกล่าว

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษสี่รูปหัวใจ
2. ดินสอหรือปากกา

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงความสนใจต่อกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมแสดงความคิดเห็นและสรุป

ตัวอย่างการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ครั้งที่ 4 จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองเรื่องการตรงต่อเวลา

- ผู้ให้คำปรึกษา สวัสดีค่ะสมาชิกกลุ่มทุกคน วันนี้ก็เป็นครั้งที่ 4 แล้วที่เรามาพบกัน เรื่องที่พวกเราจะมาคุยกันในวันนี้คือ "จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการตรงต่อเวลา" ก่อนอื่นขอทบทวนถึงเรื่องราวที่เราได้พูดคุยกันในเรื่องที่แล้วคือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบคืออะไร... เหตุผลมีอยู่ด้วยกันกี่ขั้น (ผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพ และทบทวนเรื่องที่ผ่านมา)
- ผู้รับคำปรึกษา 6 ขั้น
- ผู้ให้คำปรึกษา ใช่แล้วค่ะ และมีความรับผิดชอบ พวกเรารู้แล้วว่าเป็นจริยธรรมตัวหนึ่งที่ทางกรมสามัญต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเราทุกคน ถ้าพวกเราขาดความรับผิดชอบ แล้วจะทำให้พวกเรามีปัญหาตามมาเมื่อพวกเราโตขึ้น เพราะฉะนั้นวันนี้เราจะคุยกันถึงจริยธรรมความรับผิดชอบต่อเวลา ครูเชื่อว่าพวกเราทุกคนคงจะมีสักครั้งหนึ่งในชีวิตที่เคยเป็นคนไม่รักษาเวลา แล้วทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเอง เดี่ยวพวกเราฟังเพื่อน ๆ คุย ถ้ามีปัญหอะไร หรือถ้าอยากรู้อะไรเพิ่มเติมก็ถามได้... ใครจะคุยเป็นคนแรก เชิญเลยละ (ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงบทบาทของตน)
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 1 การไม่รักษาเวลาของหนูนั้นทุกครั้งที่ติดกับเพื่อนหนูจะมาสาย 5 - 15 นาที เพื่อน ๆ เขาก็จะเบื่อ บ่อยครั้งนัดแล้วหนูมาสายให้เพื่อนต้องมานั่งรอ มีอยู่ครั้งหนึ่งมันติดกับแล้วตื่นสาย บังเอิญนั่งดู T.V. เพลินด้วยค่ะ แล้วทำให้ไปสายครึ่งชั่วโมง เหนื่อยรออยู่ที่บ้าน ...เขาไม่โหดเลยไม่ไป
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้ววันนั้นเราจะไปไหนกันละ (ผู้ให้คำปรึกษาสนใจการกระทำมากกว่าความรู้สึก)
- ผู้รับคำปรึกษา จะไปซื้อของที่ศึกษามัธยมละ
- ผู้ให้คำปรึกษา ถ้าพี่ไม่ไปแล้วเราจะไปไหนหรือ (ผู้ให้คำปรึกษาให้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง)
- ผู้รับคำปรึกษา หนูก็พยายามจ้อเขา แต่เขาก็ไม่ไป...วันหลังเมื่อเจ้านัดหนูอีกหนูเลยพยายามมาให้เร็วที่สุด

- ผู้ให้คำปรึกษา มีใครอยากจะถามคำถามเพื่อนหรือเปล่า... แล้วตอนนี้ยังไปสายอยู่อีกหรือเปล่า (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นสภาวะปัจจุบัน)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็มีเพื่อน ๆ ขวนแล้วไปสาย แต่เพื่อน ๆ รับผิดชอบไม่ว่าอะไร
- ผู้ให้คำปรึกษา ที่ไปสายแล้วเพื่อนไม่ว่าอะไร คิดว่าเหมาะสมแล้วหรือ คิดว่าจะแก้ไขตนเองหรือไม่อย่างไร (ผู้ให้คำปรึกษาให้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็แก้โดยไปก่อน 15 นาที แต่บางครั้งยังสายอีกก็ให้เพื่อน ๆ มารอที่บ้าน
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 2 สัปดาห์เวลาอาจารย์นัดตอนอยู่โรงเรียนเก่า อาจารย์นัด 9 โมง เพื่อน ๆ มากันก่อนหนูจะมาสายตลอด เพราะต้องทำงานบ้านให้เสร็จ หนูจะมาสายทุกครั้ง อาจารย์รู้จะไม่ว่าอะไร
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนี้ล่ะมีเรื่องอื่นอีกไหม (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นสภาวะปัจจุบัน)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็มีค่ะ เพื่อน ๆ นัดมาทำกิจกรรมกันเช้า ๆ แต่หนูขออนุญาตมาสาย ถ้าบางที่ไม่ต้องนัด หนูจะมาตอนเช้าเอง
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 3 การขึ้นมาเรียนสาย เวลาโรงเรียนมีกิจกรรม ผมชอบติดอยู่ข้างล่าง ขึ้นมาเรียนช้า ก็เจอโดนอาจารย์ดุ ส่งผลให้ตัวเองเรียนไม่ทันเพื่อน
- ผู้ให้คำปรึกษา เรียนไม่ทันเพื่อน แล้วแก้ไขอย่างไรจึงจะให้ทัน (ผู้ให้คำปรึกษาดึงคำถามกระตุ้นให้วางแผนเปลี่ยนพฤติกรรม)
- ผู้รับคำปรึกษา ขอจดจากเพื่อน, ถามเพื่อน,... (เพื่อนถามว่าทำอะไรอยู่จึงขึ้นมาสาย)
- ผู้ให้คำปรึกษา ใช่! ทำไมคนอื่นขึ้นมาทันล่ะ
- ผู้รับคำปรึกษา มัวเพลิน... เดินไปเดินมา เล่นฟุตบอลอยู่
- ผู้ให้คำปรึกษา การเข้าเรียนสายเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมไหม (ผู้ให้คำปรึกษาถามให้ประเมินพฤติกรรมของตน)
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่ครับ
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วคิดว่าจะทำอย่างไรให้เข้าเรียนตรงเวลา (ผู้ให้คำปรึกษาให้วางแผนเปลี่ยนพฤติกรรม)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็ไม่เล่นฟุตบอล หรือเดินเล่น รีบขึ้นเรียนครับ
- ผู้ให้คำปรึกษา ดีมากค่ะ... แล้วอย่าลืมทานะ (ผู้ให้คำปรึกษาเสริมแรงและย้ำสัญญาให้ผู้รับคำปรึกษาทำตาม)
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 4 การนัดหมายกับเพื่อนไปสายโดนต่อว่าเล็กน้อยไม่มีอะไรมาก
- ผู้ให้คำปรึกษา เป็นคนตรงเวลาตลอดเลยหรือคะ (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อให้ประเมินพฤติกรรมที่ผ่านมา)
- ผู้รับคำปรึกษา ส่วนใหญ่
- ผู้ให้คำปรึกษา วันนั้นแค่ไปไหนกัน (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม)

- ผู้รับคำปรึกษา ไปเที่ยวพาด้า
- ผู้ให้คำปรึกษา ไปกันกี่คน (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม)
- ผู้รับคำปรึกษา 2 คน
- ผู้ให้คำปรึกษา ศิริชัยเป็นคนตรงเวลาเสียส่วนมาก...แล้วเรื่องการเข้าเรียนล่ะ
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่มีปัญหาครับ
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 5 ส่งงานไม่ทัน เป็นงานกลุ่ม ทำให้ต้องส่งในวันถัดไป
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วไมโดนอาจารย์หักคะแนนหรือ (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อให้ตระหนักถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษา มีครับ และโดนเพื่อน ๆ ต่อว่าด้วย
- ผู้ให้คำปรึกษา หลังจากวันนั้นแล้ว ยังโดนครูหักคะแนนและเพื่อน ๆ ต่อว่าอีกไหม
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่มีครับ เพราะผมพยายามส่งงานให้ทันเวลา
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 6 เพื่อนัดมาทำงานแล้วมาสาย...นอกจากนั้นเมื่อเรื่องการส่งงานอาจารย์มีการทำเสร็จแล้วลืมส่ง
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วทำอย่างไร...โดนอาจารย์ว่าอะไรหรือเปล่า
- ผู้รับคำปรึกษา บางทีอาจารย์ดี บางทีก็ต่อว่า
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนี้อยู่เป็นอยู่หรือเปล่า (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นสภาวะปัจจุบัน)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็ยังมีอยู่
- ผู้ให้คำปรึกษา เป็นคนขี้ลืมหรือคะ (ผู้ให้คำปรึกษาถามให้ประเมิณพฤติกรรมของตนเอง)
- ผู้รับคำปรึกษา ใช่ค่ะ
- ผู้ให้คำปรึกษา มีใครมีข้อแนะนำ แก่ใจ "การลืม" ให้เพื่อนได้บ้าง (ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นให้ช่วยกันคิดแก้ปัญหา)
- เพื่อน ๆ จดโน้ตใส่เศษกระดาษ ไปติดหน้ากระจก, จ้างฝา, โตะเขียนหนังสือ
- ผู้ให้คำปรึกษา คิดว่าวิธีไหนที่เพื่อน ๆ บอกมา เหมาะสมกับเรามากที่สุด
- ผู้รับคำปรึกษา หนูคิดว่าต้องลองทำดูก่อน แล้วค่อยบอกว่า วิธีไหนดีที่สุด
- ผู้ให้คำปรึกษา ดีมากค่ะ...แล้วอย่าลืมทานะคะ (ผู้ให้คำปรึกษาเสริมแรง และย้ำให้ทำตามแผนที่วางไว้)
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 7 ลืมเอาหนังสือห้องสมุดมาคืนตอน ม.1 ต้องเสียค่าปรับ 50 กว่าบาท
- ผู้ให้คำปรึกษา ลืมนานมาก
- ผู้ให้คำปรึกษา มีใครขี้ลืมเหมือนจุฑามาบ้าง (ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ลงโทษว่ากล่าว แต่จะช่วยหาหนทางแก้ปัญหา)
- เพื่อน ๆ มีลืมแต่วัน 2 วัน

- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วอาจารย์บอกอย่างไรบ้างที่คืนหนังสือช้า (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นพฤติกรรมมากกว่าความรู้สึก)
- ผู้รับคำปรึกษา อาจารย์บอกว่าจะไม่คืนต้องซื้อหนังสือใหม่มาใช้สิน
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนั้นละ ยังลืมอยู่อีกหรือเปล่า
- ผู้รับคำปรึกษา ก็มีบ้างแต่ไม่มาก
- ผู้ให้คำปรึกษา อย่างนั้นก็แก้ได้ด้วยวิธีการเดียวกับรสรินได้ไหมจุฑามาศ (ผู้ให้คำปรึกษาบอกให้ประเมินพฤติกรรมและหาแนวทางแก้ปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็คงจะใช้ได้ แต่หนูลืมมากกว่าเขา คงต้องหาวิธีอื่นร่วมด้วย
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนั้นคิดว่าจะใช้วิธีไหน แก้ไขตนเอง (ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นให้คิดวางแผน)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็มีให้คุณแม่ช่วยเตือนละ
- ผู้ให้คำปรึกษา ค่ะมาก... ถ้าเธอทำบ่อย ๆ แล้วจะแก้ไขการลืมได้ในที่สุด (ผู้ให้คำปรึกษาให้การเสริมแรง)
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 8 ผิดนัดกับคุณแม่
- ผู้ให้คำปรึกษา จะไปไหนกันละ
- ผู้รับคำปรึกษา คือมาเรียนที่นี่ แต่คุณแม่นัดตอนบ่ายโมง เมื่อตอนเรียนพิเศษเสร็จแล้ว หนูขอไปสายนิดหนึ่ง ขอคุยกับเพื่อนก่อน พอติรติติต บังเอิญลืมนาฬิกาข้อมือออกมาจากบ้าน กว่าจะไปตามนัดได้ถึงบ่าย 2 ทำให้คุณแม่ไม่รอออกไปแล้ว เลยกลับเข้าบ้าน แต่เข้าบ้านไม่ได้ เพราะลืมกุญแจ แล้วนักเรียนไปอยู่ที่ไหนละ (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นพฤติกรรมมากกว่าความรู้สึก)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็กลับมานั่งคุยต่อที่บ้านเพื่อน พอคุณแม่กลับมา ท่านบอกว่าดีสมน้ำหน้า ไม่ได้เอากุญแจออกมา
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนั้นยังลืมอีกหรือเปล่า (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นพฤติกรรมปัจจุบัน)
- ผู้รับคำปรึกษา ลืมละ ลืมบ่อย อย่างงานที่อาจารย์ให้ทำ เช่น การบ้าน
- ผู้ให้คำปรึกษา นักเรียนเคยคิดหาแนวทางแก้ไขการลืมบ้างไหม (ผู้ให้คำปรึกษาถามให้วางแผนแก้ปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษา พักผ่อนให้เพียงพอ เพราะเป็นคนนอนดึก นอนไม่หลับ สาเหตุจากนอนพักก่อนแล้วตอนหัวค่ำ ตื่นขึ้นมาตอนดึกเลยนอนไม่หลับ
- ผู้ให้คำปรึกษา เคยลองทำแล้วทำให้ตื่นสายบ้างหรือเปล่า (ผู้ให้คำปรึกษาเน้นย้ำให้ทำตามแผนที่วางไว้)
- ผู้รับคำปรึกษา ก็มีตื่นสายละ... ตอนนี้อยากนอนให้หลับ โดยการนอนนับตัวเลข
- ผู้ให้คำปรึกษา ค่ะมากละ มีใครช่วยเสนอความคิดเห็น ช่วยเพื่อนให้นอนหลับได้บ้าง... (ผู้ให้คำปรึกษาให้เพื่อน ๆ ช่วยวางแผนแก้ปัญหา)
- เพื่อน ๆ ทำงานหนักแล้วค่อยเข้านอน

- ผู้ให้คำปรึกษา ครูว่าน่าจะเปลี่ยนเวลานอนนะ ตอนเย็น ๆ ยังไม่ต้องนอน ทำงานอื่นไปก่อนแล้วค่อยนอนตอน 2 - 3 ทุ่ม เราอาจจะไม่ตื่นในช่วงดึก แล้วเวลานอนไม่หลับคิดถึงเรื่องอะไร (ผู้ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำ)
- ผู้รับคำปรึกษา เรื่องทั่ว ๆ ไป
- ผู้ให้คำปรึกษา บางครั้งความเครียดจะทำให้เรานอนไม่หลับ มีวิธีหนึ่ง คือการทำสมาธิ เคยได้ยินไหม นอนสมาธิ หรือนั่งสมาธิก็ได้ นอนนับตัวเลขไปเรื่อย ๆ เดี๋ยวก็หลับไปเอง ลองทำดูนะ (ผู้ให้คำปรึกษาสอนและแนะนำวิธีการแก้ปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 9 นัดกับเพื่อนไปเที่ยวมาสาย 15 นาที โดนเพื่อนต่อว่าเล็กน้อย
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วครั้งอื่น ๆ ละ มีสายไหม (ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจปัญหาเพิ่มเติม)
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่ค่อยสาย แต่วันนั้นตื่นสาย เพราะนอนดึก
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วเรื่องการเรียนละ มีการส่งงานไม่ตรงเวลา หรือเข้าเรียนสายไหม
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่มีค่ะ ก็ส่งตามที่อาจารย์กำหนด และเข้าเรียนตรงเวลา
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 10 มีการนัดไปแข่งฟุตบอลที่ MBA. ตื่นสายไม่ไปตามนัด เพื่อนเลยมารอที่บ้าน ช่วยกันปลุก เพราะนอนดึก
- ผู้ให้คำปรึกษา หลังจากนั้นแล้วเป็นอย่างไรอีก (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม)
- ผู้รับคำปรึกษา พวกเราไปทันเวลาแข่งขันพอดี ทุกคนดีใจมากเพราะชนะกลับมา
- ผู้ให้คำปรึกษา นอกจากครั้งนั้นแล้ว มีครั้งอื่นอีกไหมที่เราไม่ตรงเวลา (ผู้ให้คำปรึกษาถามเพื่อสำรวจปัญหาเพิ่มเติม)
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่มีครับ
- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 11 มีกิจกรรมที่โรงเรียนแม่ให้กลับบ้านเร็ว แต่กลับไปช้าประมาณครึ่งชั่วโมง โดนแม่ดุ
- ผู้ให้คำปรึกษา นักเรียนทราบไหมว่าทำไมถึงโดนแม่ดุ (ผู้ให้คำปรึกษาถามให้ค้นหาสาเหตุของปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษา เพราะ ไม่ได้บอกแม่ไว้... หลังจากนั้นหนูจะบอกแม่ทุกครั้งที่จะต้องกลับบ้านผิดเวลา
- ผู้ให้คำปรึกษา ดีมากค่ะ...นักเรียนคิดว่ามีเรื่องอื่นอีกไหมที่บ่งบอกถึงการไม่ตรงเวลา
- ผู้รับคำปรึกษา มีค่ะ เช่น ส่งงานช้า
- ผู้ให้คำปรึกษา นักเรียนคิดว่ามีวิธีใดที่ทำให้ส่งงานได้ทันเวลา (ผู้ให้คำปรึกษาถามให้วางแผนเปลี่ยนพฤติกรรม)
- ผู้รับคำปรึกษา มีค่ะต้องทำงานให้เสร็จก่อนวันส่ง... ช่วงตอนนี้นะก็กำลังพยายามทำอยู่

- ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 12 นัดทำรายงานกับเพื่อนแล้วไปผัดเวลา โดนเพื่อนต่อว่า
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วตอนนี้ยังสายอยู่อีกหรือเปล่า (ผู้ให้คำปรึกษาถามเน้นสภาวะปัจจุบัน)
- ผู้รับคำปรึกษา ไม่มีแล้วค่ะ
- ผู้ให้คำปรึกษา แล้วมีวิธีแก้ไขตัวเองไม่ให้สายได้อย่างไร (ผู้ให้คำปรึกษาให้วางแผนแก้ปัญหา)
- ผู้รับคำปรึกษา จดโน้ตติดไว้ที่กระจก
- ผู้ให้คำปรึกษา เมื่อทุกคนพูดถึงการไม่ตรงต่อเวลาของตนแล้ว คราวนี้พวกเราลองมาช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้
1. การจดโน้ต ติดหน้ากระจก, โต๊ะ, จ้างฝา, ตู้เย็น ฯลฯ
 2. มีคนคอยเตือน เช่น คุณแม่, เพื่อน
 3. ดื่นให้เข้า (ปรับปรุงตัว)
 4. ปรับเวลานอนให้พอเหมาะกับตัว
 5. เตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม ถ้าตื่นสายก็จะไปโรงเรียนได้ทัน
- ผู้ให้คำปรึกษา ตอนนี้อยากให้ทุกคน คิดถึงปัญหา การไม่ตรงต่อเวลาของตน แล้วเขียนลงในกระดาษ และลองวางแผน เขียนเป็นโครงการ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว เขียนให้ละเอียด และต้องทำได้ ปฏิบัติได้จริง ลงมือทำได้เลยคะ (ผู้ให้คำปรึกษาให้ช่วยกันวางแผนแก้ปัญหาให้ตนเอง และ เน้นย้ำให้ทำตามแผน)
- ผู้รับคำปรึกษา ถ้าเขียนแล้วทำไม่ได้ละครับ
- ผู้ให้คำปรึกษา ก็ลองพยายามทำดูอีกครั้ง...ถ้ายังไม่สำเร็จก็ลองเปลี่ยนวิธีอื่น ๆ ดูจนสำเร็จ วันนี้ได้ข้อคิดให้นำไปปรับปรุงตัวเองให้เป็นคนตรงต่อเวลา มีหลากหลายวิธีนำไปใช้ได้ แต่ถ้าใครที่รักษาเวลาได้อยู่แล้ว ก็ไม่มีปัญหาครั้งต่อไปเรามาพูดคุยกันถึงจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง วันนี้คงต้องจบการให้คำปรึกษาครั้งนี้แล้วสวัสดีคะ (ผู้ให้คำปรึกษาไม่ลงโทษหากทำไม่สำเร็จ แต่จะให้หาวิธีการแก้ปัญหาใหม่จนสำเร็จ)

ภาคผนวก ค

1. ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ตาราง 7 แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. ตาราง 8 แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
4. ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.97	14	4.02
2	2.65	15	2.57
3	6.68	16	3.63
4	4.46	17	3.42
5	1.91	18	5.99
6	2.01	19	2.84
7	3.07	20	2.40
8	5.24	21	3.77
9	4.99	22	6.74
10	5.51	23	5.40
11	4.57	24	5.36
12	5.73	25	7.70
13	4.53		

*ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .8671

ตาราง 7 แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของ
นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง (X)	คะแนน หลังการทดลอง (Y)	D ผลต่างของคะแนน	D ² ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง
1	92	111	19	361
2	86	95	9	81
3	97	107	10	100
4	98	108	10	100
5	93	98	5	25
6	86	99	13	169
7	99	107	8	64
8	99	115	16	256
9	101	108	7	49
10	99	106	7	49
11	105	119	14	196
12	103	114	11	121
	$\Sigma X=1,158$	$\Sigma Y=1,287$	$\Sigma D=129$	$\Sigma D^2=1,571$

$$\bar{X} = 96.50$$

$$\bar{X} = 107.25$$

$$S^2 = 37.18$$

$$S^2 = 51.29$$

ตาราง 8 แสดงค่าคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของ
นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง (X)	คะแนน หลังการทดลอง (Y)	D ผลต่างของคะแนน	D ² ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง
1	65	74	9	81
2	86	101	15	225
3	98	103	5	25
4	103	112	9	81
5	104	112	8	64
6	101	107	6	36
7	103	107	4	16
8	107	117	10	100
9	97	108	11	121
10	111	119	8	64
11	110	115	5	25
12	109	115	6	36
	$\Sigma X=1,194$	$\Sigma Y=1,290$	$\Sigma D =96$	$\Sigma D^2 = 874$

$$\bar{X} = 99.50$$

$$\bar{X} = 107.50$$

$$S^2 = 165.18$$

$$S^2 = 141.90$$

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของ
กลุ่มกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

คนที่	คะแนนของ กลุ่มกิจกรรมกลุ่ม (X_1)	X_1^2	คะแนน กลุ่มการให้คำปรึกษา (X_2)	X_2^2
1	111	12,321	74	5,476
2	95	9,025	101	10,201
3	107	11,449	103	10,609
4	108	11,664	112	12,544
5	98	9,604	112	12,544
6	99	9,801	107	11,449
7	107	11,449	107	11,449
8	115	13,225	117	13,689
9	108	11,664	108	11,664
10	106	11,236	119	14,161
11	119	14,161	115	13,225
12	114	12,996	115	13,225
	$\Sigma X_1 = 1,287$	$\Sigma X_1^2 = 138,595$	$\Sigma X_2 = 1,290$	$\Sigma X_2^2 = 140,236$

ประวัติย่อของพญัจฉิ

ชื่อ - สกุล	นางสาวอมรรพรรณ แก้วพ่อง
เกิดวันที่	3 ธันวาคม 2508
สถานที่เกิด	อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	65/25 หมู่ 5 ซอยทุ่งมังกร 20 ถนนทุ่งมังกร แขวงจิมพลี เขตคลองตัน กรุงเทพมหานคร 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดน้อยใน เขตคลองตัน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสีชลคุณาธารวิทยา อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2531	ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว วิชาโท การวัดผลและประเมินผลฯ) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2542	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
อมรรรรณ แก้วผ่อง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2542

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 35 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test

ผลการทดลองพบว่า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECT OF GROUP WORK AND GROUP COUNSELING
ON MORAL REASONING : SELF RESPONSIBILITY ASPECT OF
MATHAYOM SUKSA II STUDENTS AT WATNOINAI SCHOOL
IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

AMONWAN KAEOPHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

February 1999

The purpose of this experimental research was to compare the effect of group work and group counseling on moral reasoning of self responsibility aspect of Mathayom Suksa II students at Watnoinai School in Bangkok in the academic year 1998. The subjects were 24 students whose scores on moral reasoning of self responsibility questionnaire were Lower than the Percentile rank of 35. They were randomly divided into two experimental groups ; each group was consisted of 12 students. The experimental group I was exposed to group work while group II was exposed to group counseling based on reality therapy. The research instrument was Moral Reasoning of Self-responsibility questionnaires. The data were analyzed by t-test.

The results were as follows:

1. Moral reasoning of self-responsibility of the students who participated in group work was significantly higher than before the experiment at .05 level.

2. Moral reasoning of self-responsibility of the students who participated in group counseling was significantly higher than before the experiment at .05 level.

3. Moral reasoning of self-responsibility of the students who a handed group work was not significantly defferent from those students who participated in group counseling.